

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

**ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ
ΕΡΓΑΣΙΑΣ:**

**Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΤΟΥ
ΜΑΙΟΥ ΤΟΥ '68 ΣΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ
ΝΕΩΝ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ
ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ**

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Θ. ΠΕΠΠΑΣ

«Αφιερωμένη σε εκείνους που με πίστεψαν και με στήριξαν»

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΡΑΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

- ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....σελ. 5	σελ. 5
- ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΕΥΡΩΠΗ ΜΕΤΑ ΤΟΝ Β.Π.Π.	
- 1.1: Η κατάσταση στην Ευρώπη μετά το τέλος του Β.Π.Π.σελ. 7	σελ. 7
- 1.2: Το κλίμα αβεβαιότητας στην Μεταπολεμική Ευρώπησελ. 10	σελ. 10
- 1.3: Τα αίτια της εμφάνισης απελευθερωτικών κινημάτων, επαναστάσεων και τρομοκρατίας μετά τον Β.Π.Π.σελ. 17	σελ. 17
- ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΓΑΛΛΙΑ.....σελ. 20	σελ. 20
- 2.1: Η Γαλλία και τα σχέδια ανάκαμψής της κατά την δεκαετία του 50.....σελ. 21	σελ. 21
- 2.2: Ο πόλεμος στην Ινδοκίνα και το πλήγμα στο Ντιέ Μπεν Φου το 1954.....σελ. 26	σελ. 26
- 2.3: Η επανάσταση, ο πόλεμος στην Αλγερία και το διττό αποτέλεσμα του.....σελ. 29	σελ. 29
- 2.4: Η Στρατηγική του Προέδρου Ντε Γκολ και οι στόχοι του κατά την δεκαετία του '60.....σελ. 32	σελ. 32
- 2.5: Η φιλοσοφία του Ντε Γκολ και η ιδέα για την Γαλλίασελ. 37	σελ. 37
- ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Ο ΜΑΗΣ ΤΟΥ 1968.....σελ. 39	σελ. 39
- 3.1: Τα γεγονότα πριν τον Μάη του 68.....σελ. 40	σελ. 40
- 3.2: Ο Παρισινός Μάης και τα γεγονότα του.....σελ. 43	σελ. 43
- 3.3. Η εκδήλωση της κοινωνικής δυσαρέσκειας σε άλλες χώρες.....σελ. 45	σελ. 45
- 3.4: Η σημασία του Μάη.....σελ. 47	σελ. 47
- 3.5: Η παραίτηση του Ντε Γκολ το 1969.....σελ. 49	σελ. 49
- ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΝΕΩΝ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΜΑΔΩΝ ΒΙΑΣ.....σελ. 51	σελ. 51
- 4.1 Ορίζοντας το φαινόμενο της Τρομοκρατίας.....σελ. 51	σελ. 51
- 4.2 Η τρομοκρατία ως μέσο πολιτικής και κοινωνικής βίαςσελ. 56	σελ. 56
- 4.3: Η αρχή, η εξέλιξη και η παρακμή των τρομοκρατικών οργανώσεων.....σελ. 61	σελ. 61
- 4.4: Η Φράζια Κόκκινος Στρατός και η δράση της στην Γερμανία.....σελ. 63	σελ. 63
- 4.5: Οι Ερυθρές Ταξιαρχίες στην Ιταλία.....σελ. 66	σελ. 66
- 4.6: Η μετεξέλιξη των ομάδων βίας στην σημερινή εποχή.σελ. 69	σελ. 69

- ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.....σελ. 73
- ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....σελ. 75

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΡΑΙΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ:

Στον κλάδο των Διεθνών Σχέσεων, έχει επικρατήσει η αντίληψη ότι το Διεθνές Σύστημα είναι ένα άναρχο σύστημα, μέσα στο οποίο τα κράτη έχουν ως βασική επιδίωξη τους την αύξηση της δικής τους ισχύος, στρατιωτικής, οικονομικής και πολιτικής έναντι των κυριοτέρων ανταγωνιστών τους. Επίσης μέσα σε αυτό το άναρχο σύστημα, τα λιγότερο ισχυρά κράτη με τις ενέργειες τους προσπαθούν να διασφαλίσουν την ισορροπία ισχύος προκειμένου να μην τεθεί σε κίνδυνο το Εθνικό συμφέρον τους, που είναι η διασφάλιση της εδαφικής τους ακεραιότητας.

Σε ένα σύστημα υπάρχουν τα τρία επίπεδα διακυβέρνησης. Το εθνικό, το περιφερειακό και το διεθνές. Ανά τους αιώνες μέσα σε αυτό, καταγράφονται αναρίθμητες συρράξεις, πολεμικές και μη και στα τρία επίπεδα διακυβέρνησης. Σε εθνικό επίπεδο, μια διένεξη μπορεί να περιλαμβάνει λαϊκές εξεγέρσεις που να έχουν βάση ένα κοινωνικό υπόβαθρο. Σε αυτή τη περίπτωση τα αίτια της διένεξης μπορούν να αναζητηθούν στις εκάστοτε πολιτικές που εφαρμόζει μια κυβέρνηση και μπορεί να βρίσκει το μεγαλύτερο μέρος του συνόλου των πολιτών αντίθετο προς αυτές, με αποτέλεσμα η λαϊκή δυσαρέσκεια να εκφράζεται με εξεγέρσεις, οδομαχίες, ακόμα και πράξεις πολιτικής βίας που έχουν σαν απώτερο σκοπό την ανατροπή της πολιτικής ηγεσίας.

Μια διένεξη σε περιφερειακό επίπεδο μπορεί να περιλαμβάνει ένοπλη δράση ανάμεσα σε δύο ή περισσότερα κράτη μιας περιφέρειας. Η Ευρώπη είναι μια περιφέρεια που στο παρελθόν έχει ταλανιστεί από πολλές διενέξεις, όπου καθεμία από αυτές σηματοδοτούσε το τέλος μιας περιόδου και την αρχή μιας άλλης. Ένα παράδειγμα είναι η λήξη του τριακονταετούς πολέμου που έληξε με την συνθήκη της Βεσφαλίας το 1648, χρονολογία που σήμανε και τη γέννηση του Έθνους – Κράτους. Με αυτή την Συνθήκη τέθηκαν τα θεμέλια για την σημερινή μορφή της Ευρώπης (History World – η Ιστορία του τριακονταετούς πολέμου).

Στο Διεθνές επίπεδο διακυβέρνησης, οι διενέξεις αγγίζουν τα όρια του παγκοσμίου πολέμου, ωστόσο μετά από γεγονότα που αποτέλεσαν ορόσημα για την αλλαγή των εννοιών του πολέμου (11^η Σεπτεμβρίου 2001) οι διενέξεις απέκτησαν νέες έννοιες όπως για παράδειγμα αυτή του πολέμου κατά της τρομοκρατίας. Σε κάθε περίπτωση σημαντικό ρόλο για την έκβαση των διενέξεων διαδραματίζουν όχι μόνον οι αποφάσεις των ηγετών, η στρατιωτική και οικονομική ισχύς, η διπλωματική οδός και το στρατηγικό πλεονέκτημα, αλλά και η παρουσία του ανθρώπινου δυναμικού που μετέχουν σε αυτές είτε ως πολίτες ενός κράτους είτε ως στρατιωτικές μονάδες μίας χώρας σε έναν πόλεμο.

Ο κόσμος αλλάζει από τους λαούς καθώς και στις εξεγέρσεις εντός της εθνικής περιφέρειας ενός κράτους αλλά και σε πολέμους εντός και εκτός αυτής καθορίζουν εν πολλοίς την έκβαση μίας διένεξης.

Σε αυτήν την διπλωματική εργασία γίνεται μία παρουσίαση των γεγονότων που οδήγησαν στην εξέγερση του Μαΐου του 1968 στην Γαλλία και στο πώς αυτά συνέβαλαν στο να δημιουργηθούν τρομοκρατικές οργανώσεις. Ιδιαίτερα χρήσιμη σε αυτήν την αναφορά είναι τα γεγονότα που οδήγησαν στον Μάιο του 1968, καθώς τα αίτια της εξέγερσης αυτής κρύβονταν μέσα σε περιστατικά που έλαβαν χώρα περίπου μια εικοσαετία νωρίτερα, και έχουν αφετηρία το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Από αυτό το χρονικό σημείο και μετά παρουσιάζονται οι πολιτικές επιλογές της Γαλλικής Δημοκρατίας και του Προέδρου Σαρλ Ντε Γκολ σε ότι αφορά τόσο το εσωτερικό της χώρας όσο και την εξωτερική πολιτική της, τις αποτυχημένες προσπάθειες για διατήρηση των αποικιών στο Βιετνάμ και στην Αλγερία, την Βορειοατλαντική συμμαχία κ.α.

Η απαρχή όλων αυτών των γεγονότων που οδήγησαν στον Μάιο του '68 βρίσκεται ανάμεσα στα συντρίμια της «Ευρώπης των ερειπίων» που άφησε στο πέρασμα του ο Δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: **Η ΕΥΡΩΠΗ ΜΕΤΑ ΤΟΝ Β.Π.Π.**

Εισαγωγή:

Με το τέλος του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, οι νικήτριες δυνάμεις της ANTANT, επέβαλλαν στην Γερμανία με την Συνθήκη των Βερσαλλιών, δυσβάσταχτους όρους με σκοπό την οικονομική της εξαθλίωση. Οι Γερμανοί αισθανόμενοι περισσότερο προδομένοι παρά ηττημένοι σε αυτόν τον πόλεμο, προχώρησαν σε ανασυγκρότηση της στρατιωτικής τους ισχύος την περίοδο του μεσοπολέμου με άμεση επιδίωξή τους την επιβολή μίας νέας τάξης πραγμάτων στην Ευρώπη αρχικά και στην συνέχεια σε ολόκληρο τον κόσμο. Μετά από τον ολέθριο και με βαρύ φόρο αίματος Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο που διήρκησε έξι χρόνια, η Γερμανία του Χίτλερ ηττήθηκε από τους Συμμάχους. Οι απώλειες ήταν τεράστιες και οι οικονομικές καταστροφές ανυπολόγιστες. Υπολογίζεται ότι περίπου 12.000.000 άνθρωποι, στρατιώτες και άμαχοι έχασαν την ζωή τους από την πλευρά του Άξονα, ενώ 50.000.000 άνθρωποι έχασαν την ζωή τους από την πλευρά των Συμμάχων. Με το τέλος του Β.Π.Π. στην Ευρώπη επικρατεί ένα κλίμα αβεβαιότητας. Κυρίαρχο στοιχείο της αβεβαιότητας και της ανασφάλειας αποτελεί ο φόβος μήπως η ιστορία επαναληφθεί, όπως συνέβη και στην περίπτωση μετά το τέλος του Α.Π.Π. και η Γερμανία, η ηττημένη του πολέμου ανασυνταχθεί έγκαιρα και εξαπολύσει μια νέα επίθεση κατά της Ευρώπης. Απόρροια του τέλους του Β.Π.Π. ήταν η δημιουργία δύο ισχυρών συνασπισμών, του Δυτικού και το Ανατολικού. Κυρίαρχο ρόλο στην νέα τάξη πραγμάτων διαδραμάτιζε το διπολικό σύστημα, αποτελούμενο από τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και τη Σοβιετική Ένωση. Με τους δυο αυτούς ισχυρούς συνασπισμούς. Πρόκειται για μια περίοδο ενός ακήρυχτου πολέμου ανάμεσα στις δυο υπερδυνάμεις όπου κυριαρχεί το στοιχείο της αύξησης της ισχύος, στρατιωτικής, τεχνολογικής, κοινωνικής και οικονομικής και της επιρροής που μπορούσε να ασκήσει η καθεμιά από τις υπερδυνάμεις στις χώρες πρωτίστως της Ευρώπης και εν συνεχεία σε ολόκληρο τον κόσμο. Στις Ευρωπαϊκές κοινωνίες εκτός από τον φόβο ανασυγκρότησης της Γερμανίας, υπήρχε και ο φόβος των θερμών επεισοδίων ανάμεσα στις Ηνωμένες Πολιτείες και την Σοβιετική Ένωση.

1.1. Η Κατάσταση στην Ευρώπη μετά τον Β.Π.Π.

Ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος που ξεκίνησε το 1939 και ολοκληρώθηκε το 1945, αποτέλεσε μία πολύνεκρη και καταστροφική περίοδο της ανθρωπότητας για όλο το διεθνές περιβάλλον. Ιδιαίτερα, για

την Ευρώπη, η οποία είχε βιώσει και κατά το παρελθόν αναρίθμητους πολέμους, εμφυλίου καθώς και τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο δυο δεκαετίες πριν, αρκετές εξεγέρσεις και αιματηρές επαναστάσεις (1)

Η αντίληψη για αυτόν τον Δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο επεσήμαινε πως επρόκειτο για μια αναπάντεχη συμπεριφορά, ωστόσο, ο πόλεμος αυτός ωρίμαζε πολλά χρόνια (2). Η πορεία προς το τέλος του, είχε αρχίσει να προδιαγράφεται από την στιγμή που οι Συμμαχικές δυνάμεις είχαν περιορίσει την προέλαση των δυνάμεων του Άξονα. Ήδη, στο τέλος του Ιανουαρίου του 1945, τα στρατεύματα του Χίτλερ είχαν συμπτυχθεί εντός του Γερμανικού εδάφους (3). Η συμμαχική προέλαση επισφραγίζει την ήττα του Γ' Ράιχ και στις 7 και 8 Μαΐου του 1945 οι Γερμανοί συνθηκολόγησαν με τους Δυτικούς συμμάχους και τους Σοβιετικούς αντίστοιχα. Υπό το πρίσμα αυτών των εξελίξεων, η Ευρώπη ήταν διαλυμένη. Ο Παγκόσμιος πόλεμος άφησε πίσω του τέτοια καταστροφή και εξαθλίωση που όμοιά της δεν είχε δει ποτέ η Γηραιά Ήπειρος. Σαράντα δύο εκατομμύρια άνθρωποι έχασαν την ζωή τους ενώ εκατομμύρια άλλοι αντιμετώπισαν την προσφυγιά, την έλλειψη στέγης και τροφής. Στα χρόνια αυτού του φρικτού πολέμου η Ευρώπη έχασε την πολιτική και στρατιωτική της δύναμη, διαλύθηκε οικονομικά και την δεδομένη χρονική στιγμή, φάνταζε αδύνατο να ορθοποδήσει χωρίς την βοήθεια ισχυρών δυνάμεων και εξωτερικών παρεμβάσεων (4).

Ο πόλεμος δημιούργησε έτσι μια νέα κατάσταση στην οποία γεννήθηκαν οι δύο νέες υπερδυνάμεις που μπορούσαν να καλύψουν το στρατιωτικό και πολιτικοοικονομικό κενό των χωρών που ελευθερώθηκαν και αυτές ήταν οι ΗΠΑ και η Σοβιετική Ένωση. Μαζί τους γεννήθηκε και το «διπολικό σύστημα» που κυριάρχησε στην Ευρώπη μέχρι το 1990 οπότε και κατέρρευσαν τα καθεστώτα του Ανατολικού συνασπισμού

Πριν ακόμη τελειώσει ο πόλεμος κι ενώ η ήττα της Γερμανίας ήταν πια αναμενόμενη, οι τρεις ηγετικές δυνάμεις κατά της ναζιστικής Γερμανίας, (Ρωσία, Αγγλία, ΗΠΑ) είχαν ήδη αρχίσει να μοιράζουν την μεταπολεμική πίτα, επιδιώκοντας να κυριαρχήσει η ειρήνη και φυσικά να εξυπηρετήσουν τα εθνικά και οικονομικά τους συμφέροντα. Κάτι τέτοιο άλλωστε, ήταν και το επιθυμητό από τους λαούς της Ευρώπης, οι οποίοι, εξουθενωμένοι από τους διαρκείς πολέμους, ευελπιστούσαν στην είσοδο της Ευρώπης σε μια νέα περίοδο ειρήνης και ευημερίας. Ωστόσο ο φόβος για μια νέα σύρραξη, ακόμη πιο αιματηρή και ακόμη πιο μακροχρόνια δεν είχε σταματήσει να υπάρχει.

Με την συνθήκη της Τεχεράνης το 1943, ξεκινά και επίσημα η περίοδος

(1) Reymond Cartie, *Ιστορία του Β' Παγκοσμίου Πολέμου*, Πάπυρος, Αθήνα, 1964

(2) Β' Παγκόσμιος Πόλεμος – Ινστιτούτο Επιστημών Ε.Σ.Σ.Δ.

(3) Γ. Τσόρτσιλ, Β' Παγκόσμιος Πόλεμος – Τόμος Β' σελ 1185

(4) Berstein - Milza – Ιστορία της Ευρώπης – Τόμος Γ', σελ. 170

του διπολικού συστήματος. Αποδεκατισμένη η Ευρώπη, ρημαγμένη από τον πόλεμο δείχνει ανίκανη να συντηρηθεί μόνη της. Τα Ευρωπαϊκά κράτη γίνονται στόχος του ανταγωνισμού μεταξύ των δύο μεγάλων δυνάμεων, οι οποίες ήταν οι μόνες που μπορούσαν πλέον να καθορίσουν τις τύχες τους (5). Οι ΗΠΑ από την μια μεριά με την ισχυρότερη οικονομία στον κόσμο, η οποία αντιπροσώπευε το 50% της παγκόσμιας παραγωγής. Επιπλέον κατείχε μονοπωλιακά μέχρι το 1949 την ατομική βόμβα. Σημαντικό επίσης ότι ο πόλεμος δεν άγγιξε την βιομηχανία και τους υπόλοιπους πρωτογενείς τομείς στα ηπειρωτικά της εδάφη.

Από την άλλη πλευρά η Σοβιετική Ένωση, αν και κατεστραμμένη, με μεγάλες απώλειες από τον πόλεμο διέθετε ακόμη τον μεγαλύτερο στρατό και τα περισσότερα πολεμικά αεροσκάφη στον κόσμο.

Οι σφαίρες επιρροής των Ηνωμένων Πολιτειών και της Σοβιετικής Ένωσης επικυρώνονται με την Συνθήκη της Γιάλτας στην Κριμαία. (6)

Το ζήτημα το οποίο ετέθη από τον Βρετανό Πρωθυπουργό, Ούιστον Τσόρτσιλ προς τους Συμμάχους, αφορούσε στο μέλλον και τον διαμελισμό της ηττημένης Γερμανίας, ένα ζήτημα στο οποίο έπρεπε να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή και σημασία (7). Ουσιαστικά στην Γιάлта, με αυτές τις αποφάσεις, διασφαλιζόταν ότι η Γερμανία δεν θα μπορούσε να διαταράξει ξανά την ειρήνη του κόσμου. Επρόκειτο για έναν ανυποχώρητο στόχο των Συμμάχων αποβλέποντας στην διασφάλιση της ειρήνης, αλλά και στον αποπλισμό των Γερμανικών ενόπλων δυνάμεων (8)

Συμφωνήθηκε επίσης μεταξύ του Τσόρτσιλ και του Στάλιν, η Γιουγκοσλαβία να ελέγχεται και από τους Δυτικούς ενώ η Ελλάδα να παραμείνει κάτω από την ομπρέλα της Βρετανίας. Η Σοβιετική Ένωση διατήρησε ακόμη την κατοχή των Βαλτικών χωρών ενώ προσάρτησε κάποια εδάφη από την Τσεχοσλοβακία, την Φινλανδία και την Ρουμανία. Λίγους μήνες αργότερα από την συνθήκη της Γιάλτας υπογράφηκε ο ιδρυτικός χάρτης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Την ευθύνη για την διεθνή ασφάλεια και ειρήνη είχε το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ που απαρτιζόταν από πέντε μόνιμα μέλη: ΗΠΑ, Σοβιετική Ένωση, Βρετανία, Γαλλία, Κίνα. Οι νικητές του πολέμου δημιούργησαν κατά τέτοιο τρόπο τον οργανισμό ώστε να μπορούν να εξυπηρετήσουν τα συμφέροντα τους: «Το δικαίωμα αρνησικυρίας (βέτο) κάθε μόνιμου μέλους μειώνει σημαντικά τις δυνατότητες επέμβασης του ΟΗΕ, με συνέπεια αυτός ο

(5) Berstein - Milza – Ιστορία της Ευρώπης – Τόμος Γ', Σελ. 166

(6) Berstein - Milza – Ιστορία της Ευρώπης – Τόμος Γ', Σελ. 168

(7) Γ. Τσόρτσιλ, Β' Παγκόσμιος Πόλεμος – Τομος Β' Σελ 1253

(8) – Richard Bessel - Γερμανία 1945, Από τον Πόλεμο στην Ειρήνη, Εκδ. Αλεξάνδρεια σελ 301

ελπιδοφόρος οργανισμός να καταστεί όργανο εξυπηρέτησης των συμφερόντων των Μεγάλων Δυνάμεων.(9)

Ο πόλεμος τερματίζεται οριστικά με την άνευ όρων παράδοση της Ιαπωνίας στις 2 Σεπτεμβρίου 1945 και μεγάλη ηττημένη την Γερμανία του Χίτλερ. (10)

1.2 Το κλίμα αβεβαιότητας στην Μεταπολεμική Ευρώπη

Από το 1945 η διεθνής πολιτική θα βίωνε μεγάλες μεταβολές. Οι μεταβολές αυτές αντανακλούσαν πολιτικές, τεχνολογικές και ιδεολογικές εξελίξεις, ανάμεσα σε αυτές το τέλος των αυτοκρατοριών, που σήμαινε την απόσυρση των Ευρωπαϊκών χωρών από τις αυτοκρατορίες τους στην Αφρική και την Ασία και τον Ψυχρό Πόλεμο, που αποτέλεσε την πολιτική σύγκρουση ανάμεσα στις Η.Π.Α. και την Σοβιετική Ένωση (11).

Κατά την διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου, οι ΗΠΑ βρέθηκαν στο κέντρο μιας ευρείας, διαφοροποιημένης, πολυπολιτισμικής ομαδοποίησης των χωρών που ανέλαβαν από κοινού να εμποδίσουν την περαιτέρω επέκταση της Σοβιετικής Ένωσης . Αυτή η ομαδοποίηση ονομάστηκε «Ελεύθερος κόσμος». Αυτά τα κράτη δεν ήταν άλλα από τους πυρήνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (12).

Τονίστηκε ως άνω, πως ο «Ελεύθερος Κόσμος» ήταν εξουθενωμένος από τους συνεχείς πολέμους και το αιματοκύλισμα των περασμένων ετών, συνεπώς το μόνο το οποίο επιζητούσαν ήταν μια νέα περίοδος ειρήνης, πολιτικής και οικονομικής ευημερίας στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο. Η άνευ όρων παράδοση της Γερμανίας στους Συμμάχους είχε γεμίσει αισιοδοξία την Ευρώπη και επρόκειτο για το μεγαλύτερο ξέσπασμα χαράς στην Ιστορία της ανθρωπότητας, όπως ανέφερε ο Βρετανός Πρωθυπουργός, Τσόρτσιλ (13). Μια ευημερία η οποία θα τους έδινε την ευκαιρία να μπορέσουν και οι ίδιοι να ανασυνταχτούν, να αναζητήσουν νέες και ευκαιρίες στην αγορά εργασίας και να μπορέσουν να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής τους. Τα εμπόδια ωστόσο σε αυτές τις ελπίδες δεν έπαψαν να υφίστανται. Παρά το γεγονός ότι η Γερμανία ήταν διαμελισμένη, παρηκμασμένη, ηττημένη και υπό την διαρκή επίβλεψη των Ηνωμένων Πολιτειών και της Σοβιετικής Ένωσης, ποτέ δεν έπαψε

(9) Κ. Ράπτης – Γενική Ιστορία της Ευρώπης – Τόμος Β΄ Σελ. 221

(10) Berstein - Milza – Ιστορία της Ευρώπης – Τόμος Γ΄, Σελ. 126

(11) John Baylis & Steve Smith, Η Παγκοσμιοποίηση της Διεθνούς Πολιτικής. Μια εισαγωγή στις Διεθνείς σχέσεις –Κεφ 4. σελ148.

(12) Σ. Χάντινγκτον, Η Σύγκρουση των Πολιτισμών και ο ανασχηματισμός της Παγκόσμιας Τάξης, κεφ 7, σελ 177

(13) Γ. Τσόρτσιλ, Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος – Τόμος Β΄ Σελ 1252

να προβληματίζει το γεγονός μιας ανασυγκρότησης της (14) Ο φόβος μιας νέας Γερμανίας, ακόμη πιο ισχυρής που θα μπορούσε να οδηγήσει σε έναν νέο πόλεμο εντός της Ευρωπαϊκής Ηπείρου, ήταν ο τρόμος που μάστιζε για χρόνια τόσο τις Ευρωπαϊκές κοινωνίες, όσο και τις πολιτικές αρχές των υπολοίπων κρατών της Ευρώπης. Καίτοι η Γερμανία στην παρούσα φάση φάνταζε αδύναμη ακόμη και να αντιδράσει στον διαμελισμό και στους όρους που της υπέβαλλαν οι Μεγάλες δυνάμεις όχι μόνο σαν μέτρα ασφαλείας αλλά και σαν «εκδίκηση» για τις ωμότητες από πλευράς Άξονα στον πόλεμο (15), ο φόβος δεν ήταν ανυπόστατος, καθώς η περίπτωση ανασυγκρότησης της μετά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο και οι μνήμες την «εκδίκησης» της με τον Δεύτερο Παγκόσμιο, ήταν ακόμη νωπές. Μπορεί συνεπώς η Γερμανία να ήταν ηττημένη στον Α'Π.Π. ωστόσο σε ένα μικρό διάστημα είκοσι ετών είχε καταφέρει την επανασύσταση της και την εξαπόλυση ενός νέου πολέμου, ακόμη πιο αιματηρού από τον πρώτο.

Επίσης, μια άλλη παράμετρος η οποία προκαλούσε την αβεβαιότητα στις τάξεις των κοινωνιών της Ευρώπης, ήταν το γεγονός πως η Ευρώπη ήταν πλέον στο «μέσον» του διπολισμού, ανάμεσα στις δυο μεγάλες υπερδυνάμεις, της Αμερικής και της Σοβιετικής Ένωσης. (16)

Ένα ακόμα μεγάλο βάρος το οποίο κληροδότησαν οι επόμενες γενιές από τον Β.Π.Π. ήταν η ατομική βόμβα, η κατασκευή της οποίας πραγματοποιήθηκε με μεγάλο κόστος και είχε ως αίτιο το φόβο μιας ενδεχόμενης νίκης της Γερμανίας στην πρώτη αναμέτρηση των πυρηνικών εξοπλισμών (17). Σε συνδυασμό με τον Ψυχρό Πόλεμο, προσφέρθηκαν τα πλαίσια και οι προφάσεις για την ανάπτυξη πυρηνικών οπλοστασίων τα οποία μπορούσαν να απειλήσουν την ανθρωπότητα.

Η διαιρεμένη Ευρώπη ήταν πια γεγονός και σε αυτό συνετέλεσαν οι καθοριστικές αποφάσεις για το μέλλον της ηττημένης Γερμανίας. Αμέσως μετά το τέλος του Β'Π.Π. η ευρωπαϊκή Ιδέα είχε ως κίνητρο την δημιουργία ενός συστήματος το οποίο θα έλεγχε την κυριότερη αιτία πολέμου στην Ευρωπαϊκή ιστορία, δηλαδή τον ηγεμονισμό.

Συναφώς, ενώ τα ιδεολογικά κίνητρα στην αφετηρία της διαδικασίας της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης ήταν πολλά, τα κυριότερα εξ' αυτών ήταν δύο:

- Πρώτον, η διάδοση της άποψης πως θα έπρεπε να τερματιστεί ο ηγεμονισμός και

(14) Berstein - Milza – Ιστορία της Ευρώπης –Τόμος Γ',Σελ. 176-180

(15) Richard Bessel - Γερμανία 1945, Από τον Πόλεμο στην Ειρήνη, Εκδ. Αλεξάνδρεια σελ 169-170

(16) Berstein - Milza – Ιστορία της Ευρώπης –Τόμος Γ',Σελ. 181-182

(17) John Baylis & Steve Smith, Η Παγκοσμιοποίηση της Διεθνούς Πολιτικής. Μια εισαγωγή στις Διεθνείς σχέσεις –Κεφ 4. σελ148

- Δεύτερον, η πεποίθηση πως η δημιουργία μιας παγκόσμιας κανονιστικής δομής θα τερμάτιζε τα αίτια πολέμου και θα βελτίωνε τις συνθήκες διαβίωσης των ανθρώπων. (18)

Ο Γουίνστον Τσόρτσιλ χαρακτηριστικά αναφέρει ότι θα έπρεπε να κτιστούν οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης. Η δομή της Ευρώπης θα έπρεπε να είναι τέτοια, ώστε να κατακτήσει την υλική ισχύ ενός εκάστου κράτους λιγότερο σημαντική. Τα μικρά κράτη θα ήταν εξισορροπημένα με τα μεγάλα, ενώ αναφέρει ότι η Μεγάλη Βρετανία, η Βρετανική Κοινοπολιτεία, η ισχυρή Αμερική και η Ρωσία θα έπρεπε να είναι φίλοι και ανάδοχοι της νέας Ευρώπης (19)

Μέσα στο κλίμα αδράνειας και αβεβαιότητας που κυριαρχούσε στην Ευρώπη, οι δύο μεγάλες υπερδυνάμεις επωφεληθήκαν από όλα αυτά τα γεγονότα για να υλοποιήσουν τα φιλόδοξα ιδεολογικά – οικονομικά σχέδιά τους, τα οποία στην αρχή έμοιαζαν με μια προσπάθεια εδραίωσης της ειρήνης στην περιοχή. Μέσα στο πλαίσιο της ανασυγκρότησης της Ευρώπης δημιουργήθηκε μια άνευ προηγουμένου αντιπαράθεση μεταξύ Αμερικανών και Σοβιετικών γνωστή πλέον ως «ψυχρός πόλεμος». Τα κράτη που τελούσαν υπό την προστασία των Σοβιετικών πήραν την ονομασία «το σιδηρούν παραπέτασμα» από μια φράση του Βρετανού Πρωθυπουργού, Γουίνστον Τσόρτσιλ (20).

Καμία από τις δύο δυνάμεις δεν ήθελε να εμπλακεί εκ νέου σε μια πολεμική σύγκρουση μετά τις τρομακτικές συνέπειες του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Έτσι Αμερικανοί και Σοβιετικοί δημιούργησαν ένα τεράστιο τείχος αμοιβαίας καχυποψίας (21). Από την πλευρά των Σοβιετικών μεγάλο ρόλο έπαιξε η ανασφάλεια που ένοιωθαν στα δυτικά σύνορά τους αναλογιζόμενοι μάλιστα τις τεράστιες απώλειες που είχαν από την εξάπλωση του προηγούμενου εχθρού τους, του ναζισμού. Ο Στάλιν δημιούργησε ένα προστατευτικό φράγμα από δυσμάς με κράτη ελεγχόμενα από την κεντρική Σοβιετική εξουσία. Στην αρχή δεν το έκανε για να εξαπλώσει τον κομμουνισμό αλλά για να ανακουφίσει την καχυποψία του σε μια ενδεχόμενη επέκταση προς ανατολάς:

«Η πολιτική του Στάλιν να δημιουργήσει ένα προστατευτικό κλοιό από ιδεολογικά συγγενή και ελεγχόμενα από την Σοβιετική Ένωση κράτη στην Ανατολική Ευρώπη, είχε πρωταρχικά στρατηγικό και αμυντικό χαρακτήρα και δεν σχετιζόταν με την πολιτική διάδοσης της κομμουνιστικής επανάστασης έξω από την Ρωσία, πολιτική η οποία άλλωστε είχε εγκαταλειφθεί από τα μέσα της δεκαετίας του 30΄, στο

(18)– Π. Ηφαιστος, Θεωρία Διεθνούς και Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης –κεφ. 5, 5.2 Ιδεολογικές, Πολιτικές και θεωρητικές διαστάσεις των εννοιών «ευρωπαϊκή Ιδέα», «ευρωπαϊκός πατριωτισμός» «Ευρώπη των Πατρίδων» και νεωτερικών – παραδοσιακών παραδοχών στη διαδικασία ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, σελ 225

(19) Churchill S. Winston “The Tragedy of Europe”

(20) Γ. Τσόρτσιλ, Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος – Τόμος Β΄ Σελ 1221

(21) Berstein - Milza – Ιστορία της Ευρώπης –Τόμος Γ΄,Σελ. 185

πλαίσιο της προσπάθειας δημιουργίας λαϊκών μετώπων ενάντια στον ναζισμό». (22)

Οι Σοβιετικοί νοιώθουν ανίσχυροι απέναντι στους πανίσχυρους οικονομικά Αμερικάνους. Μέχρι το 1945, οι κυριότεροι αντίπαλοι της Σοβιετικής Ένωσης στις περιοχές της Ευρώπης ήταν οι τοπικές μεγάλες δυνάμεις. Μετά το 1945, ο βασικός της αντίπαλος τόσο στην Ευρώπη, όσο και στη βορειοανατολική Ασία ήταν οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, τις οποίες οι Σοβιετικοί ανταγωνίστηκαν σε ολόκληρο τον πλανήτη. (23). Και οι Αμερικάνοι όμως έχουν λόγους να ανησυχούν μήπως εδραιωθεί σε ολόκληρη την Ευρώπη το σύστημα της Κεντρικά ελεγχόμενης οικονομίας, την στιγμή που εκείνοι προσπαθούν να απλωθούν σε όλο τον πλανήτη μέσω μιας φιλελεύθερης αγοράς που συμβόλιζε την κυριαρχία του οικονομικού τους συστήματος. Ωστόσο στις αρχές της δεκαετίας του 1950 οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και οι σύμμαχοί τους σε ολόκληρο τον πλανήτη είχαν καταφέρει να υλοποιήσουν σταθερά μια πολύ δυναμική πολιτική ανασχεσης, και υπήρχαν πλέον ελάχιστες ευκαιρίες για περαιτέρω σοβιετική επέκταση στην Ευρώπη (24).

Καθώς περνούσαν τα χρόνια η καχυποψία και η αντιπαλότητα των δύο υπερδυνάμεων διαιρούσαν όλο και περισσότερο την Ευρώπη.

Το ξέσπασμα του Ψυχρού Πολέμου ήταν, ουσιαστικά η επισφράγιση της αποτυχίας εφαρμογής των αρχών που είχαν συμφωνηθεί στην διάσκεψη της Γιάλτας κατά την πολεμική περίοδο (25)

Ένα μείζον ζήτημα το οποίο προκαλούσε σοβαρότατους προβληματισμούς, ήταν οι στρατιωτικές δαπάνες κατά τον Ψυχρό Πόλεμο. Αξίζει να αναφερθεί, ότι από την χρονική στιγμή η οποία περιγράφεται σε αυτό το κεφάλαιο, μέχρι και το 1989, οι στρατιωτικοί εξοπλισμοί είχαν αυξηθεί προοδευτικά. Επρόκειτο για μια ανταγωνιστική αναμέτρηση ανάμεσα στις Η.Π.Α. και την Σοβιετική Ένωση που διήρκησε από το 1940 μέχρι το 1990. Η κάθε πλευρά δεν αρκέστηκε στο να δαπανήσει τεράστια ποσά κάθε χρόνο για να αναπτύξει τους εξοπλισμούς της, αλλά και για να συντηρεί μεγάλους αριθμούς στρατιωτικού προσωπικού. Επιπλέον, οι νέες συμμαχίες που θα δημιουργούνταν από τους δυο μεγάλους συνασπισμούς, θα δημιουργούσε μια νέα τάξη πραγμάτων στο διεθνές σύστημα.

(22) Κ. Ράπτης – Γενική Ιστορία της Ευρώπης – Τόμος Β Σελ. 230

(23) J. Mearsheimer – Η Τραγωδία της Πολιτικής των Μεγάλων Δυνάμεων –Κεφ. 6 – Μεγάλες Δυνάμεις σε δράση, σελ. 395

(24) J. Mearsheimer – Η Τραγωδία της Πολιτικής των Μεγάλων Δυνάμεων –Κεφ. 6 – Μεγάλες Δυνάμεις σε δράση, σελ 411

(25) John Baylis & Steve Smith, Η Παγκοσμιοποίηση της Διεθνούς Πολιτικής. Μια εισαγωγή στις Διεθνείς σχέσεις –Κεφ 4. σελ154

Η Σοβιετική Ένωση έστρεψε την προσοχή της στην Ανατολική Ευρώπη, ενώ οι Ηνωμένες Πολιτείες δημιούργησαν ένα σύστημα συμμαχιών, συμπεριλαμβανομένης και της Βορειο-Ατλαντικής Συμμαχίας (N.A.T.O.). Με λίγα λόγια, με αυτή τους την κίνηση Ηνωμένες πολιτείες Αμερικής ενήργησαν ως υπερπόντιες εξισορροπητές προκειμένου να διασφαλίσουν ότι θα παρέμεναν ο μοναδικός περιφερειακός ηγεμόνας (26).

Το χάσμα μεγάλωνε και ο αμοιβαίος φόβος τους δημιούργησε μεγάλες εντάσεις, ειδικά την περίοδο 1947 – 1953. Δύο χρόνια μετά τη λήξη του πολέμου, στην Ανατολική Ευρώπη οι κομμουνιστές στηριζόμενοι από την Μόσχα είχαν αναρριχηθεί στα κυβερνητικά πόστα. Ειδικά στην Ρουμανία, την Ουγγαρία και την Πολωνία δεν υπήρχε κυβερνητικό στέλεχος που να μην ανήκε στο κομμουνιστικό στρατόπεδο. Μόνο στην Αλβανία και την Γιουγκοσλαβία, με τον Χότζα και τον Τίτο αντίστοιχα αλλά και στην Βουλγαρία είχαν επικρατήσει οι κομμουνιστές χωρίς την βοήθεια του Κρεμλίνου (27). Σε αυτό το σκηνικό οι Αμερικάνοι εξοργίστηκαν ακόμη περισσότερο με το πολιτικό πραξικόπημα της άνοιξης του 48' στην Τσεχοσλοβακία, όπου οι κομμουνιστές αν και κατείχαν το 38% των ψήφων, αφαίρεσαν λίγο πριν τις εκλογές του 48' την εξουσία από την φιλελεύθερη κυβέρνηση. Μεγάλο φόβο όμως είχαν οι δυτικοί και από την δύναμη των κομμουνιστικών κομμάτων τα οποία είχαν αρχίσει να εμφανίζονται σταδιακά στις χώρες τους. Στην Γαλλία και την Ιταλία υπήρχαν 800.000 και 1.800.000 μέλη αντίστοιχα. Μέχρι το 47' συμμετείχαν στις κυβερνήσεις συνασπισμού, όμως με εντολή της Μόσχας αποχώρησαν για να δώσουν την μάχη στο πλευρό των εργατών. Μετά από αλλεπάλληλες και σκληρές απεργίες και διαδηλώσεις μέχρι τα τέλη του 48', τελικά εκφυλίστηκαν στα μάτια των ψηφοφόρων της Δυτικής Ευρώπης. Εντωμεταξύ η προσπάθεια των Αμερικανών να απλωθούν στην Γηραιά Ήπειρο και φυσικά τα προβλήματα οικονομικής αποκατάστασης των Ευρωπαϊκών κρατών, οδήγησαν τον πρόεδρο Τρούμαν να παράσχει οικονομική βοήθεια στα ελεύθερα κράτη, σε αυτά που αντιστέκονται στις ξένες πιέσεις.

Το πρώτο επεισόδιο στην περίοδο του Ψυχρού Πολέμου λαμβάνει χώρα το 1948 με τους Αμερικάνους να επιχειρούν την οικονομική και νομισματική ενοποίηση για τις τρεις «δυτικές ζώνες» του Βερολίνου, ώστε να επωφεληθούν από το σχέδιο Μάρσαλ αλλά και να

(26) J. Mearsheimer – Τραγωδία της Πολιτικής των Μεγάλων Δυνάμεων –Κεφ. 7: Οι Υπερπόντιοι Εξισορροπητές, σελ: 478

(27) John Baylis & Steve Smith, Η Παγκοσμιοποίηση της Διεθνούς Πολιτικής. Μια εισαγωγή στις Διεθνείς σχέσεις –Κεφ 4. σελ154

δημιουργήσουν με το νέο νόμισμα ένα ισχυρό δυτικό Βερολίνο. Οι Σοβιετικοί αντέδρασαν με αποκλεισμό του δυτικού Βερολίνου, πολιτική που τελικά απέτυχε καθώς οι δυτικοί με μια γιγαντιαία επιχείρηση ανεφοδιάζαν για ένα χρόνο μέσω αερογέφυρας, με καύσιμα και τρόφιμα την αποκλεισμένη περιοχή (28).

Η αντιπαλότητα αντανακλάται πλέον σε όλα τα επίπεδα. Οι δυτικοί τον Ιούλιο του 1947 ιδρύουν την «Επιτροπή για την Ευρωπαϊκή Οικονομική Συνεργασία», η οποία θα διαχειριζόταν το σχέδιο Μάρσαλ. Οι Σοβιετικοί ακολουθούν με το «Συμβούλιο Αμοιβαίας Οικονομικής Βοήθειας» στην Ανατολική Ευρώπη. Μέσα από αυτό οι κεντρικές οικονομικές αποφάσεις της Μόσχας διοχετεύονταν στις οικονομίες του υπόλοιπου Ανατολικού Μπλοκ. Ο φόβος για ένα ενδεχόμενο Σοβιετικό χτύπημα γίνεται η αφορμή να ιδρύνουν με δική τους πρωτοβουλία οι ΗΠΑ στις 4 Απριλίου 1949 το Βορειοατλαντικό Σύμφωνο Αμυντικής Συνεργασίας (NATO), στο οποίο εντάχθηκαν όλες οι δυτικές χώρες. (29) Η Δυτική Γερμανία έγινε μέλος το 1955.

Η διαίρεση της Ευρώπης όπως και η ψυχρότητα των σχέσεων των υπερδυνάμεων γίνεται ακόμη πιο έντονη με την διχοτόμηση της Γερμανίας. Τον Μάιο του 1949 ιδρύεται η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, με πρωτεύουσα την Βόννη (Δυτική Γερμανία) και έξι μήνες αργότερα ιδρύθηκε η Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας, με πρωτεύουσα το Ανατολικό Βερολίνο (Ανατολική Γερμανία). (30)

Την εποχή εκείνη όμως μια ακόμη συγκυρία αναζωπυρώνει τον διπολισμό. Η πολυπληθέστερη χώρα του κόσμου, η Κίνα γίνεται κομμουνιστική. Το 1950 τα κινεζικά στρατεύματα με τις ευλογίες των Σοβιετικών εισέβαλαν στην Νότια Κορέα, στον τομέα που ελεγχόταν από τους Αμερικανούς, βοηθώντας τους Κορεάτες κομμουνιστές. Ο πόλεμος της Κορέας (1950 – 1953) προκάλεσε την έξαρση των σχέσεων των δύο δυνάμεων. Στην σύρραξη ενεπλάκη και διεθνές εκστρατευτικό σώμα μετά από έγκριση του ΟΗΕ. Ήταν αυτός ο πόλεμος που προκάλεσε αντικομμουνιστική υστερία σε ολόκληρο τον κόσμο (31):

«Στην διάρκεια αυτής της έμμεσης αναμέτρησης ο ψυχρός πόλεμος έφτασε το απόγειο του, πυροδοτώντας στις χώρες της δύσης μια αντικομμουνιστική ψύχωση, που στις Ηνωμένες Πολιτείες κατέληξε στο «κυνήγι μαγισσών» του γερουσιαστή Μακ Κάρθι, αλλά είχε επίσης

(28) John Baylis & Steve Smith, Η Παγκοσμιοποίηση της Διεθνούς Πολιτικής. Μια εισαγωγή στις Διεθνείς σχέσεις –Κεφ 4. σελ155

(29) J. Mearsheimer – Τραγωδία της Πολιτικής των Μεγάλων Δυνάμεων –Κεφ. 8, Εξισσορόπηση έναντι μεταφοράς των βαρών, 8.6 Ψυχρός Πόλεμος, σελ 638.

(30) J. Mearsheimer – Τραγωδία της Πολιτικής των Μεγάλων Δυνάμεων –Κεφ. 8, Εξισσορόπηση έναντι μεταφοράς των βαρών, 8.6 Ψυχρός Πόλεμος, σελ 637.

(31) J. Mearsheimer – Τραγωδία της Πολιτικής των Μεγάλων Δυνάμεων –Κεφ. 8, Εξισσορόπηση έναντι μεταφοράς των βαρών, 8.6 Ψυχρός Πόλεμος, σελ 638.

σημαντικές συνέπειες στην Δυτική Ευρώπη».(32)

Ο θάνατος του Στάλιν το 1953 οδήγησε στην «αποσταλινοποίηση» της Σοβιετικής Ένωσης με αποτέλεσμα να επέλθει μια ύφεση στις ψυχροπολεμικές σχέσεις. Αυτό φάνηκε ακόμη περισσότερο το 1955 με την έλευση στην θέση του γραμματέα του κόμματος, του Νικήτα Χρουστσόφ. Τελειώνοντας θα πρέπει να αναφέρουμε ότι και τα επόμενα χρόνια παρά την διαφαινόμενη αλλαγή και την επιφανειακή ύφεση, υπήρξαν γεγονότα που ζωντάνεψαν σε επικίνδυνο βαθμό το ψυχροπολεμικό κλίμα. Το σοβαρότερο από αυτά η κατασκευή του τοίχους του Βερολίνου το 1961 από τους Σοβιετικούς και τους Ανατολικογερμανούς. Προσπάθησαν έτσι να αποτρέψουν την μαζική μετανάστευση κατοίκων της Ανατολικής Γερμανίας στο Δυτικό Βερολίνο.

Μέσα σε αυτές τις συνθήκες, το κάθε κράτος επιδιώκει να δρα ορθολογιστικά με βάση τον πολιτικό ρεαλισμό για να εξασφαλίσει την Ασφάλεια και την αυτάρκεια του.

Ο πολιτικός ρεαλισμός επισημαίνει τα εξής σημεία:

1. Η συμπεριφορά των κρατών καθορίζεται από την έλλειψη ρυθμιστικής εξουσίας στο Διεθνές Σύστημα (ύπαρξη διεθνούς αναρχίας).
2. Η απουσία μίας υπερκρατικής εξουσίας στο Διεθνές Σύστημα που ρυθμίζει τον ανταγωνισμό, κάνει τις σχέσεις των κρατών ανταγωνιστικές και συγκρουσιακές.
3. Στο Σύστημα των κρατών υπάρχουν διλήμματα ασφαλείας. Τα διλήμματα ασφαλείας αποτελούν τον πυρήνα των επιχειρημάτων του πολιτικού ρεαλισμού (33)
4. Τα κράτη είναι οι βασικοί δρώντες στο Διεθνές Σύστημα, άρα αποτελούν την κύρια μονάδα ανάλυσης σε αυτό.
5. Χαρακτηριστικό αποτελεί το γεγονός ότι είναι ευαίσθητα στο κόστος και για αυτό τον λόγο δρουν ορθολογιστικά. Τα λάθη τιμωρούνται
6. Πρωταρχικός στόχος για το κάθε κράτος είναι η κατοχύρωση της ασφαλείας τους, συνεπώς και η επιβίωση τους.
7. Στόχο αποτελεί και η διατήρηση, αρχικά του ρόλου ενός κράτους στο διεθνές σύστημα, και ακολούθως, η βελτίωση της θέσης που διαδραματίζει.

(32) Berstein - Milza – Ιστορία της Ευρώπης – Τόμος Γ΄Σελ. 185

(33) Π. Ήφαιστος, Ιστορία Θεωρία και Πολιτική Φιλοσοφία των Διεθνών Σχέσεων –κεφ. 1.5, σελ 92

8. Η αύξηση της ισχύος του εκάστοτε κράτους και η εξισορρόπηση των δυνάμεων των αντιπάλων κρατών αποτελούν την ισορροπία ισχύος, η οποία διασφαλίζει την ασφάλεια και την ειρήνη. (34)

Όπως προαναφέρθηκε, μια από τις σημαντικότερες πτυχές της περιόδου του ψυχρού πολέμου ήταν η πυρηνική κούρσα των εξοπλισμών. Η κούρσα αυτή καθιστά σαφές ότι ο επιθετικός ρεαλισμός παρέχει την καλύτερη εξήγηση της πυρηνικής πολιτικής των Ηνωμένων Πολιτειών και της Σοβιετικής Ένωσης κατά τη διάρκεια του ψυχρού πολέμου.. Οι δύο πλευρές εξέλιξαν και ανέπτυξαν μεγάλα οπλοστάσια όπλων σχεδιασμένων για την καταστροφή άλλων πυρηνικών όπλων, προκειμένου να αποκτήσουν είτε το πυρηνικό πλεονέκτημα, είτε να εμποδίσουν την άλλη πλευρά να κάνει κάτι τέτοιο. Επίσης και οι δύο πλευρές προσπάθησαν να αναπτύξουν άμυνες ενάντια στα πυρηνικά όπλα της άλλης πλευράς, καθώς και περίπλοκες στρατηγικές για να κερδίσουν έναν πυρηνικό πόλεμο εφόσον αυτός διεξαγόταν (35)

- **1.3: Τα αίτια για την εμφάνιση απελευθερωτικών κινημάτων, επαναστάσεων και τρομοκρατίας μετά τον Β.Π.Π.**

Μετά το τέλος του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου και όπως προαναφέρθηκε, εξαιτίας του φόβου μιας νέας αιματοχυσίας, ανάμεσα στις κοινωνίες της Ευρώπης, είτε εξ' αιτίας της ανάδειξης μιας νέας ηγεμονικής δύναμης εντός της ηπείρου, είτε ενός θερμού επεισοδίου ανάμεσα στους δυο μεγάλους συνασπισμούς, η εμφάνιση απελευθερωτικών κινημάτων, μορφές επαναστάσεων, εξεγέρσεις αλλά και φαινόμενα τρομοκρατίας ήταν συχνά από τα πρώτα χρόνια κιόλας μετά το τέλος του πολέμου. Τα διάφορα κινήματα που δημιουργήθηκαν ανά τον κόσμο και πιο συγκεκριμένα εντός Ευρώπης με τη βασκιική ΕΤΑ, έδιναν την εντύπωση πως η επανάσταση σε όλον τον κόσμο προχωρά με σταθερά βήματα προς τα εμπρός. Άλλωστε, και ο γαλλικός Μάιος του 1968 και σχεδόν όλα τα φοιτητικά κινήματα που ξέσπασαν στην Ευρώπη, ακόμα και η εξέγερση του Πολυτεχνείου με μεγάλη καθυστέρηση στην Ελλάδα, εντάσσονται σε αυτό το κίνημα που επανέφεραν στο προσκήνιο την ξεχασμένη μέχρι τότε λέξη «επανάσταση». Χαρακτηριστική ήταν η φράση του Μάιο για τον Μάιο του 68: «Ζήτω η νέα Κομούνα του Παρισιού». (36)

(34) Αθ. Πλατιάς – Διεθνείς Σχέσεις και Στρατηγική στον Θουκυδίδη –Κεφ. 1, Θουκυδίδης και Διεθνείς Σχέσεις, η γέννηση του πολιτικού ρεαλισμού, σελ. 57

(35) J. Mearsheimer – Τραγωδία της Πολιτικής των Μεγάλων Δυνάμεων –Κεφ. 6, Μεγάλες Δυνάμεις σε δράση, σελ 453.

(36) B.Kumm, Η Ιστορία της Τρομοκρατίας –σελ. 18

Η επαναστατική αισιοδοξία των νέων σε όλο τον κόσμο είχε ενισχυθεί και από δύο μεγάλα ιστορικά γεγονότα τα οποία θα αναφερθούν παρακάτω και αφορούν και τη Γαλλία. Το πρώτο ήταν ο διαφαινόμενος, τουλάχιστον, θρίαμβος του Βιετνάμ που έληξε με μία μεγάλη ήττα στρατιωτική, πολιτική και ηθική των των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής. Η ήττα από τον μικρό λαό του Βιετνάμ ήταν ιστορικής σημασίας, καθώς ήταν αρκετή για να ξεχαστούν οι 200 περίπου άμεσες στρατιωτικές νικηφόρες επεμβάσεις που καταμετρούσαν οι Ηνωμένες πολιτείες εκτός των συνόρων τους. Σε ότι αφορά τον τερματισμό του πολέμου στο Βιετνάμ, παρουσιάστηκε το σχέδιο της «Βιετναμοποίησης», όπως ονομάστηκε, από τον Πρόεδρο Νίξον και προέβλεπε την απεμπλοκή των Αμερικανών με την σταδιακή αποχώρηση των στρατευμάτων τους αφήνοντας τον πόλεμο στο έδαφος στο στρατό του Ν. Βιετνάμ, αλλά και την αύξηση των αεροπορικών επιχειρήσεων για διατήρηση της ισορροπίας. Στα χρόνια του Νίξον ο πόλεμος επεκτάθηκε στα γειτονικά Λάος και Καμπότζη, παραβιάζοντας τα διεθνή δικαιώματα αυτών των χωρών, με μυστικές επιδρομές που σκοπό είχαν να καταστρέψουν τα καταφύγια των κομμουνιστών αλλά και να αποκόψουν τις οδούς ανεφοδιασμού τους. Οι εντατικοί βομβαρδισμοί και η επέμβαση στην Καμπότζη τον Απρίλιο 1970 ξεσήκωσε μεγάλες διαδηλώσεις στο εσωτερικό των ΗΠΑ κατά τις οποίες σκοτώθηκαν και φοιτητές από την εθνοφρουρά. Το σχέδιο της Βιετναμοποίησης του Νίξον σταμάτησε προσωρινά την κριτική, καθώς αποσύρονταν τα Αμερικανικά στρατεύματα. Οι εκτεταμένοι αεροπορικοί βομβαρδισμοί όμως δημιούργησαν κύμα διαμαρτυρίας (37).

Οι συγκρούσεις εντάθηκαν τον Δεκέμβριο του 1972, όταν ο Νίξον εξαπέλυσε μία σειρά αεροπορικών βομβαρδισμών εναντίον στόχων σε μεγάλες πόλεις στο Β. Βιετνάμ. Αυτές οι επιθέσεις, γνωστές σαν "Βομβαρδισμοί των Χριστουγέννων", καταδικάστηκαν άμεσα από την διεθνή κοινότητα και οδήγησαν τον Νίξον στην αναθεώρηση της τακτικής των διαπραγματεύσεων. Η υπόθεση πόλεμος στο Βιετνάμ έπρεπε να κλείσει οριστικά γιατί είχε τεράστιο πολιτικό και οικονομικό κόστος για τις ΗΠΑ. Στις 23 Ιανουαρίου 1973 μονογράφηκε το τελικό προσχέδιο της συμφωνίας ειρήνης τερματίζοντας τις εχθροπραξίες μεταξύ ΗΠΑ και Β. Βιετνάμ (38). Η συμφωνία ειρήνης του Παρισιού δεν τερμάτισε τις συγκρούσεις στην περιοχή καθώς το καθεστώς της Σαϊγκόν συνέχισε να μάχεται τις κομμουνιστικές δυνάμεις.

Το 1975 ο τελευταίος αμερικάνος στρατιώτης αποχωρεί από το Βιετνάμ

(37) B.Kumm, Η Ιστορία της Τρομοκρατίας –σελ. 18-19

(38) The U.S. Army in Vietnam. The official history of the United States Army

καθώς στις 30 Απριλίου 1975 καταλαμβάνεται η Σαϊγκόν.

Ο πόλεμος του Βιετνάμ κατά τα έτη 1965-1973, ήταν ένας ανταρτοπόλεμος σοβιετο-κινεζικής εμπνεύσεως όσον αφορά την τακτική και τις μεθόδους διεξαγωγής του εκ μέρους των Βιετκόγκ. Από μέρος των Αμερικανικών στρατευμάτων, καθώς και των Κυβερνητικών, η αντιμετώπιση του πολέμου υπήρξε ιδιαίτερα δύσκολη και ανεπιτυχής. Οι παραπάνω είχαν μεγάλες απώλειες σε έμψυχο και άψυχο υλικό, καθώς δεν είχαν την κατάλληλη δομή να αντιμετωπίσουν τους αντάρτες. Οι ΗΠΑ υιοθέτησαν αμυντική στρατηγική που περιόριζε τις χερσαίες επιχειρήσεις στο χώρο του Ν. Βιετνάμ και επέτρεπε αεροπορικούς βομβαρδισμούς στο χώρο του Β. Βιετνάμ. Η στρατηγική αυτή, καθορίστηκε από τον πρόεδρο των ΗΠΑ Τζόνσον και απέβλεπε έμμεσα στην αποφυγή κλιμακώσεως του πολέμου στην νοτιοανατολική Ασία, με την εμπλοκή σε αυτόν και της Κομμουνιστικής Κίνας. (39)

Σημείο αναφοράς ήταν η υποστήριξη της Αμερικής ότι εν αντιθέσει με τις ευρωπαϊκές χώρες ήταν η μόνη η οποία δεν έκανε αποικίες. Κατά τους αμερικανούς δεν υπήρχε λόγος. Ωστόσο κάποιες από τις χώρες που είχαν προσαρτήσει όπως το Μεξικό και συμπλέγματα νησιών στον ειρηνικό βρίσκονταν υπό καθεστώς κυριαρχίας των Η.Π.Α. και παρά την πτώση του ναζισμού ουδέποτε αποχώρησαν από αυτές τις περιοχές. Κατά τη διάρκεια του ψυχρού πολέμου, την οποία μελετάμε χρονικά σε αυτό το κεφάλαιο οι Ηνωμένες πολιτείες Αμερικής είχαν στρατιωτική παρουσία σε πολλές χώρες. Καθοριστική ήταν και η συμβολή τους για τη συντριβή του κομμουνισμού όπου πολλές φορές ο ψυχρός πόλεμος γινόταν θερμός με τραγικές συνέπειες. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ο εμφύλιος στην Ελλάδα.

Το δεύτερο καθοριστικό σημείο για την ριζοσπαστικοποίηση των νέων ήταν η πολιτιστική επανάσταση στην Κίνα. Υπό την καθοδήγηση του Μάο Τσε Τουνγκ γινόταν μια πρωτοφανής επανάσταση. Προϊόν της περιόδου του Μάο (Μαοϊσμός) ήταν και το «κόκκινο βιβλιάρκι» που για πολλούς νέους ήταν ο Μαρξισμός - Λενινισμός της εποχής. Στην Κίνα οι εργάτες, οι φοιτητές και οι αγρότες είχαν ξεσηκωθεί εναντίον της γραφειοκρατίας των Μανδρινών, που ήταν στελέχη του κόμματος και αντιπροσώπευαν τον κύριο εχθρό του σοσιαλισμού. Στην προσπάθεια επιτυχίας της επανάστασης οι φρουροί της είχαν αναλάβει την επανεκπαίδευση των «αποστατών» με τρόπο ειρηνικό και όχι με τρόπο ανάλογο με εκείνον που εφαρμοζόταν στη Σοβιετική Ένωση (40). Εκείνη την εποχή αυτό είχε θεωρηθεί σαν θρίαμβος της επανάστασης.

(39) http://el.wikipedia.org/wiki/Πόλεμος_του_Βιετνάμ

(40) B.Kunn, Η Ιστορία της Τρομοκρατίας –σελ.19

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Η ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΓΑΛΛΙΑ

Εισαγωγή:

Η Γαλλία αποτελούσε ανέκαθεν μια από τις μεγάλες δυνάμεις της Ευρωπαϊκής Ηπείρου, γεγονός που το είχε αποδείξει αρκετές φορές στο πέρασμα των ετών. Με το τέλος του Β.Π.Π. παρατηρείται η προσπάθεια μετάβασης από τις κατεστραμμένες κοινωνικές και πολιτικές δομές σε μια νέα περίοδο οικονομικής ευρωστίας και ανάπτυξης, ισχυροποίησης της θέσης της στην Ευρώπη, ανασυγκρότησης των κοινωνικών δομών και διευθέτηση των ζητημάτων που αφορούσαν τις αποικίες της. Με το τέλος του πολέμου, η Γαλλία με την τέταρτη Γαλλική Δημοκρατία επιδιώκει να επιτύχει τα προαναφερθέντα και να αναδειχθεί ως η νέα μεγάλη δύναμη στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο υπό τις συνθήκες της νέας τάξης πραγμάτων. Οι προσπάθειες ξεκινούν με την δημιουργία της Δυτικοευρωπαϊκής Ένωσης, συνεχίζονται την δεκαετία του 50, όπου ξεκινούν οι συνεργασίες της με την Γερμανία σε θέματα άνθρακα και χάλυβα, ενώ αξιοσημείωτη είναι και η ένταξη της στην Βορειοατλαντική Συμμαχία. Τα προβλήματα ωστόσο που έχει να αντιμετωπίσει με τις αποικίες στο Βιετνάμ και στην Αλγερία θα της κοστίσουν σε οικονομικό επίπεδο, σε ανθρώπινες απώλειες και σε πλήγμα του κύρους της. Με το τέλος της αποικιοκρατίας που σήμανε και την πτώση της Τέταρτης Γαλλικής Δημοκρατίας, στις αρχές της δεκαετίας του '60, την προεδρία ανέλαβε ο Σαρλ Ντε Γκολ, μια από τις μεγαλύτερες φυσιογνωμίες, όχι μόνο της Γαλλίας αλλά και ολόκληρης της μεταπολεμικής Ευρώπης. Την περίοδο διακυβέρνησης του, την Πέμπτη Γαλλική Δημοκρατία, η οποία συνεχίζει να υφίσταται μέχρι σήμερα, ετέθησαν ζητήματα που αποσκοπούσαν στην ανάδειξη της Γαλλίας ως ανεξάρτητη πυρηνική δύναμη, ενώ χαρακτηριστική ήταν και η μεγάλη του αντίθεση προς την Βορειοατλαντική Συμμαχία, την οποία και θεωρούσε ως «το μέσον υποδούλωσης» της Ευρώπης. Παρόλα αυτά την συγκεκριμένη χρονική στιγμή, στρατιωτικά, οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής ήταν η μοναδική δύναμη, εν αντιθέσει με τις τοπικές ευρωπαϊκές, συμπεριλαμβανομένης και της Γαλλίας, η οποία μπορούσε να αναχαιτίσει τη Σοβιετική Ένωση. Στην Ευρώπη ούτε το Ηνωμένο Βασίλειο, ούτε κατεστραμμένη Γερμανία, αλλά ούτε και η Γαλλία μπορούσαν να σταματήσουν τον πανίσχυρο Κόκκινο Στρατό, ο οποίος είχε συντρίψει την ίδια εκείνη Βέρμαχτ που είχε κατατροπώσει τον βρετανικό και τον γαλλικό στρατό το 1940. Το Ν.Α.Τ.Ο. ήταν το μεγαλύτερο μέσο αναχαιτίσης των σοβιετικών στην Ευρώπη (μισσχάμερ). Στις αξιοσημείωτες κινήσεις του Ντε Γκολ συγκαταλέγεται η αποχώρηση από το στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ. Παρά τις επιδιώξεις του για μια Ενιαία Αμυντική Πολιτική στην Ευρώπη με κορωνίδα αυτής την Γαλλία, δεν κατάφερε να υλοποιήσει τα σχέδια του, ωστόσο κατάφερε να διακόψει την πορεία της Ευρώπης προς

την Ε.Ο.Κ. δεχόμενη διαρκώς πιέσεις τόσο από το εσωτερικό της χώρας, όπου οι εκάστοτε Πρόεδροι, είχαν να αντιμετωπίσουν την γενική κοινωνική δυσαρέσκεια, η οποία μοιραία προερχόταν από τα διαδοχικά πλήγματα σε Ντιέν Μπιέν Φου και Αλγερία αντίστοιχα, όσο και από τους Συμμάχους. Επιπροσθέτως, ερωτηματικά είχαν εγερθεί σχετικά με την αποτελεσματικότητα του σχεδίου ενοποίησης της Ευρώπης, υπό την προστασία ή όχι των Ηνωμένων Πολιτειών.

2.1: Η Γαλλία και τα σχέδια ανάκαμψής της κατά την δεκαετία του '50.

Οι προσπάθειες για την πολιτική, στρατιωτική και οικονομική ανάκαμψη της Γαλλίας ξεκίνησαν άμεσα με το τέλος του Β.Π.Π. Η περίοδος αυτή είναι η Τέταρτη Γαλλική Δημοκρατία, η οποία συγκεκριμένα ξεκινάει από το 1946 έως το 1958 και εδραιώθηκε πάνω στο Τέταρτο Γαλλικό Δημοκρατικό Σύνταγμα, ενώ κατά την διάρκεια της, αριθμήθηκαν είκοσι κυβερνήσεις.

Στις αρχές της η Δ' Γαλλική Δημοκρατία, είχε να αντιμετωπίσει αρκετά προβλήματα που προϋπήρχαν από την Γ' Γαλλική Δημοκρατία, η οποία σταμάτησε με το ξέσπασμα του Β.Π.Π. (41)

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως εάν δεν είχε ξεσπάσει η επανάσταση και ο πόλεμος στην Αλγερία, κομβικό ιστορικό σημείο για την Γαλλία της δεκαετίας του 50, ενδεχομένως η Δ' Γαλλική Δημοκρατία να εξακολουθούσε να υφίσταται ακόμα και σήμερα. (42).

Στην προσπάθεια αναστήλωσης της, η Γαλλία προέβη σε άμεσες κινήσεις, τόσο στο εσωτερικό της, όσο και στο Διεθνές περιβάλλον. Στόχος ήταν η επαναφορά της χώρας στα επίπεδα ανάπτυξης που είχε φτάσει πριν τον Β.Π.Π. και σε δεύτερη φάση, η δημιουργία ενός κράτους που θα πρωταγωνιστούσε τόσο σε περιφερειακό, όσο και Διεθνές επίπεδο. Κατά την διάρκεια της Δ' Γαλλικής Δημοκρατίας, παρατηρείται μια προσπάθεια ανοικοδόμησης των κοινωνικών δομών, ανάπτυξη και εκμετάλλευση της βιομηχανίας, ενώ η συγκεκριμένη περίοδος χαρακτηρίζεται ως «περίοδος οικονομικής άνθησης» αρχής γενομένης από το «Σχέδιο Οικονομικής Ανάκαμψης» του Ζαν Μονέ το 1945. (43) Το σχέδιο αυτό του Μονέ, σε συνδυασμό με την επιδίωξη υπερεθνικών θεσμών, είναι απόρροια της ιστορικής του γνώσης πως τα μεγαλύτερα προβλήματα της Ευρώπης και του κόσμου είναι απόρροια της τάσης για επικυριαρχία επί των άλλων, δηλαδή του ηγεμονισμού που αναφέρθηκε στο πρώτο κεφάλαιο. Πάνω σε αυτές τις αντιλήψεις και παρά το γεγονός

(41) France", Microsoft® Encarta® Encyclopedia 2001. © 1993-2000 Microsoft Corporation.

(42) France", Microsoft® Encarta® Encyclopedia 2001. © 1993-2000 Microsoft Corporation.

(43) Dell, Edmund (1995). *The Schuman Plan and the British Abdication of Leadership in Europe*. Oxford: Clarendon Press

ότι ούτε ο ίδιος ο Μονέ γνώριζε εάν θα μπορούσε να επιτευχθεί ο τερματισμός του ηγεμονισμού, ήλπιζε πως θα προέκυπτε μία θεσμική ανάπτυξη και οικονομική συνεργασία που διαρκώς θα διευρυνόταν. (44) Η Γαλλία στηριζόταν σε μεγάλο βαθμό στα ορυκτά του Άνθρακα, προερχόμενα από την Γερμανία. Το σχέδιο του Μονέ περιελάμβανε τον έλεγχο των Γερμανικών μονάδων παραγωγής άνθρακα από την Γαλλία, έχοντας ως άμεσο σκοπό την τόνωση της Γαλλικής Οικονομίας, η οποία σύμφωνα με εκτιμήσεις, η πρόοδος της άγγιζε τα προπολεμικά επίπεδα, και φυσικά την περεταίρω αποδυνάμωση της Γερμανίας.

Εμπνευσμένη από τον Γάλλο αξιωματούχο (και μετέπειτα πρώτο Πρόεδρο της Ανωτάτης Αρχής της ΕΚΑΧ) Ζαν Μονέ, με τη Διακήρυξη του Γάλλου υπουργού εξωτερικών Ρομπέρ Σουμάν στις 9 Μαΐου 1950, ξεκινάει μία νέα περίοδος στην πορεία της ευρωπαϊκής ενοποίησης που θα μπορούσε να πει κανείς ότι ταυτίζεται με την έναρξη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (45). Το σχέδιο Σουμάν προτείνει μία προοδευτική ενοποίηση με πρώτο στάδιο τον οικονομικό τομέα και πρώτο βήμα του σταδίου αυτού την κοινή διαχείριση της γάλλο-γερμανικής παραγωγής άνθρακα και χάλυβα κάτω από μία Ανώτατη Αρχή, στο πλαίσιο μάλιστα ενός οργανισμού που θα είναι ανοικτός στη συμμετοχή κι άλλων ευρωπαϊκών κρατών. Με αυτό τον τρόπο επιδιώκει να εξασφαλίσει την συλλογική ασφάλεια, το αίτημα της οποίας παραμένει πρωταρχικό ιδιαίτερα μετά από τον μακρόχρονο ανταγωνισμό μεταξύ Γαλλίας και Γερμανίας. Ευθέως δηλώνεται και η δημιουργία μιας Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας με στοιχεία υπερεθνικότητας. (46)

Χαρακτηριστικά αναφέρθηκε: "Η συσπείρωση των ευρωπαϊκών κρατών απαιτεί να εξαλειφθεί η προαιώνια αντίθεση μεταξύ Γαλλίας και Γερμανίας (...). Η από κοινού διαχείριση της παραγωγής άνθρακα και χάλυβα θα εξασφαλίσει άμεσα την εγκατάσταση κοινών βάσεων οικονομικής ανάπτυξης, πρώτου σταδίου της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας και θα αλλάξει την μοίρα περιοχών, οι οποίες από μακρού προορίζονται για την κατασκευή πολεμικών όπλων, υπήρξαν δε και τα πιο σταθερά θύματα των τελευταίων (...). Η αλληλεγγύη που θα δημιουργηθεί στην παραγωγή θα καταδείξει ότι κάθε πόλεμος μεταξύ Γαλλίας και Γερμανίας καθίσταται όχι μόνον αδιανόητος αλλά και υλικά αδύνατος" (47)

Η πρόταση του Σουμάν είχε απήχηση στο Βέλγιο, την Ολλανδία, το

(44) Π. Ηφαιστος, Θεωρία Διεθνούς και Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης –κεφ. 5, 5.2 Ιδεολογικές, Πολιτικές και θεωρητικές διαστάσεις των εννοιών «ευρωπαϊκή Ιδέα», «ευρωπαϊκός πατριωτισμός» «Ευρώπη των Πατρίδων» και νεωτερικών – παραδοσιακών παραδοχών στη διαδικασία ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, σελ 227

(45) Θεοδ. Χριστοδουλίδης – Εισαγωγή στις Ευρωπαϊκές Σπουδες – Τομ. Α, Ενοποιητική δυναμική δικαιοταξία – Διακυβέρνηση. Η Ιστορική διαδρομή της Ευρώπης, σελ 40

(46) Dell, Edmund (1995). *The Schuman Plan and the British Abdication of Leadership in Europe*. Oxford: Clarendon Press

(47) Dell, Edmund (1995). *The Schuman Plan and the British Abdication of Leadership in Europe*.

Λουξεμβούργο, την Ιταλία και την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, όχι όμως και στην Αγγλία.

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα ιδρύθηκε το 1951 με τη συνθήκη των Παρισίων και αποτελείτο από το Βέλγιο, Γαλλία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία και Δυτική Γερμανία. Σκοπός της ήταν να θέσει την παραγωγή και εμπορία του άνθρακα και του χάλυβα, των δύο κύριων πρώτων υλών της πολεμικής βιομηχανίας μέχρι και τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, υπό κοινή διαχείριση των πρώην εμπολέμων κρατών. Η Συνθήκη υπεγράφη στις 18 Απριλίου του 1951 και ετέθη σε ισχύ στις 23 Ιουλίου 1952, ορισμένη να διαρκέσει για πενήντα χρόνια. Πρώτος πρόεδρος της ανωτάτης αρχής ήταν ο Ζαν Μοννε (48).

Η Ε.Κ.Α.Χ. θεωρείται η πρώτη «νίκη», τόσο της Γαλλίας όσο και της Ευρώπης, διότι αφενός ο φόβος ενός νέου πολέμου, που ταλάνιζε για περίπου μια δεκαετία την Ευρωπαϊκή Κοινωνία είχε αρχίσει να εκλείπει με αυτήν την νεοσύστατη Ένωση, αφετέρου ήταν το πρώτο βήμα για μία νέα περίοδο συνεργασίας των κρατών προς την Ενοποίηση της Ευρώπης. (49)

Στο Διεθνές Περιβάλλον, η Γαλλία δεν έμεινε αμέτοχη στις εξελίξεις. Το ατελές επιχείρημα δημιουργίας μιας Ευρωπαϊκής Αμυντικής Κοινότητας το 1952 (50), δημιουργούσε ανάγκες για την σύσταση μιας νέας μορφής ένωσης των κρατών.

Στις 17 Μαρτίου 1948, υπογράφεται η Συνθήκη των Βρυξελλών από το Βέλγιο, την Ολλανδία, το Λουξεμβούργο, την Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο και αποτέλεσε ένα πρόδρομο της Βορειοατλαντικής Συμμαχίας, η οποία θα αποτελούσε το «αντίπαλο δέος» απέναντι στην Σοβιετική Ένωση. Αρχικά δημιουργήθηκε η Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση στα πλαίσια των Διασκέψεων Λονδίνου και Παρισίου που έλαβαν χώρα στις 28/9 – 3/10 και 20-22/10 του 1954 αντίστοιχα, και έτσι σηματοδοτήθηκε η έναρξη συνομιλιών για την δημιουργία μιας μεγάλης στρατιωτικής συμμαχίας (51). Σημαντικό ρόλο σε αυτές τις εξελίξεις, είχε διαδραματίσει και η δημιουργία της Βορειοατλαντικής Συμμαχίας στις 4 Απριλίου του 1949, μιας συμμαχίας χωρών της Δύσης που έχει σκοπό την ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των χωρών-μελών σε διάφορους τομείς (στρατιωτικό, πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, μορφωτικό), την

(48) Θεοδ. Χριστοδουλίδης – Εισαγωγή στις Ευρωπαϊκές Σπουδές – Τομ. Α, Ενοποιητική δυναμική δικαιοταξία – Διακυβέρνηση. Η Ιστορική διαδρομή της Ευρώπης, σελ 41

(49) http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_ecsc_el.htm

(50) Θεοδ. Χριστοδουλίδης – Εισαγωγή στις Ευρωπαϊκές Σπουδές – Τομ. Α, Ενοποιητική δυναμική δικαιοταξία – Διακυβέρνηση. Η Ιστορική διαδρομή της Ευρώπης, σελ 43-44

(51) Θεοδ. Χριστοδουλίδης – Εισαγωγή στις Ευρωπαϊκές Σπουδές – Τομ. Α, Ενοποιητική δυναμική δικαιοταξία – Διακυβέρνηση. Η Ιστορική διαδρομή της Ευρώπης, σελ 41-42

προώθηση των γεωπολιτικών συμφερόντων και την αποτροπή της ένοπλης επίθεσης εναντίον κάποιας χώρας-μέλους από άλλες. Στην υπογραφή της Συνθήκης της Ουάσινγκτον η οποία αποτελεί την ιδρυτική διακήρυξη του ΝΑΤΟ, συμμετέχουν εκτός από τις ΗΠΑ και τον Καναδά, η Γαλλία, το Βέλγιο, η Ολλανδία, το Λουξεμβούργο, η Ιταλία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Νορβηγία, η Δανία, η Ισλανδία και η Πορτογαλία. (52)

Παρά την ιδιαίτερη σημασία αυτής της αμυντικής συμμαχίας, οι πρώτες αντιδράσεις στο εσωτερικό της Γαλλίας δεν άργησαν να εμφανιστούν, ιδιαίτερα από τους Κομμουνιστές και τους Αριστερούς διανοούμενους. Οι αντιδράσεις όμως δεν έτυχαν μεγάλης σημασίας από τις γαλλικές κυβερνήσεις, καθώς η ύπαρξη του νεοσύστατου Οργανισμού Βορειοατλαντικής Συμμαχίας φάνταζε ως κάτι το πολύ θετικό για την Ευρώπη καθώς διασφαλιζόταν όλο και περισσότερο η ειρήνη στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο με την ύπαρξη και των Ηνωμένων Πολιτειών. Άλλωστε ήταν δεδομένο εκείνη την περίοδο, πως θα γινόταν κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να αποφευχθεί νέο αιματοκύλισμα στην Ευρώπη και με την ύπαρξη του Ν.Α.Τ.Ο. δόθηκαν οι απαραίτητες «εγγυήσεις» προς αποφυγή μιας νέας σύρραξης.

Ο ρόλος της Γαλλίας είχε αρχίσει να ενισχύεται σημαντικά και αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι το 1950 καθίσταται ισχυρό μέλος του ΟΗΕ και στηρίζει τις Ηνωμένες Πολιτείες στον πόλεμο της Κορέας. Χαρακτηριστικά, από το 1950 μέχρι και το 1953, ο Γαλλικός στρατός υπό την σημαία των Η.Π.Α. κατάφερε να πετύχει σημαντικά πολεμικά επιτεύγματα συγκρατώντας τους αντιπάλους κομμουνιστές Κορεάτες στο Βόρειο τμήμα της χώρας. (53)

Τελευταίο μεγάλο επίτευγμα της εποχής για την Γαλλία της Τέταρτης Δημοκρατίας, αποτελούν οι Συνθήκες της Ρώμης του 1957. Οι Συνθήκες της Ρώμης, είναι οι δύο συνθήκες με τις οποίες ιδρύθηκε η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΥΡΑΤΟΜ), από τις οποίες προήλθε η Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Υπεγράφησαν από εκπροσώπους της Γαλλίας, της Δυτικής Γερμανίας, της Ιταλίας, της Ολλανδίας, του Βελγίου και του Λουξεμβούργου, στις 25 Μαρτίου 1957 και η ημερομηνία υπογραφής τους θεωρείται η επίσημη ημερομηνία γέννησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (54).

(52) <http://en.wikipedia.org/wiki/NATO>

(53) General Omar Bradley, testimony before the Senate Committees on Armed Services and Foreign Relations, May 15, 1951.—Military Situation in the Far East, hearings, 82d Congress, 1st session, part 2, p. 732 (1951).

(54) Θεοδ. Χριστοδουλίδης – Εισαγωγή στις Ευρωπαϊκές Σπουδές – Τομ. Α, Ενοποιητική δυναμική δικαιοταξία – Διακυβέρνηση. Η Ιστορική διαδρομή της Ευρώπης, σελ 46-47

Πιο συγκεκριμένα, η συνθήκη της Ε.Ο.Κ. είναι συνέχεια της Συνθήκης των Παρισίων και προέβλεπε τη δημιουργία μιας ενιαίας εσωτερικής αγοράς και την τελωνειακή Ένωση των προαναφερθέντων κρατών. Τα θέματα αυτά είχαν τεθεί ήδη από τη διάσκεψη της Μασσαλίας, τον Ιούνιο του 1955. Η συνθήκη τέθηκε επισήμως σε ισχύ από την 1^η Ιανουαρίου 1958.

Με τη συνθήκη αυτήν προβλέπονταν ανάμεσα στα άλλα, η δημιουργία μιας κοινής αγοράς χωρίς εσωτερικά σύνορα στη διακίνηση αγαθών που εξειδικεύεται με την ελευθερία κυκλοφορίας αγαθών, υπηρεσιών, κεφαλαίων και την ελευθερία εγκατάστασης εργαζομένων σε όλα τα συμβαλλόμενα κράτη-μέλη και την απαγόρευση διακρίσεων κατά φυσικών και νομικών προσώπων λόγω εθνικότητας από τις αρχές κάθε κράτους-μέλους. (55)

Η δεύτερη συνθήκη περιελάμβανε την δημιουργία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, γνωστή και ως ΕΥΡΑΤΟΜ. Με τη συνθήκη αυτή που υπεγράφη την ίδια μέρα προβλεπόταν η συνεργασία στον τομέα της εκμετάλλευσης της ατομικής ενέργειας. Στο πλαίσιο της παλαιότερης συνθήκης για την παραγωγή άνθρακα και χάλυβα, τέθηκε υπό κοινή εποπτεία η παραγωγή ατομικής ενέργειας, του ισχυρότερου όπλου την εποχή εκείνη. Ενώ η συμφωνία για τον άνθρακα-χάλυβα είχε όριο τις 23 Ιουλίου 2002, η συνθήκη ατομικής ενέργειας ήταν διαρκής. Με τη συνθήκη αυτήν προβλεπόταν η συνδιαχείριση στην παραγωγή ατομικής ενέργειας, για την κάλυψη των αναγκών των μελών, και η πώληση των πλεονασμάτων στα κράτη μη-μέλη (56). Στην πραγματικότητα όμως η συνθήκη ατομικής ενέργειας δεν τέθηκε ποτέ σε πλήρη ισχύ και υπερκαλύφθηκε από την ΕΟΚ, δεδομένου ότι εξ αρχής τα συμβούλιά τους ταυτίζονταν. (57)

Είναι αντιληπτό το γεγονός ότι η περίοδος που διανύει η Γαλλία μετά την λήξη του Β.Π.Π. χαρακτηρίζεται ως μία περίοδος γενικής ανασυγκρότησης, με σχέδια τα οποία είχαν θετικά αποτελέσματα και σε εθνικό και σε περιφερειακό επίπεδο. Η οικονομία της Γαλλίας χάρη στις συμφωνίες Άνθρακα και Χάλυβα, γνωρίζει σημαντική ανάπτυξη, ενώ ενισχύεται ο ρόλος της περιφερειακά και στο διεθνές περιβάλλον. Παρά τις μεγάλες και σημαντικές επιτυχίες, υπήρχαν προβλήματα που ταλαιπωρούσαν την Γαλλία για μία δεκαετία τουλάχιστον και που αποδείχθηκαν πολύ σημαντικά διότι οδήγησαν στο τέλος μιας πολύ

(55) Θεοδ. Χριστοδουλίδης – Εισαγωγή στις Ευρωπαϊκές Σπουδές – Τομ. Α, Ενοποιητική δυναμική δικαιοταξία – Διακυβέρνηση. Η Ιστορική διαδρομή της Ευρώπης, σελ 46

(56) Θεοδ. Χριστοδουλίδης – Εισαγωγή στις Ευρωπαϊκές Σπουδές – Τομ. Α, Ενοποιητική δυναμική δικαιοταξία – Διακυβέρνηση. Η Ιστορική διαδρομή της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης, σελ 47

(57) <http://el.wikipedia.org/wiki> - Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα

μεγάλης μακροχρόνιας εποχής για την Γαλλία, αυτή της αποικιοκρατίας και σταδιακά στην πτώση της Τέταρτης Γαλλικής Δημοκρατίας. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι το πλήγμα στο Ντιέ Μπιέν Φου, το 1954, το οποίο σηματοδοτεί την αρχή του τέλους της γαλλικής αποικιοκρατίας, ενώ αυτήν την ήττα διαδέχεται η επανάσταση στην Αλγερία, που ουσιαστικά σήμανε οριστικά το τέλος της περιόδου αποικιοκρατίας για την Γαλλία αλλά και την αρχή της Πέμπτης Γαλλικής Δημοκρατίας υπό την Προεδρία του Σαρλ Ντε Γκολ.

- **2.2: Ο πόλεμος στην Ινδοκίνα και το πλήγμα στο Ντιέ Μπιέν Φου το 1954**

Το Βιετνάμ ξεκινά την ιστορική του πορεία από το 208 π.Χ. Μετά την κατάλυση της αυτονομίας του βασιλείου από τους Κινέζους το 43 π.Χ. περνάει μια ολόκληρη χιλιετηρίδα ώστε να γίνει η πρώτη εξέγερση του 939 μ.Χ. ώστε να αποκτήσουν και πάλι οι Βιετναμέζοι την ανεξαρτησία τους. Βιετναμέζοι αυτοκράτορες διαδέχονται ο ένας τον άλλον για να φτάσουμε στα 1800, οπότε και το Βιετνάμ γίνεται γαλλική αποικία. Παρά τις αρχικές δυσκολίες των Γάλλων ιδιαίτερα με τους Κινέζους αλλά και με τους Βιετναμέζους, οι κρίσεις αντιμετωπίστηκαν και με την ολοκλήρωση της γαλλικής διοικητικής οργάνωσης ξεκίνησε μια περίοδος ειρήνης. Με την σταδιακή έξαρση του εθνικισμού στην περιοχή, τα πρώτα απελευθερωτικά κινήματα είχαν κάνει την εμφάνισή τους το 1925, με σημαντικότερο το Κομμουνιστικό Κόμμα της Ινδοκίνας που ιδρύθηκε το 1930 από τον Χο Τσι Μινχ (58).

Κατά τη διάρκεια του Β' Π.Π. το Βιετνάμ όπως και ολόκληρη η χερσόνησος της Ινδοκίνας, καταλήφθηκε από τους Ιάπωνες, οι οποίοι την κατέστησαν βάση των επιχειρήσεων τους στη νοτιοανατολική Ασία. Παρά όμως την ιαπωνική κατοχή, την τοπική εξουσία συνέχισαν να ασκούν οι Γάλλοι, οι οποίοι διέθεταν εκεί στρατό 60.000 ανδρών. Το 1941 ο Χο Τσι Μινχ ίδρυσε την «Ένωση για την Ανεξαρτησία του Βιετνάμ», το οποίο υποστηριζόμενο από τους τότε συμμάχους Κινέζους και Αμερικανούς αγωνίστηκε κατά της Γάλλο-ιαπωνικής κατοχής (59).

Τον Μάρτιο του 1945 οι Ιάπωνες απόπλισαν τα γαλλικά στρατεύματα και εξεδίωξαν τους Γάλλους από την εξουσία. Με την ήττα και την παράδοση των Ιαπώνων, τον Αύγουστο του 1945, το βόρειο τμήμα του Βιετνάμ καταλήφθηκε από την Κίνα και το Νότιο από Βρετανικά στρατεύματα. Όπως ήταν φυσικό, με την ήττα των Ιαπώνων δημιουργήθηκε ένα κενό εξουσίας στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Ασίας. Ο Χο Τσι Μινχ, εκμεταλλευόμενος αυτό το κενό, με

(58) Rod Kedward – France and French, A Modern History –Ch.13 iii) War in Indochina

(59) http://en.wikipedia.org/wiki/Battle_of_Dien_Bien_Phu

τους αντάρτες Βιετμίνχ κατέλαβε το Ανόι (πρωτεύουσα του Β. Βιετνάμ) και στις 2 Σεπτεμβρίου ανακήρυξε την ανεξαρτησία του Βιετνάμ, το οποίο ονόμασε Λαϊκή Δημοκρατία. Οι Βρετανοί απελευθέρωσαν τους Γάλλους που κρατούνταν σε στρατόπεδα αιχμαλώτων και τους επανεξόπλισαν. Τα γαλλικά αυτά τμήματα, μαζί με άλλα που αποβιβάστηκαν στο νότιο Βιετνάμ και τη βοήθεια των Βρετανών επανάκτησαν τον έλεγχο της περιοχής (60).

Τον Μάρτιο του 1946 ο Χο Τσι Μινχ αυτοανακηρύχθηκε πρόεδρος της Λαϊκής Δημοκρατίας του Βιετνάμ. Η Γαλλία αναγνώρισε τη Λαϊκή Δημοκρατία του Βιετνάμ ως μέλος της «Γαλλικής Ένωσης». Ο Χο Τσι Μινχ όμως που ζητούσε πλήρη ανεξαρτησία δεν δέχτηκε τη γαλλική πρόταση στις διαπραγματεύσεις που έγιναν στο Παρίσι και οι Γάλλοι, για να την επιβάλουν, στις 23 Νοεμβρίου 1946 βομβάρδισαν τη Χαϊφόνγκ, με συνέπεια να φονευθούν 6.000 άνθρωποι. Σε απάντηση οι κομμουνιστές, επιτέθηκαν αιφνιδιαστικά στις 19 Δεκεμβρίου κατά των γαλλικών φρουρών στο Ανόι και άλλες πόλεις. Οι Γάλλοι απέκρουσαν τις επιθέσεις και διέκοψαν κάθε σχέση με τον Χο Τσι Μινχ ο οποίος κατέφυγε στα βουνά του Βορείου Βιετνάμ για να οργανώσει τον απελευθερωτικό αγώνα εναντίον των Γάλλων.

Από εκείνη την εποχή ξεκινάει και το χρονικό της ήττας των Γάλλων στο Βιετνάμ (61).

Η απέχθεια του λαού του Βιετνάμ κατά της αποικιοκρατίας ήταν το έναυσμα για το απελευθερωτικό κίνημα. Στηριζόμενοι στην έξαρση του εθνικισμού, απέσπασαν την συμπάθεια και την συμπαράσταση της πλειονότητας των Βιετναμέζων. Οι Βιετμίνχ με συνεχείς επιθέσεις προξενούσαν σημαντικές απώλειες, έσπερναν τον φόβο και διατηρούσαν τα γαλλικά στρατεύματα κατοχής σε κατάσταση συνεχούς επαγρύπνησης και εγρήγορσης.

Η αφύπνιση των Γαλλικών Δυνάμεων καταγράφεται από το 1947, οπότε με διαρκείς στρατιωτικές επιχειρήσεις κατάφεραν να ελέγξουν τις μεγάλες πόλεις, τις σιδηροδρομικές-οδικές αρτηρίες και καίριες περιοχές με στρατηγική σημασία της χώρας. Ωστόσο απέτυχαν να πλήξουν τα αντάρτικα κινήματα. Οι Βιετμίνχ είχαν κατορθώσει να ανασυγκροτήσουν τις δυνάμεις τους σε όλη την επικράτεια και οι Γάλλοι επειδή δεν μπορούσαν να ελέγξουν όλη τη χώρα, απέσυραν τις δυνάμεις τους από τις ορεινές περιοχές του Βορείου Βιετνάμ και επικέντρωσαν την προσπάθειά τους στον έλεγχο των πεδινών περιοχών και κυρίως στο δέλτα του Ερυθρού ποταμού, που κατάφεραν να ελέγξουν πλήρως.

(60) John Baylis & Steve Smith, Η Παγκοσμιοποίηση της Διεθνούς Πολιτικής. Μια εισαγωγή στις Διεθνείς σχέσεις –Κεφ 4. σελ151

(61) Rod Kedward – France and French, A Modern History –Ch.13 iii) War in Indochina

Το 1949, ο Μάο Τσε Τουνγκ ο οποίος είχε επικρατήσει στην Κίνα, αναγνώρισε την κυβέρνηση του Χο Τσι Μινχ και μαζί με την Σοβιετική Ένωση εφοδίασε με σύγχρονα όπλα τους Βιετναμέζους κομμουνιστές. Στη συνέχεια οι συγκρούσεις εντάθηκαν, και πολλές φορές έφτασαν μέχρι το γειτονικό Λάος. Τα γαλλικά στρατεύματα που υποστηρίζονταν από 160.000 Βιετναμέζους, έδωσαν σκληρές μάχες στην προσπάθεια τους να εξοντώσουν τους 100.000 περίπου Βιετμίνχ, χωρίς όμως να καταφέρει να νικήσει η μία ή άλλη πλευρά.

Ο Γάλλος αρχιστράτηγος Ναβάρ στην προσπάθεια του να απωθήσει τους αντάρτες από το δέλτα του Ερυθρού ποταμού, αποφάσισε τον Νοέμβριο του 1953 να δημιουργήσει μια οχυρωμένη βάση στην περιοχή της πόλης Ντιέν Μπιέν Φου. Οι Βιετμίνχ έστρεψαν τις πολεμικές τους επιχειρήσεις προς εκείνη την περιοχή και με δυνάμεις 100.000 ανδρών, στις αρχές Μαρτίου του 1954 επιτέθηκαν κατά της οχυρωμένης βάσης. Μετά από σκληρές μάχες, στις 7 Μαΐου 1954 κατέβαλαν την αντίσταση των αμυνομένων και τους ανάγκασαν να παραδοθούν. Περίπου 10.000 Γάλλοι παραδόθηκαν, ενώ 4.000 έχασαν τη ζωή τους. Από την πλευρά των ανταρτών υπήρχαν 8.000 νεκροί και 10.000 τραυματίες. Μετά την πτώση του οχυρού οι αντάρτες συνέχισαν τις επιθέσεις τους σε άλλες περιοχές και τελικά η Γαλλία αναγκάστηκε να ζητήσει ανακωχή.

Η διάσκεψη της Γενεύης, αμέσως μετά, κατέληξε στον διαχωρισμό του Βιετνάμ σε δύο τμήματα. Το Β. Βιετνάμ, υπό την κομμουνιστική σφαίρα επιρροής, που αποτέλεσε τη Λαϊκή Δημοκρατία του Βιετνάμ, με πρόεδρο τον Χο Τσι Μινχ και με διακηρυγμένο στόχο την απελευθέρωση όλης της χώρας και το Νότιο στο οποίο οι Γάλλοι έδωσαν μια αυτονομία διατηρώντας συμβολική παρουσία, η οποία μεταβιβάστηκε στους Αμερικανούς στην αρχή της δεκαετίας του '60. Έτσι τελείωσε η γαλλική αποικιοκρατία στο Βιετνάμ. Στην συνέχεια, ιστορικά, η σκυτάλη παραδόθηκε στους Αμερικανούς οι οποίοι όμως αποχώρησαν κι εκείνοι ηττημένοι το 1975. (62)(63)

Το πλήγμα που υπέστη η Γαλλία ήταν τεράστιο. Μία από τις μεγαλύτερες δυνάμεις της Ευρώπης με ισχυρή παρουσία στην περιοχή είχε πλέον κατατροπωθεί και μάλιστα πληρώνοντας βαρύ φόρο αίματος, καθώς όπως προαναφέρθηκε, 4000 στρατιώτες έχασαν την ζωή τους. Παρά την ήττα, η Γαλλία δεν έπαψε να αναζητεί τις δικές τις νίκες, ωστόσο ο Ψυχρός Πόλεμος την είχε περιθωριοποιήσει. Επιπροσθέτως, η ήττα στο Ντιέν Μπιέν Φου άναψε την φλόγα της ανεξαρτησίας και σε άλλες αποικίες υπό την διοίκηση της Γαλλίας, με κυριότερη όλων, την επανάσταση στην Αλγερία.

(62) http://en.wikipedia.org/wiki/Battle_of_Dien_Bien_Phu

(63) Rod Kedward – France and French, A Modern History –Ch.13 iii) War in Indochina

- **2.3: Η επανάσταση, ο πόλεμος στην Αλγερία και το διττό αποτέλεσμα του.**

Με βαθιά επιρροή από τα γεγονότα και την ήττα των Γάλλων στο Ντιέν Μπιέν Φου το 1954, ξεκινάει ο αγώνας της Αλγερίας για ανεξαρτησία από τη Γαλλία, όταν το «Μέτωπο για την Εθνική Απελευθέρωση» (FLN) προέβαλλε το αίτημα της αποτίναξης του γαλλικού αποικιοκρατικού ζυγού και τη δημιουργία μιας ανεξάρτητης Αλγερίας. Η επανάσταση ξεκίνησε το βράδυ της 31^{ης} Οκτωβρίου 1954. (64)

Την χρονική περίοδο στην οποία αναφερόμαστε, στην Αλγερία βρίσκονταν περίπου 1.000.000 Γάλλοι υπήκοοι και 9.000.000 μουσουλμάνοι. Για την Γαλλία την δεδομένη στιγμή προείχε η προστασία των υπηκόων της και διατήρηση ελέγχου της αποικίας. Τα αιτήματα των FLN απορρίφθηκαν από την Γαλλία και οποιεσδήποτε πράξεις στις οποίες προέβαινε το Μέτωπο για την Εθνική Απελευθέρωση, χαρακτηρίζονταν ως «τρομοκρατικές ενέργειες». Παρόλα αυτά, η γαλλική κυβέρνηση άργησε να ανταποκριθεί επί της ουσίας με στρατιωτικές δυνάμεις, μη παραδεχόμενη ότι η κατάσταση στην αποικία της είχε φτάσει εκτός ελέγχου. Εξάλλου, μέχρι το 1956 τα σχέδια της χώρας για την ομαλοποίηση στο εσωτερικό της Αλγερίας φαινόταν να αποδίδουν ενώ το ζήτημα δεν είχε θεωρηθεί ως «εξωτερικής φύσεως πρόβλημα» αλλά πρόβλημα στο εσωτερικό της Γαλλίας. Δυο χρόνια αργότερα όμως, το 1956, περισσότεροι από 400.000 Γάλλοι στρατιώτες είχαν σταλεί στην Αλγερία. Στόχος η καταστολή της επανάστασης τόσο με συμβατικά μέσα, από αέρα και θάλασσα, αλλά και με τη χρήση βομβών τύπου ναπάλμ, τη διείσδυση και ανάπτυξη δεσμών με τον μουσουλμανικό πληθυσμό, την χρήση προπαγάνδας, παραπληροφόρησης και κατασκοπείας. Εν ολίγης με μεθόδους οι οποίες αποκαλούνται σήμερα «covert actions» και είναι ιδιαίτερα επίκαιρες στις μέρες μας. Την συγκεκριμένη επανάσταση δεν την αντιμετώπιζαν όλοι οι Γάλλοι στρατιώτες με τον ίδιο τρόπο. Από την μία πλευρά οι απλοί στρατιώτες έβλεπαν την ευκαιρία να συμβάλλουν ενεργά στην διασφάλιση της τάξης στην χώρα τους, όμως κάποιοι άλλοι, ιδιαίτερα οι βαθμοφόροι του Γαλλικού Στρατού, έβλεπαν αυτόν τον πόλεμο ως μια μεγάλη ευκαιρία για γαλλική νίκη, κάτι που είχε να γίνει από την εποχή του Ναπολέοντα. (65)

Ο πόλεμος αυτός είχε σημαντικές επιπτώσεις και στο εσωτερικό της Γαλλίας. Ο ολοένα αυξανόμενος αριθμός των θυμάτων κατά τον πόλεμο της Αλγερίας για ανεξαρτησία είχε προκαλέσει ένταση στο εσωτερικό

(64) http://en.wikipedia.org/wiki/Algerian_War

(65) Rod Kedward – France and French, A Modern History –Ch.13, iv) Algerian War

της Γαλλίας και είχε πλήξει σημαντικά την γαλλική οικονομία. Ο γαλλικός λαός είχε χωριστεί σε δυο στρατόπεδα: τους υποστηρικτές της ανεξαρτησίας της αποικίας και αυτούς που επέμεναν ότι η Αλγερία πρέπει να παραμείνει μέρος της γαλλικής επικράτειας (66).

Η Τέταρτη Γαλλική Δημοκρατία ήταν κάτι παραπάνω από βέβαιο ότι θα κατέρρεε λόγω της δραματικής τροπής που είχαν λάβει τα γεγονότα στην Αλγερία, συνεπώς έπρεπε να βρεθεί μία άμεση και αποτελεσματική λύση. Η Κυβέρνηση, με την κρίση στο Αλγέρι το 1958, έβλεπε ως καλύτερη λύση την έναρξη διαπραγματεύσεων με τους Αλγερινούς Εθνικιστές. Την ίδια στιγμή από τον Γαλλικό στρατό, δεξιά στοιχεία υπό την καθοδήγηση του Ζακ Μασσού απείλησαν ότι θα διενεργούσαν στρατιωτική επίθεση με αλεξίπτωτα στο Παρίσι, εκτός κι αν αναλάμβανε την εξουσία ο Σαρλ Ντε Γκολ, όπερ και εγένετο.

Σε μια κίνηση απελπισίας, το 1958 ο Πρόεδρος Rene Coty ζήτησε από τον στρατηγό Ντε Γκολ να προχωρήσει σε σχηματισμό νέας κυβέρνησης, 12 χρόνια μετά την αποχώρηση του τελευταίου από την εξουσία. Μετά την ανάληψη των καθηκόντων του στις 2 Ιουνίου, ο Ντε Γκολ προειδοποίησε την Εθνική Συνέλευση ότι η Γαλλία απειλείται με “παράλυση, ακόμα και εμφύλιο πόλεμο.” (67)

Σε επίσκεψη του στην Αλγερία μόλις δυο μέρες αργότερα, ο Ντε Γκολ απηύθυνε έκκληση στον αλγερινό λαό, στοχεύοντας ιδιαίτερα σε συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες, δυσαρεστημένες με τις πρακτικές των προηγούμενων κυβερνήσεων: τους λεγόμενους *ried-noir* και τον επαγγελματικό στρατό. «Σας καταλαβαίνω», αναφώνησε, για να ακολουθήσει το «Ζήτω η γαλλική Αλγερία.» Η σημασία αυτής της φράσης ερμηνεύτηκε διαφορετικά. Μια ερμηνεία ήταν ότι ο Ντε Γκολ εννοούσε πως καταλαβαίνει τους πολίτες και πως θα κάνει ότι είναι δυνατόν για να παραμείνει Γαλλική η Αλγερία. Ωστόσο με την τροπή που είχαν πάρει τα γεγονότα, αυτή η φράση σήμαινε ότι ο Πρόεδρος Ντε Γκολ, κατανοούσε την επιθυμία των πολιτών να παραμείνει η Αλγερία υπό την Γαλλική κυριαρχία, ωστόσο κάτι τέτοιο, φάνταζε πλέον αδύνατον. Αν και απαισιόδοξος για την έκβαση των προσπαθειών του, ο Ντε Γκολ ήλπιζε να αγγίξει τον απλό λαό, μια τρίτη δύναμη ανάμεσα στο FLN και τους *ultra*. Στον λαό που τον καλωσόρισε ως σωτήρα, υποσχέθηκε ισότητα Μουσουλμάνων και Ευρωπαίων και δεν απέκλεισε το ενδεχόμενο χορήγησης αμνηστίας για τους αλγερινούς «θαρραλέους μαχητές» (68)(69).

(66) John Baylis & Steve Smith, Η Παγκοσμιοποίηση της Διεθνούς Πολιτικής. Μια εισαγωγή στις Διεθνείς σχέσεις –Κεφ 4. σελ151

(67) http://en.wikipedia.org/wiki/Algerian_War

(68) Rod Kedward – France and French, A Modern History –Ch.13, iv) Algerian War

(69) Phillip Thody, The Fifth French Republic –ch. 1958 – 1962

Στο νέο σύνταγμα το οποίο συντάσσεται στη συνέχεια, οι δυνάμεις του Προέδρου της Γαλλίας είναι εμφανώς αυξημένες: προβλέπεται ακόμα και η ανάληψη πλήρους εξουσίας σε περιόδους κρίσης. Ακολουθεί η προετοιμασία δημοψηφίσματος το οποίο είναι έτοιμο το Σεπτέμβρη του 1958 και υποβάλλεται προς ψήφιση από τους Γάλλους πολίτες ανά τον κόσμο. Πέρα από το θέμα της έγκρισης του νέου συντάγματος, στις γαλλικές αποικίες προβάλλεται η εξής επιλογή: παραμονή στην «Γαλλική Κοινότητα» (La Communaute) ή πλήρης ανεξαρτητοποίηση. Το νέο σύνταγμα εγκρίνεται και, με την εξαίρεση της Γουινέας, όλες οι αποικίες ψηφίζουν την παραμονή τους στην Communaute. Ο Ντε Γκωλ ήταν πλέον ο νέος παντοδύναμος πρόεδρος της χώρας.

Η κατάσταση των πραγμάτων όμως στο εσωτερικό της Αλγερίας είχε αρχίσει να παίρνει δραματική τροπή εις βάρος της Γαλλίας και τον Σεπτέμβρη του 1959, ο Ντε Γκωλ προτείνει τα εξής: τέσσερα χρόνια αφότου οι αναταραχές στη χώρα σταματήσουν, οι Αλγερινοί θα πρέπει να επιλέξουν μεταξύ της πλήρους ένωσης με τη Γαλλία, την ένωση μαζί της με την ιδιότητα ανεξάρτητης οντότητας ή την δημιουργία ενός ανεξάρτητου κράτους. Ακολουθεί ακόμα μεγαλύτερη αναταραχή και εμφύλιος σπαραγμός και η Γαλλία αυξάνει την στρατιωτική δύναμή της στη χώρα σε 500.000 στρατιώτες. (70)

Μπροστά στις εξελίξεις αυτές η Γαλλία αλλάζει πολιτική: το φθινόπωρο του 1961 η γαλλική κυβέρνηση ξεκινά μυστικές συνομιλίες με την προσωρινή κυβέρνηση της Αλγερίας (GPRA), με έδρα την Τύνιδα. Τον Μάρτιο του επόμενου έτους αποφασίζεται ανακωχή και ακολουθεί δημοψήφισμα σχετικά με την ανεξαρτησία της Αλγερίας, την οποία ο γαλλικός λαός αποδέχεται.

Χιλιάδες Γάλλων πολιτών εγκαταλείπουν την πρώην αποικία, η οποία την 1η Ιουλίου του 1962, μετά από σχετικό δημοψήφισμα ανάμεσα στον αλγερινό λαό, αποφασίζει την ανεξαρτησία της. Στις 3 Ιουλίου του ίδιου έτους, ο Ντε Γκωλ έρχεται προ τετελεσμένων γεγονότων και αναγνωρίζει πλέον επίσημα την Αλγερία ως ανεξάρτητο κράτος. Με αυτή την αναγνώριση τερματίζεται οριστικά η περίοδος της αποικιοκρατίας των Γάλλων. Μια περίοδος που είχε ξεκινήσει πολλά χρόνια πριν έρχεται στο τέλος της και δίνει την θέση της σε νέες προοπτικές για το Γαλλικό κράτος. Αυτές οι προοπτικές περιελάμβαναν την περεταίρω ισχυροποίηση της θέσης της Γαλλίας σε Ευρωπαϊκό Περιφερειακό επίπεδο αλλά και σε Διεθνές. Μπορεί να είχε ηττηθεί στον τελευταίο αποικιακό πόλεμο, αλλά κέρδισε μια μακροχρόνια ειρήνη, η οποία άνοιγε διάπλατα την είσοδο σε μια νέα περίοδο ισχυροποίησης και Ευρωπαϊκής Ενοποίησης, μιας και ο Ντε Γκωλ έδειξε γρήγορα τις διαθέσεις του

(70) Rod Kedward – France and French, A Modern History –Ch.13, iv) Algerian War

σχετικά με το τι επιθυμούσε για την Ευρώπη (71). Μέχρι το 1960 είχε ολοκληρωθεί σταδιακά η χειραφέτηση της Γαλλόφωνης μαύρης Αφρικής και σταδιακά τα γεγονότα οδήγησαν στην Ανεξαρτησία που παραχώρησε η 5^η Γαλλική Δημοκρατία (72)

- **2.4: Η Στρατηγική του Προέδρου Ντε Γκολ και οι στόχοι του κατά την δεκαετία του '60.**

Ο Σαρλ ντε Γκολ, ήταν Γάλλος στρατηγός και πολιτικός. Μεταξύ των ετών 1944 και 1946, μετά την απελευθέρωση της Γαλλίας από την γερμανική κατοχή, ήταν επικεφαλής της γαλλικής προσωρινής κυβέρνησης. Καλούμενος για να διαμορφώσει κυβέρνηση το 1958, εμπνεύστηκε ένα νέο Σύνταγμα και ήταν Πρόεδρος της Δημοκρατίας από το 1958 ως το 1969, περίοδο που χαρακτηρίστηκε ως Πέμπτη Γαλλική Δημοκρατία και συνεχίζεται μέχρι και τις ημέρες μας. Η πολιτική ιδεολογία του είναι γνωστή ως Γκωλισμός (Gaullisme) και έχει σημαντική επιρροή στην γαλλική πολιτική μέχρι και σήμερα.

Με το τέλος του πολέμου στη Γαλλία συμμετέχει στις 26 Αυγούστου 1944 σε μια πορεία θριάμβου στα Ηλύσια Πεδία επευφημούμενος ως εθνικός ήρωας. Ο ίδιος αντιτάσσεται στη νεοσύστατη Δ' Γαλλική Δημοκρατία και το 1947 ιδρύει τον Συναγερμό του Γαλλικού Λαού (Rassemblement du Peuple Français-RPF), ένα κίνημα που εκφράζει τις γκωλικές απόψεις. Αυτό το κίνημα μετασχηματίζεται σε κόμμα το 1951. Με την κρίση στην Αλγερία το 1958 έρχεται ο κίνδυνος ενός εμφυλίου πολέμου και ο Σαρλ ντε Γκολ εκλέγεται πρώτος πρόεδρος της Πέμπτης Γαλλικής Δημοκρατίας. Το 1962 τελικά αναγνωρίζει το αλγερινό κράτος ως ανεξάρτητο, έχοντας την αντίληψη ότι το μέλλον της Γαλλίας δεν θα ήταν η διατήρηση των αποικιών της, αλλά η νέα ευρωπαϊκή πορεία της. (73)

Οι διαθέσεις του προέδρου Ντε Γκολ είχαν φανεί, σχετικά με την πορεία της Γαλλίας, προτού επανέλθει στην εξουσία το 1958. Οι απόψεις του για μία Ευρώπη ισχυρή και ανεξάρτητη από τις εξωτερικές δυνάμεις εκφράστηκαν σε συνέντευξη του, οπότε και είχε χαρακτηρίσει το ΝΑΤΟ ως ένα μέσο υποδούλωσης περισσότερο και όχι μίας ενιαίας συμμαχίας. Κατά τον Ντε Γκολ, η Ευρώπη είχε εκχωρήσει τα κυριαρχικά της δικαιώματα και την αμυντική της λειτουργία, συνεπώς η δημιουργία ενός ευρωπαϊκού αμυντικού πυλώνα καθίστατο αδύνατη. Επιπλέον, ήταν δυσαρεστημένος με την κίνηση των ΗΠΑ να συνδράμουν στην εγκατάσταση πυρηνικών όπλων στην Βρετανία και συνάμα να μην

(71) http://en.wikipedia.org/wiki/Charles_de_Gaulle

(72) Berstein - Milza – Ιστορία της Ευρώπης – Τόμος Γ', Σελ. 212

(73) http://en.wikipedia.org/wiki/Charles_de_Gaulle

πράξουν το ίδιο και για λογαριασμό της Γαλλίας (74). Για αυτό τον λόγο, ο Ντε Γκολ αποφάσισε να καταστήσει την Γαλλία ως μια ανεξάρτητη πυρηνική δύναμη για δυο κυρίως λόγους. Ο βραχυπρόθεσμος στόχος του ήταν να επιδιώξει την ισότητα όντος της Συμμαχίας και στην συνέχεια την μείωση της εξάρτησης της ασφάλειας της Γαλλίας από τους Συμμάχους. Μακροπρόθεσμα επεδίωκε να καταστήσει την Γαλλική πυρηνική δύναμη ομπρέλα της Ευρωπαϊκής Άμυνας. Δεν άργησε λοιπόν η γαλλική πυρηνική δύναμη, να γίνει ο κύριος άξονας της στρατηγικής του Ντε Γκολ (75).

Ήταν εμφανές ότι ο Ντε Γκολ ακολούθησε το ρεύμα του πολιτικού ρεαλισμού, καθώς επεδίωκε την ισχυροποίηση της Γαλλίας. Στις ενέργειες του διακρίνεται μια βασική διαπίστωση του πολιτικού ρεαλισμού, αυτή που επισημαίνει ότι τα κράτη επιδιώκουν να αυξήσουν την ισχύ τους. Η επιδίωξη αύξησης της ισχύος σχετίζεται άμεσα με την ανασφάλεια που προκαλεί το άναρχο διεθνές σύστημα, και αποτελεί μέσο επιβίωσης και αυτοπροστασίας αρχικά και εν συνεχεία, μέσο ισχυροποίησης του ρόλου του εκάστοτε κράτους. (76)

Όπως προαναφέρθηκε, ο Ντε Γκολ θεωρούσε την Συμμαχία του ΝΑΤΟ ως τον «επιστάτη» της Ευρώπης. Συνεπώς, στις φιλοδοξίες του ήταν η διάλυση των δυο στρατιωτικών συνασπισμών στην Ευρώπη με σκοπό μια ευρωπαϊκή επαναπροσέγγιση μέσω της ύφεσης. Παρά τις όποιες αντιρρήσεις του σχετικά με την Συμμαχία, ο Ντε Γκολ δεν μπορούσε παρά να αναγνωρίσει την αναγκαιότητα της, δεδομένου ότι την περίοδο κατά την οποία διετέλεσε Πρόεδρος της Γαλλίας το διπολικό σύστημα βρισκόταν σε πλήρη ισχύ. Για αυτόν το λόγο, η στρατηγική του δεν αποσκοπούσε στη διάλυση της συμμαχίας, την οποία ήθελε να διατηρήσει ως μια ύστατη προφύλαξη. Όμως ήταν αναγκαίο το Παρίσι να μετέχει άμεσα στις πολιτικές και στρατηγικές αποφάσεις οι οποίες στην πραγματικότητα λαμβάνονταν μόνο από την Αμερική. Κατά τον Γάλλο πρόεδρο η άμυνα της Γαλλίας πρέπει να είναι γαλλική (77). Επιδίωξη του ήταν η μεταρρύθμιση του συστημένου πλαισίου της Συμμαχίας σε ότι αφορά τις σχέσεις Ανατολής και Δύσης.

Οι προτάσεις του Ντε Γκολ αφορούσαν τρία σημεία:

- Την αναβάθμιση της θέσης και του ρόλου της Γαλλίας στην Συμμαχία
- Την δημιουργία ενός τριμερούς διευθυντηρίου αποτελούμενο από

(74) Θεοδ. Χριστοδουλίδης – Εισαγωγή στις Ευρωπαϊκές Σπουδές – Τομ. Α, Ενοποιητική δυναμική δικαιοταξία – Διακυβέρνηση. Η Ιστορική διαδρομή της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης, σελ 48

(75) Ευρωατλαντικές Σχέσεις – Κ.Αρβανιτόπουλος – Π.Ήφαιστος, κεφ.2, 2.3, «Η Στρατηγική του Ντε Γκολ» σελ.121

(76) Αθ. Πλατιάς – Διεθνείς Σχέσεις και Στρατηγική στον Θουκυδίδη –Κεφ. 1, Θουκυδίδης και Διεθνείς Σχέσεις, η γέννηση του πολιτικού ρεαλισμού, σελ 60

(77) – Π. Ήφαιστος, Θεωρία Διεθνούς και Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης Παράρτημα 3, επιλεγμένες θεσεις του Προέδρου Ντε Γκολ, σελ 385-386

- τις τρεις μεγάλες δυνάμεις (Η.Π.Α. Μεγάλη Βρετανία και Γαλλία) που θα ήταν επιφορτισμένο με την λήψη αποφάσεων σε παγκόσμια προβλήματα, τον στρατηγικό σχεδιασμό και την πιθανότητα χρήσης πυρηνικών όπλων.
- Τέλος, έθεσε όρο παραμονής της Γαλλίας στην Συμμαχία έναν ισότιμο ρόλο στον σχεδιασμό και την υλοποίηση της στρατηγικής της Συμμαχίας. Η πρόταση αυτή ισοδυναμούσε με βέτο στην χρήση πυρηνικών όπλων των Η.Π.Α. και της Βρετανίας, καίτοι η Γαλλία δεν διέθετε στην παρούσα φάση πυρηνικά όπλα. (78)

Ο Πρόεδρος της Γαλλίας πίστευε ότι αυτές οι προτάσεις και ιδιαίτερα η τελευταία δεν θα γίνονταν δεκτές από τις Η.Π.Α. και αυτό θα αποτελούσε πρώτης τάξεως ευκαιρία για την αποχώρηση της χώρας του από το Στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ. Από την πλευρά τους οι Ηνωμένες Πολιτείες, δέχθηκαν εν μέρει κάποιες από τις προτάσεις του σχετικά με τις τριμερείς διαβουλεύσεις ανάμεσα σε αυτές, την Μεγάλη Βρετανία και την Γαλλία, αλλά στα πλαίσια μιας απλής ανταλλαγής απόψεων. Παρά τις διαρκείς πιέσεις του Ντε Γκολ προς τις κυβερνήσεις Κεννεντυ και Αϊζενχάουερ, η Γαλλία δεν κατάφερε να αναγνωριστεί στο ανώτερο πολιτικό επίπεδο ως μια μεγάλη δύναμη που ο ίδιος επιθυμούσε, με συνέπεια την μεταστροφή του εναντίον του ΝΑΤΟ. Σύμφωνα με τον Πρόεδρο της Γαλλίας, η άμυνα θα έπρεπε να έχει εθνικό χαρακτήρα, κάτι που άρχισε να υλοποιεί από το 1959 αποσύροντας το γαλλικό στόλο της Μεσόγειου από την δομή διοίκησης του ΝΑΤΟ. Το 1961 υποστήριξε ότι είναι απαράδεκτο για μια μεγάλη δύναμη όπως η Γαλλία να εκχωρεί την άμυνα της σε ένα άλλο κράτος. Έτσι διακήρυξε το δικαίωμα και την υποχρέωση των ευρωπαϊκών κρατών να έχουν την δική τους Εθνική Άμυνα (79).

Ο Ντε Γκολ ήταν αντίθετος και αδιάλλακτος σε κάθε μορφή ενοποίησης, είτε σε Ευρωπαϊκούς θεσμούς (όπως ήταν η Ευρωπαϊκή Κοινότητα) είτε στην Βορειοατλαντική Συμμαχία, εάν αυτή προϋπέθετε υποταγή της Γαλλίας. Η αντίληψη του για την δημιουργούμενη Ευρώπη απεικονίζεται στο σχέδιο Fouchet του 1962. Το σχέδιο Fouchet έκανε λόγο για μια διακυβερνητική Ευρωπαϊκή Κοινότητα και μια κοινή ευρωπαϊκή πολιτική, η οποία δεν θα ήταν απαραίτητα συνδεδεμένη με την Συμμαχία του ΝΑΤΟ και η κυβέρνηση Κεννεντυ προσπάθησε με κάθε τρόπο να επηρεάσει τις διαπραγματεύσεις του σχεδίου.

Οι προσπάθειες του αφορούσαν:

- Την πρόταση του Ατλαντικού συνεταιρισμού μεταξύ των Η.Π.Α. και μιας δυνητικά ενωμένης Ευρώπης.

(78) Κ.Αρβανιτόπουλος – Π.Ήφαιστος, Ευρωατλαντικές Σχέσεις –κεφ.2, 2.3, «Η Στρατηγική του Ντε Γκολ» σελ.122

(79) Ντε Γκολ – Απομνημονεύματα Ελπίδος

- Την άσκηση επιρροής στο Βέλγιο και την Ολλανδία, εκμεταλλευόμενες τους ενδοιασμούς που εξέφραζαν για τις προτάσεις του Ντε Γκολ που αφορούσαν στην δημιουργία ενός ενιαίου ευρωπαϊκού αμυντικού πυλώνα ανεξάρτητου από την Συμμαχία αλλά και στον διακυβερνητικό χαρακτήρα της Ευρώπης.
- Τέλος οι Η.Π.Α. επεδίωκαν να επηρεάσουν και τις Γαλλογερμανικές σχέσεις που είχαν αναπτυχθεί κατόπιν της δημιουργίας της ΕΚΑΕ. (80)

Οι δυο τελευταίες προσπάθειες είχαν αρχίσει να εντατικοποιούνται καθώς αποτελούσαν τα «ισχυρά χαρτιά» των Ηνωμένων Πολιτειών για την αύξηση της επιρροής τους στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο και συνάμα την ανάσχεση των φιλόδοξων σχεδίων του Ντε Γκολ. Οι αντιρρήσεις του Βελγίου και της Ολλανδίας προς την Γαλλία ολοένα και αυξάνονταν ωστόσο το πρόβλημα έγκειτο στο ότι η Γερμανία με τον Adenauer είχε αποδεχθεί τον ηγετικό ρόλο του Ντε Γκολ στην διαμόρφωση των Ευρωπαϊκών θεσμών, ενώ πολλές φορές κατά την περίοδο κρίσεων με τους Σοβιετικούς (από το 1958 έως το 1961) η Γαλλία προσέφερε σημαντική διπλωματική βοήθεια προς την Γερμανία για την αντιμετώπιση των. Η συνεργασία αυτή ανάμεσα σε Γαλλία και Γερμανία είχε ως καρπό το Σύμφωνο Φιλίας και Συνεργασίας που υπογράφηκε στις 22 Ιανουαρίου του 1963. Κατά την επικύρωση της ωστόσο η Συνθήκη αλλοιώθηκε και στον πρόλογο της τονίζονταν οι βασικοί στόχοι της Γερμανικής Εξωτερικής Πολιτικής, όπου αναφερόταν η ανάγκη της συνεργασίας Ευρώπης και Αμερικής στα πλαίσια του ΝΑΤΟ και στην ενοποίηση της Ευρώπης.

Οι πιέσεις που δέχθηκε η Κυβέρνηση Adenauer ήταν εσωτερικές και εξωτερικές. Αφορούσαν στην υποστήριξη της Γερμανικής θέσης στο ΝΑΤΟ τόσο από την κοινή γνώμη, όσο και από τις πολιτικές δυνάμεις, ενώ στο προσκήνιο είχε έρθει και η υποστήριξη της βρετανικής συμμετοχής στην Ε.Ο.Κ.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες άσκησαν τις εξωτερικές πιέσεις σχετικά με το να συμπεριλήφθη ο πρόλογος στην Συνθήκη από την Γερμανική Κυβέρνηση. Μάλιστα, πριν ακόμα από την υπογραφή της Συνθήκης, ο Πρόεδρος Κεννεντυ επανέφερε την ιδέα δημιουργίας μιας πολυμερούς νατοϊκής πυρηνικής δύναμης (MLF), την οποία έβλεπε ως ένα όχημα για την αύξηση της Αμερικανικής επιρροής στην Ευρώπη, ενώ την προέβαλλε ως το πρώτο βήμα προς την ενίσχυση του ρόλου των Ευρωπαίων στα πυρηνικά ζητήματα και προς την κατεύθυνση της δημιουργίας μιας Ευρωπαϊκής Πυρηνικής δύναμης. Κάτι τέτοιο

(80) Κ.Αρβανιτόπουλος – Π.Ήφαιστος, Ευρωατλαντικές Σχέσεις –κεφ.2, 2.3, «Η Στρατηγική του Ντε Γκολ» σελ.123-124

καθίστατο σχεδόν αναγκαίο , καθώς τα πυρηνικά όπλα αποτέλεσαν έναν ισχυρό παράγοντα αναγκαστικής ειρήνης και σίγουρα βοήθησαν στο να εξηγηθεί η απουσία πολέμου μεγάλων δυνάμεων στην Ευρώπη κατά το διπολικό σύστημα (81). Μια τέτοια ενέργεια αυτόματα, θα σήμαινε ταυτόχρονα και την αποδυνάμωση της επιρροής του Ντε Γκολ στις υπόλοιπες έξι χώρες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Σε αυτό το σχέδιο οι αντιδράσεις ήταν πολλές και ποικίλες. Τα πρώτα ερωτήματα που εγέρθηκαν αφορούσαν στην συμμετοχή της Γερμανίας στην πυρηνική άμυνα, καθώς θα αντιπροσώπευε το 40% της συνολικής δύναμης. Από την άλλη πλευρά η αποχώρηση της Αμερικανικής άμυνας από την Ευρωπαϊκή Ήπειρο προκαλούσε σοβαρούς προβληματισμούς στους Ευρωπαίους. Παρόλα αυτά η προσπάθεια της δημιουργίας της Νατοϊκής πυρηνικής δύναμης σταδιακά εγκαταλείφθηκε.

Έτσι το τέλος της δεκαετίας του '60, η οποία έμελλε να είναι και η πολιτική αυλαία του Ντε Γκολ, οι προσπάθειες της στρατηγικής του Κέννεντυ να δημιουργήσει έναν Ευρωπαϊκό πυλώνα με την συμμετοχή της Μεγάλης Βρετανίας, η οποία θα ήταν συνδεδεμένη με την χώρα του, αλλά και η στρατηγική του Γάλλου προέδρου να δημιουργήσει έναν ανεξάρτητο από το NATO, ευρωπαϊκό πυλώνα βασισμένο στον γάλλο-γερμανικό άξονα είχαν αλληλοεξουδετερωθεί. Ουσιαστικά ο Ντε Γκολ μπλόκαρε την είσοδο της Μεγάλης Βρετανίας στην Ε.Ο.Κ. και ο Κέννεντι περιόρισε το εύρος και την σημασία του γαλλογερμανικού άξονα.

Κατά την διάρκεια της δεκαετίας του '60, μεγάλο μέρος της Αμερικανικής Κυβέρνησης ήταν της άποψης ότι οι Ευρωπαίοι σύμμαχοι δεν κατέβαλλαν το μερίδιο που τους αναλογούσε στον αμυντικό προϋπολογισμό της Συμμαχίας. Οι πιέσεις των Αμερικανών είχαν ως αποτέλεσμα την δημιουργία της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Πρωτοβουλίας, γνωστή και ως Eurogroup, αποτελούμενη από τα Ευρωπαϊκά μέλη της Συμμαχίας εκτός της Γαλλίας και της Ισλανδίας (82).

Μπροστά σε αυτές τις εξελίξεις, οι Ευρωπαίοι πολίτες, βλέποντας ότι δεν υπήρχαν οι επιθυμητές προοπτικές συνεργασίας ανάμεσα στα κράτη τους και τις Ηνωμένες Πολιτείες, είχαν αρχίσει να εκφράζουν σοβαρούς προβληματισμούς. Οι κομμουνιστές στην Ευρώπη δεν επιθυμούσαν την ανάμειξη των Αμερικανών στις Ευρωπαϊκές υποθέσεις, και όλα έδειχναν ότι η λαϊκή δυσαρέσκεια δεν θα αργούσε να εκφραστεί με κάποιο τρόπο.

(81) J. Mearsheimer – Η Τραγωδία της Πολιτικής των Μεγάλων Δυνάμεων –Κεφ.9 – Τα αίτια του πολέμου των μεγάλων δυνάμεων, σελ. 691

(82) Κ.Αρβανιτόπουλος – Π.Ηφαιστος, Ευρωατλαντικές Σχέσεις –κεφ.2, 2.3, «Η Στρατηγική του Ντε Γκολ» σελ.125-126

- 2.5: Η φιλοσοφία του Ντε Γκολ και η Ιδέα για την Γαλλία

Μετά το τέλος του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου βασική επιδίωξη του Ντε Γκολ ήταν σε συνεργασία με τις υπόλοιπες μεγάλες δυνάμεις να διαδραματίσει Γαλλία πρωταρχικό ρόλο στη διεθνή πολιτική. Όπως προαναφέρθηκε, αυτός ο στόχος του Ντε Γκολ, δεν εκπληρώθηκε. Ο Γάλλος πρόεδρος είχε δηλώσει πως επιδίωξη του στην τελική φάση εάν και εφόσον είχε επιτευχθεί η ενοποίηση της μεγάλης Ευρώπης στην οποία πίστευε και στην οποία προέβλεπε, θα είχε μεταφραστεί σε συγκεκριμένες ενέργειες που θα ένωναν τους τρεις εξής πόλους: Μόσχα, Λονδίνο, Παρίσι. (83)

Ο Γάλλος πρόεδρος στα απομνημονεύματά του για τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, αναφέρει χαρακτηριστικά « σε ολόκληρη τη ζωή μου είχα πάντα μέσα μου μια συγκεκριμένη ιδέα για τη Γαλλία. Μου την είχαν εμπνεύσει το συναίσθημα μαζί και η λογική. Με όλη την τρυφερότητα που υπάρχει μέσα μου, φαντάζομαι τη Γαλλία σαν μία πριγκιποπούλα των παραμυθιών ή σαν τη Μαντόνα που βγήκε από κάποια τοιχογραφία. Και ακόμα, προικισμένη με ένα πεπρωμένο υπέροχο κι εξαιρετικό. Η θετική πλευρά της σκέψης μου με έχει πείσει ότι η Γαλλία δεν πρέπει να βρίσκεται παρά μόνον στην πρώτη σειρά πάντα. Πώς μονάχα τα μεγάλα οράματα μπορούν να αντισταθμίσουν και να εξουδετερώσουν το σπέρμα της διάλυσης που ο λαός της φέρνει μέσα του. Πώς η χώρα μας στη θέση που βρίσκεται ανάμεσα στις άλλες, έτσι όπως είναι και εκείνες, πρέπει να βλέπει ψηλά και να στέκεται πάντα ολόρθη. Αυτό είναι ζήτημα ζωής και θανάτου. Με δύο λόγια, θέλω να πω ότι η Γαλλία δεν μπορεί να είναι Γαλλία δίχως μεγαλοσύνη (84)».

Μέσα σε αυτά τα λόγια του Ντε Γκολ, γίνεται εύκολα αντιληπτή η φιλοσοφία του σχετικά με τον πατριωτισμό και την «ιδέα για τη Γαλλία». Ο Γάλλος πρόεδρος επεκτείνει την πολιτική φιλοσοφία του και αναφέρεται στην ιδέα για την ανθρωπότητα, την Εθνική ανεξαρτησία και την Ευρωπαϊκή Πολιτική.

Ήταν άρρηκτα συνδεδεμένη με ένα σύνολο ιδεών. Χαρακτηριστικά, η ιδέα για την Ευρώπη και η ιδέα για την Γαλλία, συνοδευόταν από μία ιδέα για την ανθρωπότητα και το ανθρώπινο είδος. Μία από τις φιλοδοξίες του Ντε Γκολ ήταν να αναδείξει την χώρα του σε αγωνιστή διεθνούς συνεργασίας.

Σύμφωνα με τους Γκωλικούς, ο σοβινιστικός εθνικισμός, ο οποίος αποτελεί την άρνηση της ιδέας της εθνικής ανεξαρτησίας, επειδή καταλήγει να μην αναγνωρίζει στις άλλες κρατικές οντότητες το

(83) Ντε Γκολ (22-11-1944) στο Baillet Roger, De Gaulle et l' Europe (Hermes Lyon, 1979) σελ 18

(84) Σαρλ Ντε Γκολ, Β.Π.Π. Απομνημονεύματα 1940-1946, σελ 9

δικαίωμα αυτονομίας και ανεξαρτησίας, με την έννοια του αισθήματος ανωτερότητας απέναντι στους άλλους λαούς, βρίσκεται σε αντίφαση με τις έννοιες του εθνικισμού – πατριωτισμού και της εθνικής ανεξαρτησίας όπως την εξέφραζε ο Ντε Γκολ. Ο ίδιος πρέσβευε ότι η θεμελιώδης αρχή των διεθνών σχέσεων πρέπει να είναι ο σεβασμός της ανεξαρτησίας και της αυτονομίας των άλλων κρατών, γιατί έτσι μπορεί να οδηγηθεί ένα κράτος σε πατριωτισμό απελευθέρωσης και αντίστασης, όταν μια εξωτερική δύναμη αρνείται να αποδεχτεί το δικαίωμα ενός έθνους να αποφασίζει ελεύθερα και αυτόνομα. Με αυτόν τον τρόπο δεν θα οδηγούμασταν σε ιμπεριαλιστικές συμπεριφορές (85).

Για αυτό τον λόγο, γίνεται αντιληπτός ο λόγος για τον οποίο ο Ντε Γκολ καταπολέμησε την ιδέα των υπερεθνικών Ευρωπαϊκών οργανισμών. Ωστόσο αποδέχθηκε τον υπερεθνικό χαρακτήρα της κοινής αγοράς και επεδίωξε να ενσωματώσει την αναπτυξιακή πολιτική της Γαλλίας στη λογική που δημιουργούσαν η διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Για το γάλλο πρόεδρο δεν υπήρχαν μόνο οικονομικά κίνητρα. Από την κρίση του 1966 η οποία κατέληξε στο συμβιβασμό του Λουξεμβούργου (η αρχή της ομοφωνίας στην διαδικασία λήψης αποφάσεων της Κοινότητας), απώτερος στόχος ήταν η αλλαγή των πολιτικών και θεσμικών ισορροπιών που εγκαθιδρυθεί κάνουμε τη συνθήκη της Ρώμης, η αποδυνάμωση των υπερεθνικών χαρακτηριστικών της ΕΟΚ, η ενδυνάμωση του διακυβερνητικού χαρακτήρα της κοινότητας και η χρησιμοποίησή της ως μέσο για την ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού στρατηγικού συνόλου υπό γαλλική υψηλή εποπτεία και πολιτική καθοδήγηση. Επομένως η ιδέα για τη Γαλλία έχει την αντίστοιχη έκφραση στην ιδέα για την Ευρώπη αλλά και στην ιδέα για το ανθρώπινο είδος προσαρμοσμένη πάντοτε στις ιδιαίτερες στρατηγικές επιδιώξεις του Ντε Γκολ (86).

Ο Γάλλος πρόεδρος αναφέρει χαρακτηριστικά στα απομνημονεύματά του:

«Θελήσαμε να ωθήσουμε τα κράτη σε τακτική συνεννόηση στην πολιτική σφαίρα ώστε να μην παρασύρουν τη δύση προς ένα Ατλαντικό σύστημα ασυμβίβαστο προς κάθε δυνατότητα Ευρώπης, μα αντίθετα αυτοί οι κεντρόφυγες να αποφασίσουν να ενσωματωθούν με την ήπειρο, αλλάζοντας συνήθειες, προσανατολισμούς, και πελατείες (87).

Το τρίπτυχο της γαλλικής στρατηγικής ήταν η ανεξαρτησία, η προσπάθεια επίτευξης των εθνικών στόχων και η απόρριψη κάθε μορφής εξωτερικής ηγεμονίας.

(85) Π. Ήφαιστος, Θεωρία Διεθνούς και Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης –Παράρτημα 3, επιλεγμένες θέσεις του Προέδρου Ντε Γκολ, σελ 383-384

(86) Π. Ήφαιστος, Θεωρία Διεθνούς και Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης –Παράρτημα 3, επιλεγμένες θέσεις του Προέδρου Ντε Γκολ, σελ 384

(87) Ντε Γκολ – Απομνημονεύματα Ελπίδος, τομ. Α', σελ 333

- ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Ο ΜΑΗΣ ΤΟΥ 1968

Εισαγωγή:

Με αναφορά στον Μάιο του 1968, οι πρώτες σκέψεις αφορούν στον Γαλλικό Μάη. Ωστόσο το 1968 σαν έτος, αποτελεί ένα οικουμενικό σημείο αναφοράς, καθώς την συγκεκριμένη περίοδο δεν πραγματοποιήθηκαν εξεγέρσεις μόνο στο Γαλλικό κράτος, αλλά υπήρχε μια γενική αναταραχή και ένα κλίμα δυσαρέσκειας το οποίο μετουσιώθηκε σε εξέγερση σε ολόκληρο το Διεθνές περιβάλλον. Επρόκειτο για μία παγκόσμια έκρηξη, ένα παγκόσμιο φαινόμενο, στην ρίζα του οποίου μπορεί κανείς να διακρίνει την μεταπολεμική και ψυχροπολεμική ισορροπία δυνάμεων, των πόλεμο που κήρυξαν οι Η.Π.Α. στο Βιετνάμ, αλλά και την πολιτισμική εξέγερση της πρώτης μεταπολεμικής γενιάς ενάντια στις πατερναλιστικές σχέσεις εξουσίας και σε ένα σύστημα αξιών και μια κουλτούρα καθωσπρεπισμού και υποκρισίας. Ο γεωπολιτικός χάρτης του 68 περιλαμβάνει γεγονότα που διέτρεχαν τον πλανήτη από την μία άκρη στην άλλη, ετερόκλητα και ασύμβατα εκ πρώτης όψεως, αλλά θεαματικά στον ιστορικό συγχρονισμό τους. Στις Η.Π.Α. την συγκεκριμένη χρονική περίοδο, δολοφονείται ο Μάρτιν Λούθερ Κινγκ και ο γερουσιαστής Ρόμπερτ Κενεντι, την στιγμή που αντιπολεμικές διαδηλώσεις και ταραχές καταγράφηκαν σε πάνω από εκατό πόλεις. Επίσης κορυφώνεται η δράση των οργανώσεων Weathermen, Yippies, και Μαύροι Πάνθηρες, που περνούν από τον πολιτικό ακτιβισμό στο αντάρτικο πόλεων.

Στο Μεξικό, η πολύμηνη πολιτική αναταραχή με αίτημα την διεύρυνση των δημοκρατικών ελευθεριών λήγει με την σφαγή στο Τλατελόλκο, όπου στρατός και ελεύθεροι σκοπευτές σκοτώνουν και τραυματίζουν διαδηλωτές λίγο πριν την έναρξη των Ολυμπιακών Αγώνων.

Στην Λατινική Αμερική εκτυλίχθησαν διαδηλώσεις κατά της δικτατορίας στην Βραζιλία με ενθουσιώδη πυρήνα τους φοιτητές, ενώ στον Παναμά εκδηλώθηκε πραξικόπημα.

Στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο, ξεχωρίζει ο Γαλλικός Μάης. Τα γεγονότα ξεκίνησαν από τον Μάρτιο με τις διαδηλώσεις κατά του πολέμου στο Βιετνάμ. Συνεχίστηκαν με την κατάληψη του Πανεπιστημίου της Ναντέρ και με την νύχτα των οδοφραγμάτων στο Καρτιέ Λατέν την 10^η Μαΐου. Οι φοιτητές μαζί με τους εργαζόμενους κηρύσσουν απεργίες και βρίσκονται στους δρόμους, διαδηλώνοντας τα αιτήματά τους. Αποτέλεσμα της εξέγερσης στην Γαλλία ήταν η διάλυση της Εθνοσυνέλευσης από τον Ντε Γκολ και η προκήρυξη νέων εκλογών.

Στην Γερμανία έλαβαν χώρα σε πολλές πόλεις βίαιες διαδηλώσεις κατά του πολέμου του Βιετνάμ, εμφανίζεται για πρώτη φορά η RAF, ενώ γίνεται απόπειρα δολοφονίας του Ρουντι Ντουτσκε, μια από τις ηγετικές μορφές της φοιτητικής εξέγερσης.

Τέλος στον Ευρωπαϊκό χώρο και συγκεκριμένα στην Τσεχοσλοβακία εκδηλώνεται η «Άνοιξη της Πράγας», εκεί που ο Γραμματέας του Κομμουνιστικού Κόμματος Αλεξάντερ Ντούμπτσεκ επιχείρησε εκδημοκρατισμό αποσκοπώντας σε έναν «σοσιαλισμό με ανθρώπινο πρόσωπο». Τον Αύγουστο του 1968, οι δυνάμεις του Συμφώνου της Βαρσοβίας εισέβαλλαν στην Τσεχοσλοβακία και κατέστειλαν την «Άνοιξη».

Το 1968 με τα διεθνή γεγονότα είχε μεγάλη απήχηση και στην Ανατολική Ασία. Στην Κίνα, η πολιτιστική επανάσταση γνωρίζει τα τελευταία σκιρτήματα της, παρά την αίγλη που εξακολουθεί να έχει στα νεανικά κινήματα της Δύσης, οι Ομάδες Εργατικού Ελέγχου αναλαμβάνουν τον έλεγχο των πανεπιστημίων, ενώ η κεντρική εξουσία ανακτά τον έλεγχο και ένα χρόνο μετά με το 9^ο Συνέδριο του Κ.Κ. Κίνας επικυρώνει την «σταθεροποίηση».

Κλείνοντας την εισαγωγική αναφορά στο 1968, στην Ιαπωνία η συνομοσπονδία των αντιπροσωπευτικών φορέων των φοιτητών της χώρας, η Ζενγκακούρεν, συνεχίζει τις κινητοποιήσεις που έχουν ξεκινήσει από το 1966 κατά των υψηλών διδάκτρων, των ακαδημαϊκών αρχών και του πολέμου στο Βιετνάμ. Εκείνη την χρονιά κατελήφθησαν από τους φοιτητές 200 σχολές σε όλη την χώρα.

- **3.1: Τα γεγονότα πριν τον Μάη του 68**

Την στιγμή που η διεθνής εξομάλυνση και ο αναπτυξιακός πυρετός ανοίγουν νέους ορίζοντες προς την Ostpolitik και την διευρυμένη οικονομική κοινότητα, με αφετηρία την Γαλλία του ύστερου Γκωλιισμού, ξεκινάει μια κρίση, η οποία σταδιακά αποκτά μεγαλύτερη εμβέλεια (88).

Τα γεγονότα που εκτυλίχθηκαν στην Γαλλία τον Μάιο του 1968, είχαν ως αφορμή την εξέγερση των φοιτητών. Το έναυσμα δόθηκε μετά από αρκετούς μήνες συγκρούσεων ανάμεσα στους σπουδαστές και τις Αστυνομικές Αρχές στο Πανεπιστήμιο της Ναντέρ στα περίχωρα του Παρισιού. Όταν το Πανεπιστήμιο έκλεισε στις 2 Μαΐου 1968, οι σπουδαστές στο Πανεπιστήμιο της Σορβόνης συναντήθηκαν στις 3 Μαΐου για να διαμαρτυρηθούν για το κλείσιμο και την ενδεχόμενη αποβολή φοιτητών της Ναντέρ.

Τα αίτια της εξέγερσης ήταν βαθύτερα και έχουν τις ρίζες τους πολύ πριν το 1968. Μερικά από τα σημαντικότερα αίτια, κοινωνικά και πολιτικά, που οδήγησαν στα γεγονότα του Γαλλικού Μάη αναφέρονται κάτωθι:

- Η εσωτερική και εξωτερική πολιτική της Γαλλίας μετά το τέλος του Β.Π.Π.
- Το διπολικό σύστημα

(88) Berstein - Milza – Ιστορία της Ευρώπης – Τόμος Γ', Σελ. 225

- Η ήττα στο Ντιέν Μπιέν Φου
- Η ήττα στην Αλγερία και το τέλος της Γαλλικής αποικιοκρατίας
- Ο πόλεμος στο Βιετνάμ
- Η γενική κοινωνική δυσαρέσκεια και η δυσαρέσκεια της εργατικής τάξης.
- Το όραμα της αυτοδιαχείρισης
- Το δικαίωμα της ελεύθερης έκφρασης

Όπως ήταν αναμενόμενο, κατά την διάρκεια του διπολικού συστήματος, όλα τα Ευρωπαϊκά κράτη ήταν επηρεασμένα από τις εξελίξεις και τα στρατηγικά παίγνια των δυο μεγάλων συνασπισμών. Οι πολιτικές κινήσεις της Γαλλίας ήταν συνυφασμένες με το διπολικό σύστημα, ωστόσο οποιαδήποτε κίνηση αποσκοπούσε στην ισχυροποίηση της χώρας ανεξάρτητα από την Συμμαχία συναντούσε την αντίθεση της και προσπάθειες ανάσχεσης της πολιτικής του Ντε Γκολ από τους συμμάχους και ιδιαίτερα από τις Ηνωμένες Πολιτείες (89).

Οι οδυνηρές ήττες στο Ντιέν Μπιέν Φου και στην Αλγερία οι οποίες σήμαναν το τέλος της Γαλλικής αποικιοκρατίας είχαν επιπτώσεις στην Γαλλία καθώς οι πολίτες ήταν δυσαρεστημένοι και εξουθενωμένοι από τις διαρκείς πολεμικές συρράξεις, ενώ η αγανάκτηση για τους απολεσθέντες στις μάχες είχε διογκωθεί.

Η ένοπλη επέμβαση των Ηνωμένων Πολιτειών στο Βιετνάμ αποδοκιμάστηκε έντονα από τους Γάλλους φοιτητές και όχι μόνο, για αυτό και οι διαδηλώσεις κατά του πολέμου ήταν συχνό φαινόμενο στους δρόμους του Παρισιού. Μάλιστα, σε μία διαδήλωση στις 22 Μαρτίου του 1968 συνελλήφθησαν έξι μέλη της φοιτητικής Εθνικής Επιτροπής του Βιετνάμ, γεγονός που οδήγησε σε συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας με αίτημα την απελευθέρωση τους. Αποτέλεσμα ήταν η κατάληψη του κτιρίου διοίκησης του Πανεπιστημίου της Ναντέρ, κίνηση που προκάλεσε αλυσιδωτές αντιδράσεις από φοιτητές και κατέληξε στην κατάληψη του πανεπιστημίου της Σορβόννης. Σχετικά με το όραμα της αυτοδιαχείρισης, μία ακόμη αιτία που έδωσε το έναυσμα για την εξέγερση ήταν η δυσαρέσκεια της εργατικής τάξης. Στη Γαλλία, στην Ιταλία, αλλά και στο Βέλγιο εμφανίζονται οι λεγόμενες «ενιαίες επιτροπές αγώνα» με συμμετοχή φοιτητών και εργατών. Καταλαμβάνονται εργοστάσια με το περίφημο σύνθημα της αυτοδιαχείρισης 'εμείς παράγουμε, εμείς διαθέτουμε το προϊόν, εμείς πληρώνουμε'. Σύνθημα που στην Μπενζανσόν της Γαλλίας στο εργοστάσιο παραγωγής ρολογιών LIP έγινε πραγματικότητα στις αρχές του '70 και ήταν η ελπίδα για πολλούς ακτιβιστές του '68.

(89) Μάης '68, η Παγκόσμια έκρηξη 40 χρόνια μετά – Ο Κόσμος του Επενδυτή, Ειδική έκδοση.

Στην Ιταλία οι κινητοποιήσεις στο εργοστάσιο της FIAT ήταν τότε σύμβολο των εργατικών αγώνων, αλλά και της ριζοσπαστικοποίησης που οδήγησε στην τρομοκρατία.

Η εξέγερση των φοιτητών μεταφέρθηκε σύντομα και σε εργοστάσια, (Renault, CITROEN κ.α.) όπου εκατομμύρια απεργοί εργάτες (περίπου τα δύο τρίτα του γαλλικού εργατικού δυναμικού) τάχθηκαν δυναμικά υπέρ των φοιτητών. Η κίνηση των εργαζομένων ήταν αυθόρμητη και η επίσημη ηγεσία του εργατικού κινήματος (CGT) αναγκάστηκε στην προκήρυξη της απεργίας κάτω από την πίεση των κινητοποιήσεων. Αντίστοιχα κινήθηκε και το Γαλλικό Κομμουνιστικό Κόμμα που λίγες μέρες νωρίτερα καταδίκασε τις κινητοποιήσεις ως «εξτρεμιστικές» και τους εξεγερμένους ως «προβοκάτορες». Δε λειτουργούσαν οι δημόσιες συγκοινωνίες (αεροπορικές, σιδηροδρομικές και οδικές) για μέρες. Τα λιμάνια της Χάβρης και της Μασσαλίας έκλεισαν. Οι συνέπειες ήταν τεράστιες με μεγάλες ζημιές στην παραγωγή άνθρακα, ενώ οι τράπεζες αδυνατούσαν να εκπληρώσουν τις συναλλαγές με αποτέλεσμα κάθε επιχειρηματική δραστηριότητα να πραγματοποιείται με δυσκολία.

Η αφορμή δεν άργησε να δοθεί για την εξέγερση και τα γεγονότα του Μάη έμελλε να αλλάξουν ριζικά την κατάσταση στην Γαλλία και να έχουν μεγάλο αντίκτυπο στο Διεθνές Σύστημα (90).

Η δράση του SDS και των άλλων αριστεριστικών ομάδων αναπτύχθηκε μέχρι την άνοιξη του 1968 σε τρεις κατευθύνσεις:

- Η πρώτη είναι οι καθαρά πανεπιστημιακές διεκδικήσεις των φοιτητών που με τρόπο αντιφατικό καταγγέλλουν συλλήβδην τον μαλθουσιανισμό του εκπαιδευτικού συστήματος, τη ανεπάρκεια εγκαταστάσεων και διδασκόντων και την χειραγώγηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης από τα οικονομικά κέντρα (91).

- Η δεύτερη κατεύθυνση αφορά στην καταγγελία ενός κοινωνικού συστήματος θεμελιωμένου στον αυταρχισμό και τον καταναλωτισμό. Εμφανίζονται σε αυτά τα πλαίσια του έντονου αναβρασμού της δεκαετίας του 60 στο Βερολίνο το «εναλλακτικό κίνημα», η «πράσινη διαμαρτυρία» και ο μαχητικός φεμινισμός.

- Η Τρίτη κατεύθυνση αφορά στην μαχητική πολιτική δράση με επαναστατικό προσανατολισμό. Έχει ως αποδέκτη την «ιμπεριαλιστική» Αμερική, τις αντιδραστικές δικτατορίες του Τρίτου Κόσμου και την Δυτικογερμανική εξουσία, η οποία θεωρείται ως το –τυφλά υποταγμένο – φερέφωνο της Ουάσινγκτον (92).

(90) Μάης '68, η Παγκόσμια έκρηξη 40 χρόνια μετά – Ο Κόσμος του Επενδυτή, Ειδική έκδοση.

(91) Berstein - Milza – Ιστορία της Ευρώπης – Τόμος Γ', Σελ. 227

(92) Berstein - Milza – Ιστορία της Ευρώπης – Τόμος Γ', Σελ. 228

- 3.2: Ο Παρισινός Μάης και τα γεγονότα του

Με τον όρο «Μάιο του 68» περιγράφεται η πολιτική και κοινωνική αναταραχή που είχε ξεσπάσει στην Γαλλία από φοιτητές και μαθητές την περίοδο Μαΐου – Ιουνίου 1968. Τα γεγονότα επεκτάθηκαν με γενική απεργία των Γάλλων εργατών και τελικά οδήγησαν σε πολιτική και κοινωνική κρίση, που άρχισε να παίρνει διαστάσεις επανάστασης και οδήγησε στη διάλυση της Γαλλικής Εθνοσυνέλευσης και την προκήρυξη εκλογών από τον τότε πρόεδρο Σαρλ Ντε Γκολ.

Τα αίτια που οδήγησαν στον Μάη του 68 ήταν όλα όσα προαναφέρθηκαν παραπάνω και αφορούσαν στην αποτυχία της Γαλλίας στην επαναδημιουργία μιας Μεγάλης ανεξάρτητης δύναμης, στην καταστρεπτική ήττα της στο Ντιέν Μπιέν Φου, στους λανθασμένους χειρισμούς που οδήγησαν σε άλλη μια ήττα στην Αλγερία, αλλά και στην εσωτερική κοινωνική δυσαρέσκεια.

Τα γεγονότα εξελίχθησαν ραγδαία και με την ολοκλήρωση τους το αποτέλεσμα ήταν η διάλυση της Εθνοσυνέλευσης. Η καταγραφή των, δίνει μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα για τα επακόλουθα στην Γαλλική Δημοκρατία.

Με βάση τα όσα προαναφέρθηκαν και καταγράφηκαν ως αίτια, την 18^η Μαρτίου του 1968 επικρατεί γενική αναταραχή στο Παρίσι από διαδηλώσεις κατά της εμπλοκής των Ηνωμένων Πολιτειών στον πόλεμο του Βιετνάμ. Διαδηλωτές κατά του πολέμου έκαψαν αμερικανικές τράπεζες στο Παρίσι ενώ έξι μέλη της φοιτητικής Εθνικής Επιτροπής του Βιετνάμ συνελλήφθησαν από τις Αρχές. Τέσσερις ημέρες αργότερα πραγματοποιείται συγκέντρωση διαμαρτυρίας για την σύλληψη των έξι, η οποία καταλήγει σε κατάληψη του κτιρίου της διοίκησης του Πανεπιστημίου της Ναντέρ.

Η γενική κρίση αρχίζει να κλιμακώνεται την 3^η Μαΐου, όπου εκατοντάδες φοιτητές συγκεντρώνονται στην Πλατεία της Σορβόνης για να διαμαρτυρηθούν για το κλείσιμο του Πανεπιστημίου της Ναντέρ. Φοβούμενες μια νέα κατάληψη, οι Αρχές του Πανεπιστημίου της Σορβόνης καλούν διμοιρίες των ειδικών δυνάμεων που προβαίνουν σε συλλήψεις. Τα πρώτα επεισόδια ξέσπασαν κατά μήκος της λεωφόρου Σεντ Μισέλ και οι συγκρούσεις λήγουν με μεγάλο αριθμό τραυματιών και περί τους 600 συλληφθέντες. Την επομένη, η κυβέρνηση Πομπιντού απέδωσε τα επεισόδια σε μια μικρή ομάδα ακραίων στοιχείων, ενώ η διοίκηση της Σορβόνης διατάσσει το κλείσιμο του Πανεπιστημίου (93). Η κατάσταση είχε γενικευθεί και ακολούθησε μια σειρά απεργιών και καταλήψεων σε διάφορα πανεπιστήμια και γυμνάσια του Παρισιού και μετά από διαμάχη των διοικητών των ιδρυμάτων με την Αστυνομία. Η

(93) Μάης '68, η Παγκόσμια έκρηξη 40 χρόνια μετά – Ο Κόσμος του Επενδυτή, Ειδική έκδοση.

κυβέρνηση Ντε Γκολ δεν κατάφερε να δώσει επιτυχημένες λύσεις στην γενική αναταραχή κι έτσι είχαμε ως αποτέλεσμα τις γενικές απεργίες των εργαζομένων που τάχθηκαν στο πλευρό των φοιτητών και των καθηγητών την 7^η Μαΐου.

Η 10^η Μαΐου πέρασε στην Ιστορία ως «η νύχτα των οδοφραγμάτων». Υπό Αστυνομικό κλοιό, 30.000 φοιτητές και μαθητές λυκείων διαδηλώνουν στο παρισινό Καρτιέ Λατέν (94), με αιτήματα την απελευθέρωση των συλληφθέντων και την επαναλειτουργία της Σορβόνης. Οι περαστικοί και οι κάτοικοι δηλώνουν την συμπαράσταση τους στους διαδηλωτές και την εκφράζουν έμπρακτα βοηθώντας τους να στήσουν οδοφράγματα, ενώ δέχονται και την επίθεση των αστυνομικών με δακρυγόνα. Οι συγκρούσεις γενικεύονται και διαρκούν μέχρι τα ξημερώματα. Ο απολογισμός της «νύχτας των οδοφραγμάτων» ήταν 1.000 τραυματίες, 470 συλλήψεις και εκτεταμένες υλικές ζημιές.

Την 13η Μαΐου και παρά την απροθυμία των κομματικοποιημένων ηγεσιών τους - το κομμουνιστικό κόμμα αντιμετώπιζε ακόμη τους φοιτητές ως ταραχοποιά στοιχεία - 68 εργατικά συνδικάτα κηρύσσουν γενική απεργία και καλούν τον κόσμο σε αντικυβερνητικό συλλαλητήριο, που εξελίχθηκε στο μεγαλύτερο που είχε γίνει από την απελευθέρωση του Παρισιού το 1944. Την ίδια στιγμή, η σκληρή αντίδραση της κυβέρνησης προκάλεσε κύμα αλληλεγγύης για τους απεργούς, ενώ πολλοί γνωστοί Γάλλοι τραγουδιστές και ποιητές ενστερνίστηκαν τις επαναστατικές ιδέες μετά την αποκάλυψη των αστυνομικών βιαιοτήτων.

Την επόμενη μέρα με την επαναλειτουργία του, το πανεπιστήμιο της Σορβόνης καταλαμβάνεται από φοιτητές, , ενώ αρχίζουν και οι πρώτες καταλήψεις εργοστασίων από εργάτες. Πρώτοι ήταν οι εργαζόμενοι στην Sud Aviation, που κλείδωσαν τους διευθυντές τους στα γραφεία. Τη σκυτάλη στην εξέγερση παίρνουν 60.000 εργαζόμενοι σε 6 εργοστάσια της γαλλικής αυτοκινητοβιομηχανίας Renault. Οι απεργίες επεκτείνονται στα λιμάνια της Χάβρης και της Μασσαλίας. Στην απεργία μετέχουν και οι νοσηλευτές των νοσοκομείων (95).

Πέντε ημέρες μετά, Οι καταλήψεις έχουν επεκταθεί σε 122 εργοστάσια, σε αρκετά από τα οποία εφαρμόζεται μια άτυπη αυτοδιοίκηση από τους απεργούς. Την δική τους απεργία κηρύσσουν οι υπάλληλοι στα μέσα μεταφοράς του Παρισιού και στους εθνικούς σιδηροδρόμους. Από τις 21 Μαΐου μέχρι και τις 24, το 40% των Γάλλων εργαζομένων, που υπολογίζεται σε 10 εκατομμύρια μετέχει στην απεργία. Σε αυτήν προστίθενται οι εργαζόμενοι στη γαλλική τηλεόραση, τα περιοδικά και τα τυπογραφία τη στιγμή που ολόκληρη η Νάντη τίθεται υπό τον έλεγχο

(94) Berstein - Milza – Ιστορία της Ευρώπης – Τόμος Γ', σελ. 229

(95) Μάης '68, η Παγκόσμια έκρηξη 40 χρόνια μετά – Ο Κόσμος του Επενδυτή, Ειδική έκδοση.

των εργατών. Η κυβέρνηση που μέχρι τότε παρακολουθούσε τα γεγονότα τάσσεται υπέρ της παροχής γενικής αμνηστίας τους απεργούς με την προϋπόθεση να επιστρέψουν άμεσα στις εργασίες τους. Ορισμένες συνδικαλιστικές ηγεσίες προσπαθούν μάταια να δημιουργήσουν ρήγμα στο απεργιακό μέτωπο συμφωνώντας με ενώσεις εργοδοτών μισθολογικές αυξήσεις έως και 25%.

Την 24η Μαΐου ο πρόεδρος Ντε Γκολ απευθύνει τηλεοπτικό διάγγελμα καλώντας τη σιωπηρή πλειοψηφία σε αφύπνιση και υποσχόμενος τη διενέργεια δημοψηφίσματος, που όμως δεν έγινε ποτέ.

Την 29η Μαΐου ο Ντε Γκολ εγκαταλείπει ξαφνικά το Παρίσι και οι φήμες για την παραίτηση του οργιάζουν. Στην πραγματικότητα ο ίδιος αναδιατάσσει τις δυνάμεις του, σε μυστική σύσκεψη με τους συνεργάτες του στο Μπάντεν της γειτονικής Γερμανίας. Την επόμενη κιόλας μέρα 500.000 διαδηλωτές ανταποκρίνονται στο κάλεσμα της εργατικής ομοσπονδίας CGT και κατακλύζουν τους δρόμους του Παρισιού φωνάζοντας το ιστορικό «Αντίο Ντε Γκολ» (96).

Ενώ η κυβέρνηση έμοιαζε να είναι υπό κατάρρευση, ο Σαρλ Ντε Γκολ επέλεξε να μην πει το αντίο, βγήκε την επόμενη ημέρα στο ραδιόφωνο - καθώς η Εθνική Τηλεόραση βρισκόταν σε απεργία- ανήγγειλε τη διάλυση της Εθνοσυνέλευσης και την προκήρυξη πρόωρων εκλογών που θα γίνονταν στις 23 Ιουνίου ενώ υπογράμμισε ότι δεν θα παραδώσει ποτέ τη χώρα στα χέρια του κομμουνιστικού ολοκληρωτισμού. Διέταξε τον τερματισμό των απεργιών, απειλώντας με την κήρυξη της Γαλλίας σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης. Αυτό ήταν και το τελευταίο γεγονός του Μαΐου του 68.

Τα γεγονότα μπορεί να κατέληξαν σε πολιτική αποτυχία, αλλά είχαν τεράστιες κοινωνικές συνέπειες: μπορεί να μη διήρκεσαν ένα μήνα, αλλά ο όρος Μάης του '68 έγινε συνώνυμο με την αλλαγή των κοινωνικών αξιών. Στη Γαλλία, θεωρείται ως σημείο-σταθμός για τη μετάβαση από το συντηρητισμό (θρησκεία, πατριωτισμός, σεβασμός στην εξουσία) στις φιλελεύθερες ιδέες (ισότητα, ανθρώπινα δικαιώματα, σεξουαλική απελευθέρωση). Στην Ευρώπη, αποτέλεσαν έμπνευση για παρόμοιους κοινωνικούς αγώνες αλλά και αφορμή για ρήξη ορισμένων κομματιών του σοσιαλιστικού κινήματος με τα παραδοσιακά κομμουνιστικά κόμματα.

- 3.3. Η εκδήλωση της κοινωνικής δυσαρέσκειας σε άλλες χώρες

Από εκείνη τη χρονική στιγμή και έπειτα το επαναστατικό αίσθημα των σπουδαστών και των εργαζομένων εξασθένησε. Οι εργαζόμενοι επέστρεψαν βαθμιαία στις εργασίες τους, ενώ άλλα εργοστάσια

(96) Μάης '68, η Παγκόσμια έκρηξη 40 χρόνια μετά – Ο Κόσμος του Επενδυτή, Ειδική έκδοση.

εκκενώθηκαν βίαια από την αστυνομία. Η Εθνική Ένωση Σπουδαστών ματαίωσε τις δημόσιες διαμαρτυρίες (97). Η κυβέρνηση κατάργησε διάφορες αριστερές οργανώσεις. Η αστυνομία επανέκτησε υπό τον έλεγχό της τη Σορβόννη στις 16 Ιουνίου, ενώ ο Σαρλ Ντε Γκολ θριάμβευσε στις εκλογές που πραγματοποιήθηκαν τον Ιούνιο και η κρίση έλαβε τέλος. (98).

Στην Ευρώπη και τον υπόλοιπο κόσμο το γεγονός ότι η κρίση δεν μετατράπηκε σε κοινωνική σύγκρουση ανάλογη με αυτή στην Γαλλία, δεν σήμαινε ότι δεν είχε σημαντικό αντίκτυπο.

Εντός Ευρωπαϊκής Ηπείρου, στην Αγγλία οι φοιτητές στρέφονται κατά του πολέμου στο Βιετνάμ και υπέρ μίας αντιρατσιστικής εκστρατείας. Η Βρετανική νεολαία αμφισβητεί ανοιχτά τις κατεστημένες αξίες και την κληρονομιά του Βικτωριανού κομφορμισμού (99). Στην Γερμανία, το κίνημα αμφισβήτησης φαίνεται εξ αρχής έντονα πολιτικοποιημένο. Τα σημαντικότερα στοιχεία που το χαρακτηρίζουν είναι ο αντιαμερικανισμός αλλά και η απόρριψη του κοινοβουλευτισμού που είχε προκαλέσει στα τέλη του 1966 ο «μεγάλος συνασπισμός» των Χριστιανοδημοκρατών και των σοσιαλδημοκρατικών. Με αφορμή αυτά αναπτύσσεται στην Γερμανία ένας μεγάλος αριθμός κινημάτων που συγκροτούν την εξωκοινοβουλευτική αριστερά, κινήματα τα οποία απέλαβαν την υποστήριξη διανοουμένων (100) όπως ο συγγραφέας Γκουντερ Γκρας και ο φιλόσοφος Κάρλ Γιάσπερς.

Στην Ιταλία, μετά τον παρατεταμένο Μάη, ζει στα τέλη του 1969 το «θερμό φθινόπωρο». Αυτό χαρακτηρίστηκε από συγκρούσεις, οι οποίες μετατοπίστηκαν από τα πανεπιστήμια στα εργοστάσια, όπου και είχε μεσολαβήσει μέσω του ανοίγματος του Ιταλικού Κομμουνιστικού Κόμματος, η χαλιναγώγηση του κινήματος. Η φοιτητική αμφισβήτηση στην Ιταλία δεν μετατράπηκε σε μία κοινωνική σύγκρουση αλλά η χώρα δεν απαλλάχθηκε από το ενδεχόμενο μιας εξτρεμιστικής εκτροπής (101). Στην Ισπανία, μεσούσης της δικτατορίας του Φράνκο, οι φοιτητές διεκδικούν και διαδηλώνουν, προβαίνουν σε καταλήψεις, ενέργειες τις οποίες η αστυνομία και η πολιτοφυλακή του Φράνκο καταπνίγουν αμείλικτα. Η κατάσταση εκτονώθηκε με την κήρυξη κατάστασης εκτάκτου ανάγκης από την κυβέρνηση.

Τέλος, στην υπόλοιπη Δυτική Ευρώπη, το κίνημα δεν υπήρξε τόσο βίαιο

(97) Μάης '68, η Παγκόσμια έκρηξη 40 χρόνια μετά – Ο Κόσμος του Επενδυτή, Ειδική έκδοση.

(98) Berstein - Milza – Ιστορία της Ευρώπης – Τόμος Γ', Σελ. 230

(99) Berstein - Milza – Ιστορία της Ευρώπης – Τόμος Γ', Σελ. 226-227

(100) Berstein - Milza – Ιστορία της Ευρώπης – Τόμος Γ', Σελ. 227

(101) Berstein - Milza – Ιστορία της Ευρώπης – Τόμος Γ', Σελ. 231-232

και θεαματικό. Τόσο στην Ολλανδία, όσο και το Βέλγιο και την Σουηδία, υπήρξαν βιαιότητες οι οποίες εκτονώθηκαν γρήγορα.

Στο διεθνές περιβάλλον, αντιθέσεις προς την Αμερικανική εισβολή στο Βιετνάμ εκφράστηκαν και εντός των Ηνωμένων Πολιτειών, αλλά και στην Ιαπωνία, καθώς και σε χώρες της Λατινικής Αμερικής, ιδιαίτερα το Μεξικό, όπου η έναρξη των θερινών Ολυμπιακών Αγώνων γίνεται αφορμή για σοβαρότατα επεισόδια (102).

- **3.4: Η σημασία του Μάη**

Ο Μάης του '68, στη γαλλική και στη διεθνή εκδοχή του, αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά κοινωνικοπολιτικά γεγονότα του 20ού αιώνα.

Παραμένει μια εξέγερση που μπορεί να μην ανέτρεψε τον καπιταλισμό, αλλά που μετά απ' αυτήν τίποτα δεν ήταν πια το ίδιο. Σηματοδότησε το τέλος της οικονομικής άνθησης και της πολιτικής σταθερότητας του καπιταλισμού μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, σήμανε το τέλος της νομιμοποίησης του σταλινισμού στις χώρες του "υπαρκτού σοσιαλισμού", έφερε σημαντικές ανακατατάξεις στο πολιτικό σκηνικό των χωρών της Δυτικής Ευρώπης, ενώ επανέφερε στο προσκήνιο τις επαναστατικές ιδέες και τις επαναστατικές οργανώσεις που μεταπολεμικά είχαν σχεδόν εξαφανιστεί από το προσκήνιο. Για παράδειγμα τόσο στην Ιταλία όσο και στη Γαλλία οι επαναστατικές οργανώσεις δεν είχαν πάνω από 100 μέλη πριν το 1968, ενώ μετά από αυτό τα μέλη τους εκτοξεύτηκαν στις 30.000. Ακόμα, ο Μάης έδωσε πολύ μεγάλη ώθηση σε κάθε λογής κινήματα κοινωνικής διεκδίκησης και στην πραγματικότητα η σύγχρονη ιστορία των κινημάτων αρχίζει μετά το τέλος των γεγονότων εκείνων. Τέλος, αν και δεν πέτυχε το "στρατηγικό" του στόχο, έφερε τεράστιες αλλαγές σε κάθε σφαίρα της κοινωνικής ζωής, από αλλαγές στην επικοινωνία και την αισθητική μέχρι αλλαγές στην εμφάνιση ή τη σεξουαλική ζωή των ανθρώπων. Για όλους αυτούς τους λόγους η ενασχόληση με τον Μάη δεν έχει επετειακή αλλά ουσιαστική σημασία. Πολύ περισσότερο που η μελέτη του '68 μπορεί να μας τροφοδοτήσει με χρήσιμα συμπεράσματα για την πάλη της Αριστεράς στη σημερινή εποχή (103). Η επικαιρότητα των γεγονότων του Μάη του 1968 δεν προκύπτει με έναν γραμμικό τρόπο, αλλά με την πολύ περισσότερο επίπονη διαδικασία της

(102) Berstein - Milza – Ιστορία της Ευρώπης – Τόμος Γ', Σελ. 226

(103) Περιοδικό «Κόκκινο» – Μάης του 68, τεύχος 9

προσαρμογής των συμπερασμάτων στις σημερινές συνθήκες, που -όπως πάντα- έχουν κάποιες αναλογίες αλλά και πολύ μεγάλες διαφορές. (104)

Η Κριστίν Ρος, στο βιβλίο της «May '68 and its Afterlives», σημειώνει ότι ο Γαλλικός Μάης άλλαξε για πάντα τον κόσμο, αποδεικνύοντας ότι, «ανεξάρτητα από τους συμβιβασμούς που επιβάλλονται για να σφυρηλατηθεί η κοινωνική συνοχή και συναίνεση (μεγαλύτερα κλουβιά, μακρύτερες αλυσίδες), η επανάσταση έχει ακόμη πολλά να προσφέρει». Αλλά και να πετύχει: περισσότερη δημοκρατία, δικαιοσύνη και ισότητα, ακόμη κι αν χάσει. Με μια επιφύλαξη, όπως την υπογραμμίζει ο Μορίς Μπριτόν- αυτόπτης μάρτυς του Γαλλικού Μάη: Χρειάζεται κάτι περισσότερο από οικονομικά αιτήματα για να ξεφύγει μια επανάσταση από τον κατευναστικό εναγκαλισμό του θεσμικού εργατικού και φοιτητικού συνδικαλισμού (105). Κι ένας ανώνυμος προσθέτει: «Την επόμενη φορά που θα θυμηθείτε την εξέγερση, μην εμπιστεύεστε τους ειδικούς της επανάστασης, σας την έχουν στημένη στη γωνία».

Ιδιαίτερα σημαντικό ήταν το γεγονός πως αυτή η εξέγερση έλαβε τεράστια έκταση και μάλιστα σταδιακά οδήγησε στα πρόθυρα της κατάρρευσης την κυβέρνηση Ντε Γκολ. Εάν υπήρχαν νεκροί φοιτητές το βράδυ της 10^{ης} Μαΐου, τότε η κατάσταση θα είχε εκτραχυνθεί και θα γινόταν λόγος για μία αιματηρή σελίδα της Ιστορίας.

Τα κεκτημένα του Μαΐου του 68 είναι αξιοσημείωτα. Στις εργασιακές κατακτήσεις, αυξήθηκαν τα ημερομίσθια των εργαζομένων, ενώ επαναδιαπραγματεύθηκε και επισημοποιήθηκε ο ρόλος των συνδικάτων εντός των επιχειρήσεων ενώ εισήχθησαν πλήρη δικαιώματα ανεργίας.

Οι πολιτικές κατακτήσεις ήταν εξίσου σημαντικές και περιελάμβαναν την ελευθερία άμβλωσης και αντισύλληψης καθώς και γονεϊκά δικαιώματα, τα οποία δεν υπήρχαν πριν από τον Μάη. Επίσης σημαντική κατάκτηση ήταν η ισότητα δικαιωμάτων ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες στο χώρο εργασίας. (106)

Ιδιαίτερα σημαντικό ωστόσο είναι το γεγονός ότι η ορολογία, η φρασεολογία και ο τρόπος με τον οποίο πραγματοποιήθηκε η εξέγερση του Μάη του 68' επηρέασε μεγάλο αριθμό ατόμων, τα οποία κατόπιν προσωπικής επιλογής αποφάσισαν να συνεχίσουν και πέρασαν στον ένοπλο αγώνα (107).

(104) Περιοδικό «Κόκκινο» – Μάης του 68, τεύχος 9

(105) Κριστίν Ρος - May '68 and its Afterlives

(106) 40 Χρόνια Μάης '68 – Πρακτικά Συνεδρίου ΙΣΤΑΜΕ, η Ιστορική σημασία του Μάη 1968, T. Aube, σελ 40-41

(107) Μαίρη Μπόση, Ελλάδα και Τρομοκρατία – Εθνικές και διεθνείς διαστάσεις, Κεφ Β-1, σελ 79

Παντού με εξαίρεση την Ιταλία και την Ισπανία, η τάξη μετά τον Μάη του 1968 είχε αρχίσει να αποκαθίσταται μέχρι το τέλος του έτους. Στην πραγματικότητα, σε πολλά άλλα πεδία, συμπεριλαμβανομένου και του πολιτικού, το πνεύμα του Μάη του 68' επεβίωσε μέχρι και το τέλος της δεκαετίας του 1970 (108).

- 3.5: Η παραίτηση του Ντε Γκολ το 1969

Στις 28 Απριλίου του 1969 ο Σαρλ ντε Γκολ παραιτείται από την προεδρία της Γαλλίας κλείνοντας μια από τις σημαντικότερες περιόδους της σύγχρονης Ιστορίας της χώρας. Ο θριαμβευτής του Β Παγκοσμίου Πολέμου είχε κληθεί ως σωτήρας να επιστρέψει στην πολιτική σκηνή σχεδόν μια δεκαετία νωρίτερα, υπό αμφιλεγόμενες συνθήκες που είχαν κάνει τον Ζαν Πολ Σαρτρ να δηλώσει «θα προτιμούσα να ψηφίσω τον Θεό». Όποιες και αν ήταν οι αντιρρήσεις προς το πρόσωπό του- και ήταν αρκετές- το βέβαιο είναι ότι άφησε πίσω του ένα σημάδι που παραμένει ανεξίτηλο.

Την 1η Ιουνίου του 1958, μετά την κατάρρευση της Τέταρτης Δημοκρατίας και το ξέσπασμα των γεγονότων της Αλγερίας που ζητούσε την ανεξαρτησία της, ο Ντε Γκολ ορίστηκε Πρωθυπουργός με έκτακτες εξουσίες για διάστημα έξι μηνών. Πρώτη του μέριμνα ήταν η αναθεώρηση του Συντάγματος και η μετατροπή του πολιτεύματος σε μια ισχυρή προεδρική δημοκρατία (109) Οι Γάλλοι είπαν το «ναι» με δημοψήφισμα τον Σεπτέμβριο της ίδιας χρονιάς: η Πέμπτη Δημοκρατία, της οποίας θεωρείται ο ιδρυτής, παραμένει σταθερή ως σήμερα. Οι εκλογές που ακολούθησαν έδωσαν μια άνετη πλειοψηφία στον Ντε Γκολ και τους υποστηρικτές του και τον Δεκέμβριο ο Στρατηγός εξελέγη στην προεδρία της χώρας. Θα εξέτιε δυο συνεχείς θητείες, κερδίζοντας και τις προεδρικές εκλογές του 1965- τις πρώτες με άμεση ψηφοφορία από τον λαό- στον δεύτερο γύρο, απέναντι στον σοσιαλιστή Φρανσουά Μιτεράν.

Τα επιτεύγματα της δεκαετίας Ντε Γκολ και της λεγόμενης «πολιτικής του μεγαλείου» που ακολούθησε είναι πολλά- από την εισαγωγή ενός καπιταλισμού με ισχυρό κρατικό παρεμβατισμό και την παγίωση των «Τριάντα ένδοξων χρόνων» που έφεραν τους Γάλλους στην πρώτη οικονομική θέση της Ευρώπης ως την ανάδειξη της χώρας σε μεγάλη παγκόσμια δύναμη και την ενίσχυση του ευρωπαϊκού προσανατολισμού της. Εξίσου όμως πολλά είναι και τα ακανθώδη ζητήματά της. Ο Στρατηγός έκανε πολλούς εχθρούς. Αντίθετος στο αγγλοσαξονικό

(108) Berstein - Milza – Ιστορία της Ευρώπης –Τόμος Γ', Σελ. 232

(109) Το Βήμα: Το Αντίο του Στρατηγού Σαρλ Ντε Γκόλ - Δημοσίευση 28/12/2008 - <http://www.tovima.gr/society/article/?aid=248324>

ατλαντικό πνεύμα και την ηγεμονία των Ηνωμένων Πολιτειών, εργάστηκε για μια ισχυρή Ευρώπη « από τον Ατλαντικό ως τα Ουράλια» με θεμέλιο τον γαλλογερμανικό άξονα και πολιτική ύφεσης προς τη Σοβιετική Ένωση. Απέσυρε τη Γαλλία από το στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ, άσκησε τρεις φορές βέτο στην ένταξη της Βρετανίας στην ΕΟΚ, αναγνώρισε τη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας, επέβαλε εμπάργκο εξοπλισμών στο Ισραήλ τρεις μέρες πριν από τον Πόλεμο των Έξι Ημερών, υπέδειξε στην Ουάσιγκτον να αποσυρθεί από το Βιετνάμ και μίλησε στον Καναδά για «ελεύθερο Κεμπέκ». Αν και πίστευε ότι ο πόλεμος στην Αλγερία μπορούσε να κερδηθεί στρατιωτικά, θεωρούσε ότι κάτι τέτοιο δεν θα ήταν διεθνώς αποδεκτό. Προτίμησε να δεχθεί την ανεξαρτησία τού ως τότε «γαλλικού εδάφους», δυσανεχώντας τους γάλλους εποίκους και προκαλώντας μια σειρά από απόπειρες δολοφονίας εναντίον του από την Οργάνωση του Μυστικού Στρατού (OAS). Ο βαθύς συντηρητισμός και ο εθνικισμός του τον έφεραν επίσης σε μόνιμη αντιπαράθεση με την Αριστερά, με αποκορύφωμα τα γεγονότα του Μάη του '68. Λέγεται ότι ο Στρατηγός εξέτασε σοβαρά το ενδεχόμενο καταστολής των διαδηλώσεων με τη βοήθεια του Στρατού. Ακόμη και αν είναι αλήθεια, δεν το τόλμησε. Παρ' ότι οι εκλογές του Ιουνίου του 1968 ενίσχυσαν σημαντικά την πλειοψηφία του κόμματός του, ο Ντε Γκολ έχει πληγεί βαθιά από τα γεγονότα του Μάη: τον Απρίλιο του 1969, σε μια κίνηση που πολλοί θεωρούν ηθελημένη πολιτική αυτοκτονία, ζητεί με δημοψήφισμα την αποδυνάμωση της Γερουσίας και, όταν ηττάται, παραιτείται από το προεδρικό αξίωμα. Αποσύρεται στο Κολομπέ-λεντεζ-Εγκλίζ, όπου θα πεθάνει τον Νοέμβριο του 1970, δυο εβδομάδες προτού συμπληρώσει τα 80 του χρόνια (110).

(110) Το Βήμα: Το Αντίο του Στρατηγού Σαρλ Ντε Γκόλ - Δημοσίευση 28/12/2008 - <http://www.tovima.gr/society/article/?aid=248324>

- ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΝΕΩΝ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΜΑΔΩΝ ΒΙΑΣ

Η γενικότερη κατάσταση αναταραχής, προερχόμενη από τις συγκρούσεις που έλαβαν χώρα στην Ευρώπη με αφορμή τα γεγονότα του Μαΐου 1968 σταδιακά εξομαλύνθηκε. Οι καταληψίες και οι διαδηλωτές επανήλθαν στις φυσιολογικές συνθήκες ζωής τους, στους χώρους εργασίας τους και στα πανεπιστήμια.

Η κρίση που πέρασε η Ευρώπη ωστόσο, άφησε έναν τεράστιο αντίκτυπο στις κοινωνικές ομάδες των χωρών, με αποτέλεσμα να είναι όλο και πιο συχνό το φαινόμενο εμφάνισης ομάδων βίας, που πραγματοποιούσαν ενέργειες με σκοπό να αναδείξουν την αντίθεση τους προς τις κεντρικές κυβερνήσεις. Η ανάδειξη των ομάδων βίας που ξεκίνησε μετά τον Μάη του 68, άρχισε να λαμβάνει Ευρωπαϊκές και σταδιακά παγκόσμιες διαστάσεις, δημιουργώντας το μείζον ζήτημα της αντιμετώπισης των. Στην Γερμανία εμφανίστηκε η Φράζια Κόκκινος Στρατός, γνωστή και ως Μπάαντερ – Μάινχοφ και στην Ιταλία οι Ερυθρές Ταξιαρχίες.

- 4.1 Ορίζοντας το φαινόμενο της Τρομοκρατίας

Το φαινόμενο της τρομοκρατίας, και δη της παγκόσμιας τρομοκρατίας, υπήρξε ανέκαθεν ένα ευρέως διαδεδομένο φαινόμενο, ωστόσο δεν είχε λάβει ποτέ τόσο «τρομακτικές» διαστάσεις όσο έμελλε να λάβει μετά την επίθεση στους δίδυμους πύργους την 11^η Σεπτεμβρίου 2001. Είναι πολύ δύσκολο να ορίσουμε την τρομοκρατία και αυτό επειδή παρουσιάζει διαφορετική βαρύτητα αλλά και διαφοροποιημένα "ποιοτικά" χαρακτηριστικά για κάθε χώρα. Σαν συνέχεια του ως άνω κεφαλαίου, αναζητούμε τις αιτίες από τις οποίες μπορεί να πηγάζει το φαινόμενο της τρομοκρατίας. Το βασικότερο αίτιο το οποίο αναλύθηκε είναι η πολιτική και κοινωνική αποσταθεροποίηση ενός κράτους. Όταν η κεντρική εξουσία δεν καταφέρνει να εκπληρώσει το πολιτικό και κοινωνικό χρέος που έχει αναλάβει απέναντι στους πολίτες, οι οποίοι του έδωσαν την λαϊκή εντολή, φυσικό επακόλουθο είναι η αποσταθεροποίηση του κράτους. Αυτό οφείλεται στους κάτωθι παράγοντες.

- Ραγδαία αύξηση του πληθυσμού
- Υψηλή ποσοστά του δείκτη ανεργίας
- Οικονομική κατάσταση μιας χώρας και παγκόσμιες οικονομικές συγκυρίες
- Πολιτικοί διαχωρισμοί
- Εξτρεμισμός
- Συγκρούσεις εθνοτικής, θρησκευτικής και εδαφικής φύσεως
- Κοινωνική περιθωριοποίηση

- Η ραγδαία αύξηση του πληθυσμού, μπορεί να έχει συνέπειες σημαντικές για μια κοινωνία, και μια από αυτές είναι το υψηλό ποσοστό του δείκτη ανεργίας. Το ποσοστό αυτό σε συνδυασμό με την οικονομική κρίση μπορεί να αποτελέσει πηγή κοινωνικής δυσαρέσκειας και εναντίωσης στα μετρά που συνήθως εξαγγέλλει η κεντρική εξουσία, με αποτέλεσμα, αυτή η λαϊκή δυσαρέσκεια να οδηγήσει σε ακραίες αντιδράσεις.

Το ίδιο παρατηρείται και όταν γίνεται λόγος για πολιτικό διαχωρισμό ή κοινωνική περιθωριοποίηση. Το άτομο ως μεμονωμένη οντότητα, έχει την ανάγκη να ανήκει σε ένα σύνολο, και εφόσον αυτό περιθωριοποιείται, αναζητεί τρόπους αντίδρασης, ακραίους ορισμένες φορές, για να επιστημάνει την δυσαρέσκεια και την εναντίωση του σε αυτό το φαινόμενο, που πολλές φορές μεταφράζονται σε πράξεις βίας.

Από την άλλη πλευρά, μέσα σε κάθε κοινωνία εμφανίζεται ένα σεβαστό ποσοστό εθνικιστών και φανατικών θρησκευτικών πιστών που μένουν πιστοί στις παραδόσεις και στα έθιμα. Σε αρκετές χώρες του Ισλαμικού κόσμου, οι πιστοί είναι διατεθειμένοι να θυσιάσουν ακόμη και την ζωή τους για αυτά τα «πιστεύω» τους. Η ιστορία δίνει πληθώρα παραδειγμάτων τρομοκρατικών επιθέσεων και αποστολών αυτοκτονίας που έγιναν στο όνομα της θρησκείας.

Υπάρχουν και περιπτώσεις όπου συγκεκριμένα αίτια της τρομοκρατίας αναιρούνται. Για παράδειγμα η φτώχεια και το χαμηλό επίπεδο μόρφωσης δεν αποτελεί κίνητρο για την πραγματοποίηση πράξεων βίας και αυτό αποδεικνύεται από τις τρομοκρατικές ενέργειες στους δίδυμους πύργους της Νέας Υόρκης, όπου οι τρομοκράτες ήταν απόφοιτοι πανεπιστημίων, ενώ στις βομβιστικές ενέργειες του Λονδίνου, οι βομβιστές ήταν φοιτητές και ένας γιατρός (111).

Οι ακραίες πράξεις βίας που απορρέουν από αυτού του είδους τις συμπεριφορές και αντιδράσεις συνθέτουν ένα μέρος του ορισμού της τρομοκρατίας

Η τρομοκρατία ωστόσο μπορεί να αποτελεί απόρροια ιδεολογίας συγκεκριμένης μερίδας ατόμων, η κινημάτων με πλατιά λαϊκή μάζα. Κυριότερες κατηγοριοποιήσεις της είναι η ρατσιστική – εθνικιστική, η κομμουνιστική, η οικολογική τρομοκρατία και βάση συγκεκριμένης ιδεολογίας, η θρησκευτική.

Για αυτόν ακριβώς το λόγο κάθε χώρα ορίζει την τρομοκρατία ανάλογα με τα δικά της δεδομένα. Οι Η.Π.Α. την ορίζουν είτε ως μια μορφή πολιτικού πόλεμου με σκοπό να επιτύχει πολιτικά αποτελέσματα, είτε ως μια προϋπολογισμένη βία με πολιτικά πιστεύω, που επιτίθεται κατά πολιτών η άλλων στόχων εκ μέρους παράνομων και συνωμοτικών

(111) Alan B. Krueger, “What Makes a Terrorist: Economics and the Roots of Terrorism”

ομάδων αποσκοπώντας να επηρεάσουν ένα ευρύ κοινό (112).

Παρατηρώντας προσεκτικά τις παραπάνω πηγές της τρομοκρατίας, γίνεται αντιληπτό το γεγονός, πως αρκετά από τα αίτια που περιγράφονται, ήταν κύρια χαρακτηριστικά της πολιτικής και κοινωνικής κατάστασης στην Γαλλία της δεκαετίας του '60.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες, τα δυο κεντρικά γραφεία Μυστικών Υπηρεσιών F.B.I. και C.I.A. έχουν κάνει προσπάθειες να ορίσουν το πολύπλοκο αυτό φαινόμενο της τρομοκρατίας.

Από την πλευρά του, το F.B.I. ορίζει την τρομοκρατία ως μια πράξη παράνομης άσκησης βίας κατά ατόμων η περιουσιών με σκοπό την φθορά και την διάβρωση μιας κυβέρνησης, κατά άμαχου πληθυσμού ή μέρους των και με στόχο την ανάπτυξη πολιτικών και κοινωνικών σκοπών.

Εφόσον όμως το φαινόμενο δεν περιορίζεται πλέον μόνο σε εθνικό επίπεδο, το F.B.I. ανάλογα με την προέλευση, τα αιτήματα και τους στόχους των τρομοκρατικών οργανώσεων την διαχωρίζει σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα:

- Η Εθνική τρομοκρατία, περιλαμβάνει ομάδες και άτομα τα όποια έχουν βάση και δρουν εντός της επικρατείας ενός κράτους (στην προκειμένη περίπτωση των Ηνωμένων Πολιτειών), χωρίς εξωτερική καθοδήγηση. Οι πράξεις αυτές απευθύνονται εναντίον της κυβέρνησης της χώρας και του πληθυσμού της. (113)

- Η Διεθνής Τρομοκρατία ορίζεται ως παράνομη άσκηση βίας που ασκείται από ομάδες η άτομα που έχουν κάποια σχέση με ξένη δύναμη, ή η δράση τους διαπερνά τα εθνικά σύνορα και στρέφεται κατά ατόμων η περιουσίας με σκοπό την διάβρωση η την φθορά μιας κυβέρνησης, του άμαχου πληθυσμού με στόχο την υλοποίηση των πολιτικών η κοινωνικών τους σκοπών. (114)

Η Μεγάλη Βρετανία έδωσε έναν ορισμό για την τρομοκρατία ο οποίος αναφέρει πως αφορά στην χρήση βίας για πολιτικούς σκοπούς και εμπεριέχει την οποία χρήση βίας με σκοπό τον εκφοβισμό του κοινού ή ενός τμήματος του. (115)

Τέλος αξίζει να αναφέρουμε και τον ορισμό που είχε δώσει στη δημοσιότητα η Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς επί σειρά ετών τα κράτη της ήταν αποδεκτές αυτού του φαινομένου. Πριν την Συμφωνία του Σενγκεν, στην Ευρώπη υπήρχε το TREVI (Terrorism, Radicalism, Extremism and

(112) Μ. Μπόση, Περί του Ορισμού της Τρομοκρατίας, Κεφ 4. Η εννοιολογική προβληματική για την Τρομοκρατία, σελ 73

(113) Terrorism Definition

(114) Terrorism Definition

(115) Prevention of Terrorism (Temporary Provisions) Act of 1974, cited in E.F. Mickolus, The Literature of Terrorism, Greenwood Press, Westport CT, 1980, σελ 295

Political Violence) το οποίο είχε δώσει έναν ορισμό πολύ κοντά στα Βρετανικά πλαίσια, ο οποίος ανέφερε ότι τρομοκρατία είναι η χρήση ή η απειλή χρήσης βίας από μια συγκεκριμένη ομάδα ανθρώπων για την επίτευξη πολιτικών σκοπών. (116)

Παρόλα αυτά, γενικώς αποδεκτό από τα περισσότερα κράτη, η Διεθνής Ασφάλεια συνεπαγόταν την διατήρηση της ειρήνης και του status quo καθώς η τρομοκρατία ήταν μια σημαντική απειλή ωστόσο όπως προαναφέρθηκε δεν είχε λάβει τις διαστάσεις που έλαβε την 11η Σεπτεμβρίου.

Μετά το τρομοκρατικό χτύπημα στην Νέα Υόρκη, πράξη - ορόσημο για τις παγκόσμιες αλλαγές και την αναδιαμόρφωση μιας νέας τάξης πραγμάτων, όλα αυτά έμελλε να μετουσιωθούν και να είναι αλληλένδετοι οι όροι της Διεθνούς Ασφάλειας της ασφάλειας του κράτους και του ατόμου με τον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας.

Από την πλευρά της, η C.I.A. αποδέχεται τον ορισμό περί τρομοκρατίας στο Αμερικανικό Σύνταγμα ως μια προμελετημένη πράξη βίας με πολιτικές προεκτάσεις κατά αμάχων και συγκεκριμένων προσώπων και στόχων. Με τον όρο «Διεθνή Τρομοκρατία» επισημαίνεται η τρομοκρατική δράση ατόμων ή μιας συγκεκριμένης ομάδας ατόμων και εκτός των συνόρων ενός κράτους, ενώ ως τρομοκρατικές οργανώσεις, χαρακτηρίζει εκείνες τις οργανώσεις ατόμων οι οποίες πραγματοποιούν τα τρομοκρατικά χτυπήματα. (117)

Η έννοια της βίας δεν είναι ουδέτερη. Μένοντας στο εθνικό επίπεδο, το πώς ορίζει μια κοινωνία τη βία καθορίζεται από τις κυρίαρχες αξίες, την οργάνωση του τυπικού και άτυπου θεσμικού ρυθμιστικού της συστήματος, τη δομή του κράτους και της πολιτικής εξουσίας. Καθορίζεται, συνεπώς, από τις ισορροπίες και σχέσεις δύναμης που διαμορφώνονται στη συγκεκριμένη κοινωνία, συνεπώς η έννοια της βίας προκύπτει από σχέσεις εξουσίας, άρα βίας (118).

Μεθοδολογικά, η προσέγγιση του ορισμού της τρομοκρατίας, επιδέχεται δύο κριτήρια ερμηνείας:

- Την ακαδημαϊκή ερμηνεία της τρομοκρατίας και
- Τα κριτήρια ερμηνείας της τρομοκρατικής βίας.

Σχετικά με την ακαδημαϊκή ερμηνεία της τρομοκρατίας, παρουσιάζονται δύο μοντέλα προσέγγισης:

- Το μοντέλο της «Δράσης – αντίδρασης» και
- Το μοντέλο «κινήτρου – ανταπόδοσης».

(116) Μ. Μπόση, Περί του Ορισμού της Τρομοκρατίας, Κεφ 4. Η εννοιολογική προβληματική για την Τρομοκρατία, σελ 87

(117) CIA Definition Of Terrorism

(118) Τάσος Γιαννίτσης, άρθρο στην ηλεκτρονική εφημερίδα Telegraph –

Το πρώτο μοντέλο της «δράσης – αντίδρασης» χρησιμοποιείται για την περιγραφή της κοινωνικής βίας και εξετάζει μορφές κοινωνικής αντίδρασης, που περιλαμβάνει την πολιτική διαμαρτυρία, τις καταλήψεις και τους αποκλεισμούς οδών, οι οποίες χαρακτηρίζονται ως συμπεριφορές αντίδρασης του κοινωνικού συνόλου απέναντι στην πολιτική και πολιτειακή ηγεσία.

Το δεύτερο μοντέλο, προσεγγίζει περισσότερο την τρομοκρατία και τις μορφές βίας που αυτή χρησιμοποιεί. Αυτό είναι το μοντέλο που ασχολείται με τις τρομοκρατικές οργανώσεις και τις επιλογές θυμάτων – στόχων. Εκφράζει τα πλήγματα που επιτυγχάνει μια τρομοκρατική ενέργεια και τα θύματα της, που μπορεί να προέρχονται από τάξεις επιχειρηματιών, ή από κυβερνητικούς στόχους προκαλούν την αντίδραση με τα μέτρα που λαμβάνουν κατά του φαινομένου της τρομοκρατίας και των τρομοκρατικών οργανώσεων, με αποτέλεσμα να ανακυκλώνουν την δράση των. (119)

Τα κριτήρια ερμηνείας της τρομοκρατικής βίας, διακρίνουν την τρομοκρατία ως έγκλημα και ως μέσον πολιτικής σύγκρουσης. (120) Ως έγκλημα, χαρακτηρίζονται οι τρομοκρατικές πράξεις που εμπεριέχουν την χρήση βίας με σκοπό την πρόκληση τρόμου. Μερικές από τις ενέργειες που θεωρούνται τρομοκρατία είναι οι απαγωγές, οι βομβιστικές ενέργειες, οι αεροπειρατείες, οι καταστάσεις ομηρίας, οι δολοφονίες και οι πυροβολισμοί, καθώς και επεισόδια που αποτελούν παράνομες πράξεις (121).

Ως μέσο πολιτικής σύγκρουσης, η τρομοκρατία διακρίνεται σε:

- Πολιτική βία, η οποία μπορεί να την απομακρύνει ως φαινόμενο από την συσχέτιση της με το έγκλημα (122)
- Σε «ασύμμετρο πόλεμο» που μπορεί να είναι αποτέλεσμα των μεγάλων αλλαγών που έχει υποστεί η πολιτική βία (123)
- Σε κρατική βία, που πρόκειται για την χρήση βίας από πλευράς κράτους και η οποία μπορεί να έρχεται σε αντίφαση με την έννοια του Δικαίου (124).

(119) Μ. Μπόση, Περί του Ορισμού της Τρομοκρατίας, Κεφ 5. Μεθοδολογικά ζητήματα προσέγγισης ορισμού της τρομοκρατίας, σελ. 114

(120) Jenkins Brian, Combating Terrorism: What Works? What Doesn't? Council on Foreign Relations Policy Impact Panel, σελ.12

(121) Hoffman B. & Hoffman K.D., "The Rand- St. Andrews Chronology of International Terrorist Incidents, 1995", Terrorism and Political Violence, Vol 7, No 4, Frank Cass, σελ.95

(122) Schmid P. Alex, "Terrorism and Democracy", eds. Schmid P. Alex and Crelinsten D. Ronald, Terrorism and Political Violence, Vol 4, No 5, Frank Cass, σελ 14-25

(123) Brian Crozier, The Rebels: A Study of Post – War Insurrections, Chatto and Windus και Aron Raymond, Peace and War, Wiedenfeld and Nickolson, 1995

(124) Policy Impact Panel, Combating Terrorism: What Works? What Doesn't?, Council Of Foreign Relations, σελ. 1-37

- Σε τυχαία χρήση βίας κατά του πληθυσμού μιας χώρας με σκοπό την άσκηση επιρροής επί των πολιτικών εξελίξεων (125).

- **4.2: Η τρομοκρατία ως μέσο πολιτικής και κοινωνικής βίας**

Ο Μάης του 1968, ανέδειξε νέες πτυχές στην πολιτική και κοινωνική βία. Η τρομοκρατία έχει χαρακτηριστεί ως χρήση βίας για πολιτικούς σκοπούς, χωρίς ωστόσο να έχει αναχθεί σε έναν τελικό ορισμό διότι στην έννοια της περιλαμβάνει τις πολιτικές επαναστάσεις και τις εξεγέρσεις. Δύο από τα τρία στάδια προσέγγισης της έννοιας αυτής, είναι μέσω της πολιτικής βίας και της κρατικής βίας.

Η τρομοκρατία είναι κατ' αρχήν πολιτική πράξη, εκπορεύεται από αυτήν, έχει άμεση σχέση με τα τρέχοντα πολιτικά ζητήματα και συνεχίζει να υπάρχει κατ' αντιπαράθεση με την εξουσία και τους τρόπους που αυτή ασκείται. Ανάλογα με τις πολιτικές εξελίξεις του πλαισίου μέσα στο οποίο δρα, αποφασίζει την ημερομηνία λήξης.

Τοποθετώντας την τρομοκρατία στο πλαίσιο της πολιτικής βίας, απομακρύνεται από το πλέγμα του εγκλήματος. Αποσιωπημένη από αυτό το πλέγμα εφαρμόζει στρατηγικές και αποδεικνύει πως δεν σχετίζεται με την άσκοπη βία, αλλά αποτελεί μια μορφή πολιτικής έκφρασης.

Η τρομοκρατική βία ως σταθερό χαρακτηριστικό στοιχείο όλων των ιστορικών κοινωνιών, μπορεί να προσεγγιστεί ερμηνευτικά από τρεις κυρίως (πολιτικά και κοινωνικά ενδιαφέρουσες) απόψεις.

- Από άποψη περιγραφική (με βάση τις τυπικές της εκδηλώσεις),
- Από άποψη λειτουργική (με βάση τις δεδομένες σχέσεις της με το σύστημα στα πλαίσια του οποίου εκδηλώνεται) και τέλος
- Από άποψη κοινωνική και πολιτική (με βάση τα στοιχεία που συνθέτουν την αιτιολόγηση, την πραγμάτωση, τους στόχους και τα κοινωνικό-πολιτικά της αποτελέσματα).

Η βία διακρίνεται σε δύο κατηγορίες με βάση την πολιτική και κοινωνική αντίληψη. Συνεπώς γίνεται λόγος για πολιτική βία και κοινωνική βία (126).

Η πολιτική βία έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- Είναι προσχεδιασμένη.
- Ασκείται πάντοτε από κάποια άτομα, ομάδες ή θεσμούς (κράτος, κόμμα, κλπ).
- Έχει υποκειμενικό χαρακτήρα.

(125) Μ. Μπόση, Περί του Ορισμού της Τρομοκρατίας, Κεφ 5. Μεθοδολογικά ζητήματα προσέγγισης ορισμού της τρομοκρατίας, σελ. 145

(126) L. Ferrajolli: 1. Βία και Πολιτική, 2. Αυταρχική δημοκρατία και Κριτική της πολιτικής, Αθήνα, Στοχαστής, 1985)

- Αιτιολογείται με την επίτευξη ενός σκοπού.
- Συνοδεύεται πάντα από μια στρατηγική πρόθεση.
- Η επιλογή των μέσων της καθορίζεται μόνο από την αποτελεσματικότητά τους, σε εφαρμογή της αρχής «ο σκοπός δικαιώνει τα μέσα».
- Έχει ως οργανωτικό της μοντέλο την κάθετη πυραμιδική οργάνωση με το στρατιωτικό συγκεντρωτισμό, την ιεραρχία και την πειθαρχία που χαρακτηρίζει κάθε ιακωβίνικο – πραξικοπηματικό πρότυπο.
- Η εφαρμογή της κατατείνει πάντα στην ισχυροποίηση των εδραιωμένων σχέσεων εξουσίας, ανεξάρτητα από το αν αυτή η ισχυροποίηση περνάει μέσα από την επιβεβαίωση του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου ή μέσα από την ανατροπή και την αντικατάστασή του από κάποιο άλλο ποιοτικά όμοιο του.

Συνεπώς, η πολιτική βία συνιστά δικαίωση της πολιτικής και, κατά συνέπεια, κάθε κριτική της πολιτικής βίας είναι αναγκαία και κριτική της πολιτικής και των εξουσιαστικών θεσμών που την υλοποιούν (κράτος, κόμμα, «πρωτοπορία», κλπ).

Η κοινωνική βία έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- Είναι αυθόρμητη
- Ασκείται από κάποιο κοινωνικό υποκείμενο (στρώμα / τάξη).
- Έχει αντικειμενικό χαρακτήρα,
- Αιτία της είναι μια εξελισσόμενη κοινωνική σύγκρουση ή αντιπαράθεση,
- Δεν συνοδεύεται από μια ορισμένη στρατηγική πρόθεση,
- Τα μέσα της είναι εναρμονισμένα με το σκοπό, σ' εφαρμογή της αρχής του αλληλοκαθορισμού των σκοπών και των μέσων,
- Έχει ως οργανωτικό μοντέλο την οριζόντια συνεργατική διασύνδεση, που εκφράζεται με κάθε ουσιαστικά άμεσα-δημοκρατικό πρότυπο (εργατικά συμβούλια, κλπ.) και
- Κυρίαρχες εκδηλώσεις της αποτελούν οι διάφοροι τρόποι αυτοδιεύθυνσης, αυτοπροσδιορισμού, αυτοελέγχου και αυτοπροστασίας που εφευρίσκουν «εν θερμώ» οι ίδιοι οι εκμεταλλευόμενοι
- Η εφαρμογή της τείνει στην ανατροπή των υφιστάμενων σχέσεων εξουσίας και στη ριζική κατάργηση των δυνατοτήτων της επανασυγκρότησής τους (127).

Συνεπώς, η κοινωνική βία συνιστά άρνηση της πολιτικής και δικαίωση ενός κοινωνικού υποκειμένου που τείνει να ανακτήσει τον εαυτό του και, κατά συνέπεια, κάθε κριτική της κοινωνικής βίας είναι αναγκαία και κριτική του κοινωνικού υποκειμένου που την ασκεί.

Μία ακόμη μορφή βίας είναι η κρατική βία, η οποία κατά τον Weber

(127) L.Ferrajolli: 1. Βία και Πολιτική, 2. Αυταρχική δημοκρατία και Κριτική της πολιτικής, Αθήνα, Στοχαστής, 1985)

είναι μονοπώλιο του κράτους και περιγράφει την νόμιμη χρήση φυσικής βίας εντός της επικράτειας του. Αυτό όμως το γεγονός δεν σημαίνει και την νομιμοποίηση κάθε πράξης βίας, καθώς είναι αρκετές οι φορές που η χρήση βίας εκ μέρους του κράτους συχνά λαμβάνει μορφές που αντιβαίνουν στην έννοια του δικαίου. Είναι μία μέθοδος αντιμετώπισης της εκδήλωσης πράξης βίας από την πλευρά του κράτους, με μια σειρά νομοθετημάτων που διασφαλίζουν τα δικαιώματα του πολίτη απέναντι στην πιθανή απόπειρα παραβίασης των.

Τα χαρακτηριστικά της άσκησης βίας από ένα κράτος είναι τα ακόλουθα:

- Συστηματική χρήση βίας
- Η χρήση βίας είναι εν δυνάμει ή η πράξη που χρησιμοποιήθηκε μπορεί να αποβεί πραγματικά βίαιη, ώστε να εμπίπτει στην κατηγοριοποίηση της τρομοκρατίας ή της άσκησης πολιτικής βίας.
- Πρόκειται για βία με πολιτικά κίνητρα και σκοπιμότητες,
- Οι πράξεις αυτές τελούνται από κρατικούς λειτουργούς ή από άτομα που προσφέρουν τέτοιες υπηρεσίες στο κράτος έναντι αμοιβής.
- Οι πράξεις αυτές αποσκοπούν στον εκφοβισμό
- Έχουν ως σκοπό την αποστολή μηνύματος σε ομάδα πληθυσμού, μεγαλύτερη αυτής που υπήρξε άμεσος αποδέκτης της τρομοκρατικής ενέργειας.
- Τα θύματα δεν διαθέτουν την ίδια δυνατότητα ένοπλης αντίστασης απέναντι στην επίθεση που υφίστανται.

Τέλος, υπάρχει και η προσέγγιση που ορίζει την τρομοκρατία ως μια πράξη τυχαίας χρήσης βίας κατά του πληθυσμού μιας χώρας, με σκοπό την άσκηση επιρροής επί των πολιτικών εξελίξεων. Ο ορισμός αυτός δεν είναι απόλυτα ακριβής καθώς δεν πληρεί τα βασικά κριτήρια της πολιτικής βίας.

Σε κάθε περίπτωση, η σχέση ανάμεσα στην πολιτική και την κοινωνική βία είναι μια σχέση αμοιβαίου αλληλο-αποκλεισμού.

Αυτό σημαίνει ότι η κοινωνική βία, ως αναγκαίο προϊόν μιας κοινωνικής σύγκρουσης, παράγει ένα πολιτικό λόγο αλλά δεν παράγεται απ' αυτόν, σε πλήρη αντίθεση με την πολιτική βία, που παράγει ένα πολιτικό λόγο και παράγεται απ' αυτόν (128).

Με βάση αυτό τον προβληματισμό η πολιτική βία (που δύο κύριες εκφράσεις της αποτελούν η κρατική και η «αντικρατική» τρομοκρατία), πέρα από τις διακηρυγμένες προθέσεις των φορέων της και τα ιδεολογήματα που τη συγκαλύπτουν, και η κοινωνική βία αλληλο-

(128) L. Ferrajolli: 1. Βία και Πολιτική, 2. Αυταρχική δημοκρατία και Κριτική της πολιτικής, Αθήνα, Στοχαστής, 1985

αποκλείονται αμοιβαία, δεδομένου ότι κάθε επίταση της πολιτικής βίας (κρατικής και «αντικρατικής») να εκμηδενίζει την κοινωνική βία (και, αντιστρόφως).

Η πολιτική βία συνδέεται με μια ορισμένη αντίληψη για τη φύση της κοινωνίας και της εξουσίας, συναρτάται άμεσα με μια ορισμένη στρατιωτικού τύπου οργανωτική δομή και παράγει μια ορισμένη ιδεολογία για τη δικαίωση και τη νομιμοποίηση των ομάδων ή των θεσμών που την ασκούν.

Η ιστορική εμπειρία δείχνει ότι η πολιτική τρομοκρατική βία στους δυο τελευταίους αιώνες είναι συνυφασμένη με την ιστορική παράδοση των γιακωβίνων, των ναρόντικων, του λενινισμού και των παραφυάδων τους. Συνεπώς, κάθε κριτική αποτίμηση της πολιτικής τρομοκρατικής βίας είναι ταυτόχρονα και υποχρεωτικά αφενός κριτική της ιστορικής παράδοσης από την οποία απορρέει και, αφετέρου, κριτική της ιστορικής παρουσίας του θεσμού που την ασκεί.

Αυτό σημαίνει ότι η σύγχρονη τρομοκρατική βία των κρατών ή των ενόπλων «πρωτοποριών» πρέπει να προσεγγίζεται πρωτίστως με όρους ιστορικούς, κοινωνικούς και πολιτικούς (ως απόρροια της άμεσης ιστορικής καταγωγής και της προσήλωσης των φορέων της στην εσωτερική λογική που χαρακτηρίζει τη γιακωβίνικη και τη λενινιστική αντίληψη για το κράτος και την κοινωνία), και, δευτερευόντως με όρους ψυχιατρικούς, ψυχολογικούς ή βιολογικούς.

Απ' αυτή την άποψη, οι διάφορες εκδηλώσεις βανδαλισμού που καλύπτονται κάτω από το γενικό χαρακτηρισμό «χουλιγκανισμός», είναι ιδιότυπα προϊόντα του αδιεξόδου της θεσμοποιημένης τρομοκρατικής βίας και όχι εκφάνσεις της κοινωνικής βίας.

Με άλλα λόγια, τα μέλη των κρατικών υπηρεσιών, των παρακρατικών δικτύων και των διαφόρων ενόπλων «πρωτοποριών» (Φράξια Κόκκινος Στρατός, Ερυθρές Ταξιαρχίες, κ.α.) που ασκούν τρομοκρατική βία, δεν είναι «δραπέτες» κάποιων κοινωνικο-ψυχιατρικών ασύλων, αλλά έγκλειστοι στο ερμητικά κλειστό σύμπαν της γιακωβίνικης και λενινιστικής σκέψης. Κι ακριβώς επειδή είναι έγκλειστοι σ' ένα τέτοιο σχήμα, πιστεύουν ακράδαντα ότι «νομιμοποιούνται» να εμφανίζονται σαν «αυτοδιορισμένοι μεσολαβητές» στην αντίθεση κράτους και κοινωνίας και σαν φορείς μιας μεταφυσικής κατασκευής, της «ολικής ταξικής συνείδησης» στην οποία «αδυνατεί να φτάσει η αδρανής κοινωνική μάζα» (129). Έτσι, υποκαθιστούν τη δραστηριότητα των «μαζών» με τη δική τους, αντικαθιστούν την κοινωνική δράση με την πολιτική, βάζουν στη θέση της επανάστασης το πραξικόπημα και, επικαλούμενοι

(129) L.Ferrajolli: 1. Βία και Πολιτική, 2. Αυταρχική δημοκρατία και Κριτική της πολιτικής, Αθήνα, Στοχαστής, 1985)

μια «εξουσιοδότηση» που είναι αδύνατο να ελεγχθεί, αναλαμβάνουν να σώσουν τις «μάζες», ερήμην και εναντίον των «μαζών».

Οι αυτοδιορισμένες ένοπλες «πρωτοπορίες», από την ίδια τους τη φύση, οδηγούνται αναγκαστικά στο μόνο δυνατό κάτω από συνθήκες παρανομίας, συγκεντρωτικό-στρατιωτικό τρόπο οργάνωσης και στο στρατιωτικό τρόπο δράσης που του αντιστοιχεί, με αποτέλεσμα:

- Να αναπαράγουν διαρκώς στο εσωτερικό τους τις εξουσιαστικές σχέσεις εναντίον των οποίων υποτίθεται ότι στρέφονται, μιμούμενες τους τρόπους οργάνωσης και δράσης της εξουσίας που αμφισβητούν, και
- Να υποδύονται ένα ρόλο «δύναμης και βίας» μέσα στο ισχύον πλέγμα των ρόλων «δύναμης και βίας», αντιπαραθέτοντας το «στρατό» τους στο στρατό της εξουσίας που αμφισβητούν, με αποτέλεσμα το σύνολο της κοινωνίας να μπαίνει στο περιθώριο και να καθιλώνεται στο ρόλο του παθητικού θεατή μιας στρατιωτικής αντιπαραθέσεως.

Μια τέτοια στρατιωτική αντιπαραθέση δυο φαινομενικά αντιτιθέμενων αλλά ουσιαστικά ταυτόσημων εξουσιαστικών λογικών.

- Επιταχύνει τη σύγκλιση των κοινοβουλευτικών κομμάτων στο πολιτικό πεδίο (που είναι σύμφυτη με την εξέλιξη του όψιμου καπιταλισμού) και τη συνακόλουθη βαθμιαία εξάλειψη οποιουδήποτε ουσιαστικού αντιπολιτευτικού λόγου, με αποτέλεσμα να δημιουργείται ένα κενό το οποίο ισχυρίζεται ότι καλύπτει ο τρομοκρατικός λόγος, στο πλαίσιο ενός φαύλου κύκλου σύγκλισης, τρομοκρατίας, επίτασης της σύγκλισης, ενδυνάμωσης της τρομοκρατίας, κ.ο.κ.

- Αποσταθεροποιεί τα κοινωνικά κινήματα που προκύπτουν από την αμφισβήτηση των υφιστάμενων θεσμών, περιθωριοποιώντας τα και μετατρέποντας τα σε παθητικούς θεατές μιας σύγκρουσης που διεξάγεται ερήμην τους και στ' όνομα τους.

- Σταθεροποιεί την ενότητα του μπλοκ των δυνάμεων που συμμετέχουν στη νομή της εξουσίας.

- Ενισχύει και επιταχύνει τη δραστική τροποποίηση των σχέσεων μεταξύ κράτους και πολίτη, προς όφελος του κράτους και σε βάρος του πολίτη, αποτελώντας την έσχατη αιτιολόγηση μιας διαδικασίας μέσα από την οποία:

- Το αίτημα για κοινωνικό μετασχηματισμό αντικαθίσταται από το αίτημα για τάξη και ασφάλεια.

- Οι θεσμοί γίνονται αυταρχικότεροι ως προϋπόθεση της υλοποίησης αυτού του αιτήματος.

- Οι αρμοδιότητες της εκτελεστικής εξουσίας διευρύνονται εφιαλτικά.

- Επιβάλλεται ένα προληπτικό ποινικό δίκαιο με διοικητικό χαρακτήρα που βασίζεται στη υποψία (130).

(130) L.Ferrajolli: 1. Βία και Πολιτική, 2. Αυταρχική δημοκρατία και Κριτική της πολιτικής, Αθήνα, Στοχαστής, 1985)

Η αυστηρή ποινική νομιμότητα υποβαθμίζεται και θεσμοποιείται η αποδεικτική αξία της υποψίας, η οποία μπορεί να εφαρμόζεται νομιμοφανώς εναντίον κάθε κοινωνικής δραστηριότητας που αντιτίθεται στα συμφέροντα της εξουσίας.

- Τα ανθρώπινα δικαιώματα και οι πολιτικές ελευθερίες περιορίζονται διαρκώς. (131)

Με άλλα λόγια, η πολιτική αυτονομείται και η κοινωνία ετερονομείται όλο και περισσότερο, μέσα από ένα δρόμο που αναγκαία οδηγεί στην καθολική ανελευθερία της κοινωνίας.

Η πολιτική τρομοκρατική βία επικαλούμενη ως θεωρητική αιτιολόγησή της την δήθεν αδυναμία των εκμεταλλευόμενων κοινωνικών στρωμάτων να αναπτύξουν μια ολική συνείδηση και υποκαθιστώντας τη δράση αυτών των στρωμάτων με τη δράση κάποιας αυτόκλητης ένοπλης “πρωτοπορίας” που αυτο-προβάλλεται ως φορέας της ολικής συνείδησης, αντικαθιστά την κοινωνική σύγκρουση με τη στρατιωτική αντιπαράθεση και την εξέγερση με το πραξικόπημα και περιθωριοποιεί όλο και πιο πολύ την κοινωνία.

Πάνω σε αυτές τις παραμέτρους της κοινωνικής και πολιτικής βίας, εμφανίστηκαν δύο από τις μεγαλύτερες τρομοκρατικές οργανώσεις της Ευρωπαϊκής ηπείρου, έχοντας την αφετηρία τους χρονολογικά μετά τα γεγονότα του Μάη του 1968.

- 4.3 Η αρχή, η εξέλιξη και η παρακμή των τρομοκρατικών οργανώσεων.

Κάθε οργάνωση έχει την συγκεκριμένη ιστορικοπολιτική της αφετηρία εμφάνισης. Όπως αναφέρθηκε στο ως άνω κεφάλαιο, ο Μάης του 1968, έδωσε το έναυσμα για την εμφάνιση των ευρωπαϊκών οργανώσεων, με σημαντικότερες την Γερμανική RAF (Μπάαντερ – Μάινχοφ) και τις Ερυθρές Ταξιαρχίες στην Ιταλία.

Τα ριζοσπαστικοποιημένα σύνολα των πολιτών σταδιακά αποχωρούν από το προσκήνιο της ενεργητικής αντιπαράθεσης (τον Μάη του 1968, εκφράστηκε με τις μαζικές διαδηλώσεις) με τα κυβερνητικά σχήματα. Υπάρχει μία μικρή μερίδα πολιτών οι οποίοι αποκόπτονται από το μεγάλο τμήμα των διαδηλωτών και προχωρούν στην ένοπλη πάλη (132).

Οι ομάδες ή οι οργανώσεις που αποκόπτονται από το σύνολο δίνουν στην δημοσιότητα, συνήθως με προκηρύξεις το ιδεολογικό τους προφίλ και

(131) L.Ferrajolli: 1. Βία και Πολιτική, 2. Αυταρχική δημοκρατία και Κριτική της πολιτικής, Αθήνα, Στοχαστής, 1985

(132) «Τα Νέα» Ειδική Έκδοση - 17 Νοέμβρη. Η αρχή και το τέλος της σημαντικότερης Ελληνικής τρομοκρατικής οργάνωσης – Μ.Μπόση, Εξέλιξη και παρακμή της τρομοκρατίας.

τον ιδεολογικό προσανατολισμό, τις επιλογές τους, τη στρατηγική και την τακτική που θα ακολουθήσουν, ενώ συγκρούονται στο σύνολο τους με τα πολιτικά κόμματα. Συχνά έρχονται σε ρήξη και με τα αριστερά κόμματα που δεν αισθάνονται ότι τους εκφράζουν, κατηγορώντας τα για κομφορμισμό.

Ουσιαστικά, η δημιουργία και η αφετηρία των τρομοκρατικών οργανώσεων, πρόκειται για ένα φαινόμενο με αναγνωρίσιμο πολιτικό στίγμα και με χαρακτηριστικά γνωρίσματα τυπολογικά κωδικοποιημένα. Η ακροαριστερή τρομοκρατία έχει ευδιάκριτο πλαίσιο δράσης, επιλογής στόχων και ιδεολογικού προσανατολισμού. Το σύνολο των γνωρισμάτων της χαρακτηρίζεται από μια λογική αλληλουχία.

Κάθε τρομοκρατική οργάνωση εξελίσσεται και κατά την διάρκεια της δράσης της για όσο διάστημα παραμένει ενεργή, εκδηλώνει ορισμένες προσδοκίες:

1. Η επιθυμία αλλαγής του status quo.
2. Ο επηρεασμός και η μεταστροφή της κοινής γνώμης.
3. Η κοινωνική αποδοχή των τρομοκρατικών ή επαναστατικών πράξεων.
4. Η επαναστατική προοπτική του κοινωνικού συνόλου,
5. Η ανατροπή του καθεστώτος
6. Η κατάληψη της εξουσίας και η διακυβέρνηση του τόπου από αρεστό προς την οργάνωση σχήμα.

Αξίζει να σημειωθεί, πως καμία οργάνωση μέχρι και σήμερα δεν έχει δώσει ή προτείνει ένα μελλοντικό καθεστωτικό σχήμα που θα ανταποκρινόταν στην ιδεολογική της συγκρότηση. Το σύνολο των τρομοκρατικών οργανώσεων έχει σαν σκοπό να καταδείξει την παθογένεια των κυβερνητικών συστημάτων και καθεστώτων, χωρίς την πρόταση λύσεων. Από αυτό το σημείο, σηματοδοτείται και το τέλος της δράσης των εκάστοτε τρομοκρατικών οργανώσεων (133).

Η παρακμή και το τέλος των τρομοκρατικών οργανώσεων επισφραγίζεται τα ακόλουθα γεγονότα:

1. Με τις συλλήψεις, ως αποτέλεσμα της αποτελεσματικής δουλειάς των διωκτικών αρχών, όπως έγινε στην Γερμανία, την Γαλλία, την Ιταλία αλλά και στην Ελλάδα).
2. Με την απόλυτη απομόνωση από το κοινωνικό σύνολο που σε αρκετές περιπτώσεις προσφέρει, ηθελημένα ή μη, υπηρεσίες στις διωκτικές αρχές, καθώς σε πολλές χώρες, ορισμένες οργανώσεις ήταν γνωστές λόγω της χρήσης των πραγματικών ονομάτων των μελών (π.χ. Μπααντερ – Μάινχοφ στην Γερμανία).

(133) «Τα Νέα» Ειδική Έκδοση - 17 Νοέμβρη. Η αρχή και το τέλος της σημαντικότερης Ελληνικής τρομοκρατικής οργάνωσης – Μ. Μπόση, Εξέλιξη και παρακμή της τρομοκρατίας.

3. Την διάβρωση, το φαινόμενο των μετανοημένων, και τα μεγάλα κοινωνικά ανοίγματα των οργανώσεων (π.χ. Ερυθρές Ταξιαρχίες στην Ιταλία).
4. Τέλος, υπάρχει και το ενδεχόμενο, η εκάστοτε τρομοκρατική οργάνωση να επιθυμεί να βάλει ένα τέλος στην δράση της, κάτι που σημαίνει ότι αποδέχεται την ήττα της και την μη αποδοχή της από το κοινωνικό σύνολο.

Λόγω του ρομαντικού χαρακτήρα και της μεγάλης απήχησης της βίας, κοινωνικής και πολιτικής, οι οπαδοί της είναι στη συντριπτική τους πλειοψηφία νεαρά άτομα (134).

- 4.4 Η Φράξια Κόκκινος Στρατός και η δράση της στην Γερμανία

Η οργάνωση προήλθε σαν αντίδραση στην πολιτική κατάπιξης και εξουδετέρωσης της εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς από το γερμανικό κράτος, υιοθέτησε αρχές του λεγόμενου αντάρτικου των πόλεων και κήρυξε τον ένοπλο αγώνα για την εξουδετέρωση του καπιταλιστικού και ιμπεριαλιστικού κρατικού μηχανισμού στη Δυτική Γερμανία.

Ιδρυτικές φυσιογνωμίες της οργάνωσης είναι ο Αντρέας Μπάαντερ (1947-1977), η φίλη του Γκούντρον Ένσλιν (1940-1977) και η δημοσιογράφος Ουλρίκε Μάινχοφ (1934-1976).

Τα σπέρματα για την δημιουργία της RAF είχαν ξεκινήσει από το 1965. Ήδη από το 1963 μέχρι τότε, οι Αμερικανοί βομβάρδιζαν την περιοχή του Ν. Βιετνάμ. Το 1965 σε μια διαδήλωση 2.000 ατόμων, 500 άτομα κατευθύνονται προς την Αμερικανική πρεσβεία και τοιχοκολλούν αφίσες εκφράζοντας την δυσαρέσκεια τους προς τις εχθροπραξίες. (135)

Το καλοκαίρι του 1968 γίνεται απόπειρα δολοφονίας του συμβόλου του φοιτητικού και εξωκοινοβουλευτικού κινήματος της Γερμανίας, Ρουντι Ντούτσκε και ακολούθως πυροδοτούνται μαζικές διαδηλώσεις στο Βερολίνο και την Βόννη, τις οποίες ακολουθούν καταλήψεις και απεργίες σε πανεπιστήμια. (136).

Στις 27 Φεβρουαρίου 1969 και κατά την επίσκεψη του Ρίτσαρντ Νίξον στο Δ. Βερολίνο, γίνονται διαδηλώσεις καθώς και μία ανεπιτυχής

(134) «Τα Νέα» Ειδική Έκδοση - 17 Νοέμβρη. Η αρχή και το τέλος της σημαντικότερης Ελληνικής τρομοκρατικής οργάνωσης – Μ.Μπόση, Εξέλιξη και παρακμή της τρομοκρατίας.

(135) Tom Vague - Η ομάδα Μπααντερ – Μάινχοφ, η RAF και η ένοπλη πάλη στην Γερμανία, 1963-1993 – κεφ.1 «Απ' αυτή τη στιγμή η απόγνωση τελειώνει και αρχίζει η τακτική», σελ. 14

(136) Tom Vague - Η ομάδα Μπααντερ – Μάινχοφ, η RAF και η ένοπλη πάλη στην Γερμανία, 1963-1993 – κεφ. 2 «Δεν υπάρχει πια δρόμος επιστροφής» σελ. 20

απόπειρα ανατίναξης αυτοκινήτου της συνοδείας του.

Σημείο ορόσημο για την ίδρυση της οργάνωσης ήταν η παραίτηση της δημοσιογράφου Ούλρικε Μάινχοφ από το περιοδικό KonKret, τον Απρίλιο του 1969, ενώ τον Ιούνιο του ίδιου έτους, αποφυλακίζονται οι Μπάαντερ, Ενσλιν, Προλ και Σενλάιν εξ' αιτίας της αμνηστίας που δόθηκε στους πολιτικούς κρατούμενους για εγκλήματα που είχαν διαπράξει στο παρελθόν (137) για να έρθει το Ανώτατο Ομοσπονδιακό δικαστήριο και να ζητήσει την εκ νέου σύλληψη των αποφυλακισθέντων. Από τους τέσσερις, μόνο ο Σενλάιν υπάκουσε ενώ οι υπόλοιποι διέφυγαν της σύλληψης.

Ο Μπάαντερ και η Έσλιν είχαν τιμωρηθεί τον Οκτώβριο του 1968 με τριετή φυλάκιση, μαζί με τους Θόρβαλντ Προλ και Σενελάιν για τον εμπρησμό δύο πολυκαταστημάτων στην Φρανκφούρτη τον Μάρτιο του 1968. Ασκώντας έφεση απελευθερώθηκαν, αλλά όταν η έφεσή τους δεν έγινε δεκτή διέφυγαν στην Γαλλία. Μετά από λίγους μήνες επέστρεψαν στην Γερμανία όπου ο Μπάαντερ συλλήφθηκε και φυλακίστηκε τον Απρίλιο του 1969.

Με τη βοήθεια της Μάινχοφ έξι μέλη της ομάδας απελευθέρωσαν τον Μπάαντερ από την φυλακή στις 15 Μαΐου 1970. Έκτοτε η συμμορία Μπάαντερ-Μάινχοφ όπως ονομάστηκε από τα μέσα ενημέρωσης, αποτελούσε υπ' αριθμόν ένα δημόσιο κίνδυνο κατά τη γερμανική αστυνομία. Το καλοκαίρι του ίδιου χρόνου ο ιδρυτικός πυρήνας της οργάνωσης και μέλη της ομάδας κατέφυγαν στον Λίβανο, όπου και εκπαιδεύτηκαν στο αντάρτικο πόλεων σε παλαιστινιακά στρατόπεδα εκπαίδευσης. Ο Μπάαντερ εκεί επιβλήθηκε ως ο «φυσικός» αρχηγός της οργάνωσης και επιστρέφοντας, ανακοίνωσαν το σχηματισμό της οργάνωσης την οποία ονόμασαν Φράξια Κόκκινος Στρατός (γερμ. Rote Armee Fraktion, συντ. RAF) ως απομίμηση του Ιαπωνικού Κόκκινου Στρατού ή μάλλον ως φόρος τιμής στην Βρετανική Βασιλική Αεροπορία και τον Κόκκινος Στρατός που τόσα πλήγματα κατάφεραν κατά των Γερμανών ναζιστών στον Β.Π.Π.

Το 1970-1971 διάφορες ένοπλες ενέργειες (ληστείες τραπεζών, κλοπή σφραγίδων από δημόσια κτίρια, επιθέσεις σε εγκαταστάσεις της αστυνομίας) αποδίδονται στη "συμμορία Μπάαντερ-Μάινχοφ", που παρουσιάζεται έτσι σαν το "κέντρο" της ένοπλης ακροαριστεράς.

Οι στόχοι τους οποίους επέλεξε να επιτεθεί η πρώτη γενιά της τρομοκρατικής οργάνωσης «Φράξια Κόκκινος Στρατός» εμπεριέχουν έντονα το στοιχείο συμβολισμού, ενώ επαληθεύουν τις αρχικές θέσεις και επιδιώξεις της οργάνωσης (138).

(137) Tom Vague - Η ομάδα Μπααντερ – Μάινχοφ, η RAF και η ένοπλη πάλη στην Γερμανία, 1963-1993 – κεφ. 2 «Δεν υπάρχει πια δρόμος επιστροφής» σελ. 21

(138) Tom Vague - Η ομάδα Μπααντερ – Μάινχοφ, η RAF και η ένοπλη πάλη στην Γερμανία, 1963-1993 – κεφ. 3, σελ 20-24

Η πρώτη αξιοσημείωτη επίθεση της ΡΑΦ πραγματοποιήθηκε την 11^η Μαΐου 1972 με τον βομβαρδισμό του Αμερικανικού Αρχηγείου στην Φρανκφούρτη, δείγμα της εναντίωσης της οργάνωσης για τους βομβαρδισμούς στο Βόρειο Βιετνάμ και την παραμονή στρατευμάτων στην περιοχή της Ινδοκίνας (139). Σε αυτή την επίθεση χάνει την ζωή του ο Αμερικανός αξιωματούχος Paul Bloomquist, ενώ υπήρξαν δεκατρείς τραυματίες.

Η δεύτερη επίθεση της Μπάαντερ – Μάινχοφ λαμβάνει χώρα σε ένα αστυνομικό τμήμα στο Άουγκσμπουργκ και στο Γραφείο εγκληματολογικών ερευνών στο Μόναχο, την επομένη κιόλας ημέρα από την βομβιστική επίθεση στο Αμερικανικό αρχηγείο της Φρανκφούρτης. Αυτή η επίθεση έκανε έκδηλη την αντίθεση της οργάνωσης με τα φασιστικά, όπως αποκαλούσε, μέσα επιβολής της τάξεως, ενώ προέτρεπαν τον λαό για αντίσταση κατά των σωμάτων τήρησης της δημόσιας τάξεως (140).

Στις 16 Μαΐου 1972 πραγματοποιείται νέα βομβιστική επίθεση στο αμάξι του Ομοσπονδιακού δικαστή Buddenberg στην Καρλσρούη, ενώ τρεις ημέρες αργότερα πραγματοποιείται βομβιστική επίθεση στον εκδοτικό οίκο Axel Springer στο Αμβούργο, καθώς η οργάνωση ερχόταν σε αντίθεση με τις ιδεολογικές τοποθετήσεις που προωθούσε η εφημερίδα σχετικά με «Αντικομμουνιστική υστερία» (141).

Ωστόσο η σημαντικότερη (και πιο αιματηρή) επίθεση της οργάνωσης Μπάαντερ – Μάινχοφ έλαβε χώρα στις 24 Μαΐου 1972 στην Χαϊδελβέργη, όπου ο στόχος ήταν το αρχηγείο του Αμερικανικού Στρατού της Ευρώπης. Σε αυτή την επίθεση συμμετείχε μεγάλος αριθμός μελών, ανάμεσα τους και οι δυο ιδρυτές Άντρε Μπάαντερ και Ούλρικε Μάινχοφ. Τα αίτια αυτής της βομβιστικής ενέργειας προκλήθηκαν από δηλώσεις του στρατηγού Ντάνιελ Τζέιμς, επικεφαλής τμήματος στο Πεντάγωνο που αφορούσαν στην συνέχεια των βομβαρδισμών στην περιοχή του Βιετνάμ. Η τρομοκρατική οργάνωση ζητούσε για μία ακόμη φορά στην προκήρυξη της επίθεσης την παύση του πυρός στο Βιετνάμ και την αποχώρηση των στρατευμάτων από την Ινδοκίνα (142).

Ουσιαστικά η δράση της πρώτης γενιάς της RAF έληξε με τη σύλληψη

(139) The Red Army Fraction – A documentary History Vol.1 Projectiles for the people, σελ 174

(140) The Red Army Fraction – A documentary History Vol.1 Projectiles for the people, σελ 175

(141) The Red Army Fraction – A documentary History Vol.1 Projectiles for the people, σελ 176-177

(142) The Red Army Fraction – A documentary History Vol.1 Projectiles for the people, σελ 178

της τον Ιούνιο του 1972 και το θάνατο των ηγετών της (Μπάαντερ, Ένσλιν και Ράσπε) στη φυλακή του Σταμχάιμ το 1977 (143). Οι συνθήκες απομόνωσης στις οποίες κρατούνταν είχαν προκαλέσει το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης, αλλά, παρά τις σχετικές κατηγορίες, δεν παρουσιάστηκαν στοιχεία που να επιβεβαιώνουν ότι ήταν απάνθρωπες. Στην φυλακή τους επισκέφθηκε και ο Γάλλος φιλόσοφος Ζαν-Πωλ Σαρτρ.

Ο θάνατός τους έδωσε λαβή για πολλές θεωρίες. Σύμφωνα με τις αρχές αποδόθηκε σε αυτοκτονία, όμως άλλες πηγές υπέθεσαν σκόπιμη εγκληματική ενέργεια από το κράτος και τις γερμανικές μυστικές υπηρεσίες. Χαρακτηριστική είναι η μορφή της Ούλρικε Μάινχοφ. Συνελήφθη στις 15 Ιουνίου 1972 και καταδικάστηκε στις 29 Νοεμβρίου 1974 σε οκτώ χρόνια φυλάκιση για την βομβιστική επίθεση στο κεντρικό κτίριο του εκδοτικού οίκου Axel Springer (Αμβούργο, 1972). Στις 21 Μαΐου 1975 κατηγορήθηκε στην δίκη του Σταμχάιμ για τετραπλή ανθρωποκτονία. Πριν όμως καταδικαστεί, βρέθηκε κρεμασμένη στο κελί της στις 9 Μαΐου 1976 (144). Η απόδοση του θανάτου της σε αυτοκτονία αμφισβητείται από μερικούς ως και σήμερα, αλλά δεν έχει ως τώρα παρουσιαστεί κανένα στοιχείο που να ανατρέπει την επίσημη εκδοχή. Διεθνής επιτροπή από επιστήμονες και δημοσιογράφους προσπάθησε να διαλευκάνει τις συνθήκες του θανάτου της, όμως το γερμανικό κράτος δεν της αναγνώρισε δικαίωμα έρευνας. Η επιτροπή, στηριζόμενη στα επίσημα έγγραφα κατέληξε ότι η Μάινχοφ είχε πεθάνει πριν απαγχονιστεί, το πόρισμά της είναι όμως αμφισβητούμενο.

- 4.5: Οι Ερυθρές Ταξιαρχίες στην Ιταλία

Με ληξιαρχική πράξη γέννησης το 1969, οι Ερυθρές Ταξιαρχίες διετύπωσαν τον μαρξιστικό λενινιστικό τους προσανατολισμό ξεκινώντας ένα παρατεταμένο πόλεμο εναντίον του ιταλικού κράτους με στόχο τη δημιουργία ένοπλου κομμουνιστικού κόμματος και την ίδρυση ενός κομμουνιστικού κράτους. Κύριες παράμετροι για την κατανόηση της ανάπτυξης του ένοπλου αριστερού αγώνα στην Ιταλία, αποτελούν ο ρόλος του φασισμού στην ιταλική πολιτική, το μαζικό φοιτητικό κίνημα των πανεπιστημίων του 1968-69 και τις άγριες κινητοποιήσεις των νεαρών εργατών του θερμού φθινοπώρου του 1969 που οδήγησαν

(143) Tom Vague - Η ομάδα Μπααντερ – Μάινχοφ, η RAF και η ένοπλη πάλη στην Γερμανία, 1963-1993 – Παρ.1 σελ 119

(144) The Red Army Fraction – A documentary History Vol.1 Projectiles for the people, σελ 512

εκατομμύρια νέους, μέσα σε ένα κλίμα οξείας κοινωνικής κρίσης, σε μετωπική σύγκρουση με τον καπιταλισμό και τις παραφυάδες του.

Τα πρώτα μέλη των Ερυθρών Ταξιαρχιών προέρχονταν από ακροαριστερές αυτόνομες οργανώσεις, όπως ήταν η Εργατική Εξουσία και η Εργατική Αυτονομία και από το Κομμουνιστικό Κόμμα Ιταλίας. Οι Ερυθρές Ταξιαρχίες κατηγορούσαν το ΚΚΙ για τάσεις αστικοποίησης και εγκατάλειψης των επαναστατικών ιδεωδών (145). Το επέκριναν, επίσης, πως στα πλαίσια του ιστορικού συμβιβασμού επιδόθηκε σε υπόγειες συναλλαγές με το Χριστιανοδημοκρατικό παρασιτικό καθεστώς ξεπουλώντας τις κομμουνιστικές αξίες και καθιστώντας το προλεταριάτο έρμαιο των ορέξεων της Αμερικανοκαθοδηγούμενης νεο-κορπορατίστικης Ιταλικής αστικής τάξης.

Η Αριστερά στην Ιταλία δέχθηκε πληθώρα αμφισβητήσεων και αποσταθεροποιήθηκε για μεγάλο χρονικό διάστημα. Σε επίπεδο πολιτικού αγώνα, το ΚΚΙ υιοθέτησε την τρομοκρατία ως μέσο κοινωνικής κινητοποίησης, που ολο και περισσότερο ευθυγραμμίστηκε και παρέλυσε, ξεπέφτοντας στον υποτελή ρόλο του υπερασπιστή του κράτους. Αποτέλεσμα ήταν να απολέσει την ταυτότητα και τις λειτουργίες του. (146).

Η δημιουργία των Ερυθρών Ταξιαρχιών αποτέλεσε μια από τις θεαματικότερες οργανώσεις της Αριστεράς και αποτέλεσε το αντικείμενο παγκόσμιας μελέτης της τρομοκρατίας. (147). Σύμφωνα με τον Λέεμαν, οι Ερυθρές ταξιαρχίες χρησιμοποίησαν την βία σε απάντηση της βίας από την καθεστηκυία τάξη (148)

Η δράση των Ερυθρών Ταξιαρχιών σημάδεψε καθοριστικά την πορεία της σύγχρονης ιταλικής δημοκρατίας, αφού με την ένοπλη βία παρενέβαιναν στη δημόσια ζωή της. Παρά το αρραγές μέτωπο που δημιουργήθηκε ανάμεσα στις πολιτικές, κοινωνικές και παραγωγικές δυνάμεις της Ιταλίας για την αντιμετώπιση του φαινομένου της τρομοκρατίας δεν ήταν λίγες οι φορές που οι Ερυθρές Ταξιαρχίες κατάφεραν έστω και προσωρινά να προκαλέσουν τριβές και δημόσιες αντιπαραθέσεις για τους τρόπους χειρισμού των συνθηκών έκτακτης ανάγκης που είχαν διαμορφωθεί.

Οι Ερυθρές Ταξιαρχίες τις οποίες ίδρυσε ο Ρενάτο Κούρτσιο, που ήταν το μεγαλύτερο ένοπλο ακροαριστερό κίνημα της Ευρώπης, έκαναν

(145) Antonio Negri, - Από τον εργάτη μάζα στον κοινωνικό εργάτη. «Ο Ιταλικός Μάης, σελ. 75

(146) L. Ferrajolli, Βία και Πολιτική, σελ. 55

(147) Μαίρη Μπόση, Ελλάδα και Τρομοκρατία – Εθνικές και διεθνείς διαστάσεις, Κεφ Δ-4, σελ 100

(148) Richard W. Leeman, Terrorism as Rhetoric. An Argument of Values, Journal of Political science, Vol XIV, No 12, Spring 1986

αισθητή την παρουσία τους το 1970 στα εργοστάσια της Βορείου Ιταλίας. Η πρώτη γενιά των Ερυθρών Ταξιαρχιών υπολογίζεται ότι είχε γύρω στα πεντακόσια μέλη πλήρους απασχόλησης, άλλα χίλια που βοηθούσαν περιστασιακά και μερικές χιλιάδες που παρείχαν χρήματα και καταφύγια. Στην αρχή, η δράση τους περιορίστηκε στο να αλυσοδένει ακροδεξιούς εργάτες και συνδικαλιστές στα κάγκελα των εργοστασίων, ενώ αργότερα προχώρησαν στις δολοφονίες και στην ευθεία αντιπαράθεσή τους με τους κρατικούς θεσμούς (149). Το αρχικό κύμα εντοπίζεται από το 1969 έως το 1976, οπότε και στα μέσα αυτού του έτους συλλαμβάνεται ένας μεγάλος αριθμός μελών από τις Ερυθρές Ταξιαρχίες, «ο Ιστορικός Πυρήνας» και άλλα μέλη των Armed Proletarian Nuclei και Partisan Action Groups (150).

Οι Ερυθρές Ταξιαρχίες υπήρξαν οι πρώτοι σχηματισμοί ένοπλης προπαγάνδας που είχαν ως κεντρικό σημείο αναφοράς τους, στόχους του μαζικού κινήματος. Διακηρυγμένος στόχος τους ήταν να τεθούν στην εμπροσθοφυλακή του προλεταριάτου στην προσπάθειά τους να κτίσουν μια νέα νομιμότητα και μια νέα εξουσία. Μάλιστα σε μια από τις πλέον σημαντικές ιδεολογικές προκηρύξεις τους το 1980, οι Ερυθρές Ταξιαρχίες αναφέρουν πως στόχος τους είναι η κατάκτηση των μαζών στον ένοπλο αγώνα για τον κομμουνισμό και η δημιουργία των μέσων και των εργαλείων της ένοπλης προλεταριακής εξουσίας που δεν είναι άλλο από το μαχόμενο Κομμουνιστικό Κόμμα και τους μαζικούς επαναστατικούς οργανισμούς. Πίστευαν, ακόμη, πως αποκαλύπτοντας και απογυμνώνοντας το ιμπεριαλιστικό κράτος των πολυεθνικών, θα επιτάχυναν τη διαδικασία συνειδητοποίησης των μαζών, γεγονός που θα ενεθάρρυνε τη συμμετοχή τους στην ένοπλη οργάνωση για ανατροπή του κυρίαρχου καπιταλιστικού συστήματος. Αναγνώριζαν τις δυσκολίες του εγχειρήματος λόγω των συνθηκών εξάρτησης και αποπροσανατολισμού του προλεταριάτου από το ΚΚΙ και τα ΜΜΕ, είχαν όμως την ψευδαίσθηση πως με την ένοπλη προπαγάνδα ολοένα και μεγαλύτερες μάζες του προλεταριάτου άρχισαν να ταυτίζονται με τις στοχοθεσίες τους.

Το σημείο καμπής της οργάνωσης ήταν η απαγωγή και δολοφονία του πρώην πρωθυπουργού Άλντο Μόρο το 1978, που ήταν ο εμπνευστής και ο αρχιτέκτονας του περίφημου «ιστορικού συμβιβασμού» (151). Έκτοτε οι τρομοκρατικές ενέργειες περιορίστηκαν αισθητά. Δεν

(149) Strike one to educate one hundred. The rise of the Red Brigades in Italy in the 1960s-1970s by Chris Aronson Beck, Reggie Emilia, Lee Morris and Ollie Patterson, Chapter 4

(150) Μαίρη Μπόση, Ελλάδα και Τρομοκρατία – Εθνικές και διεθνείς διαστάσεις, Κεφ Δ-4, σελ 101

(151) Strike one to educate one hundred. The rise of the Red Brigades in Italy in the 1960s-1970s by Chris Aronson Beck, Reggie Emilia, Lee Morris and Ollie Patterson, Chapter 6

σταμάτησαν όμως τελείως. Μετά το 1983, ο Ερυθρές Ταξιαρχίες περιορίστηκαν σε εκτελέσεις στελεχών των κατασταλτικών κρατικών οργάνων, δικαστών και καθηγητών πανεπιστημίων, χωρίς βέβαια να αποδυναμώνουν τον αντινατοϊκό και αντιαμερικανικό προσανατολισμό τους.

Το 1983 είναι έτος όπου ουσιαστικά διακόπτεται η δράση της ιστορικής ηγεσίας των Ερυθρών Ταξιαρχιών μετά τη σύλληψη και καταδίκη όλων των ηγετικών στελεχών της που στη συνέχεια μεταμελημένα, αποστασιοποιήθηκαν από την παλιά δράση τους. Ένας γαλαξίας ονομάτων του σκληρού πυρήνα των Ερυθρών Ταξιαρχιών, από το Ρενάτο Κούρτσιο, τον Φραντσεσκίни, την Αντριάνα Φαράντα, τον Τόνι Νέγκρι και τη Λάουρα Μπραγκέτι προσυπέγραψαν συλλογικά ή ατομικά κείμενα αυτοκριτικής, καταγράφοντας τις αιτίες της ήττας του ιστορικού φαινομένου που ονομάστηκε “αντάρτικο πόλεων” (152). Κατά την εικοσαετή δράση των Ερυθρών Ταξιαρχιών στην Ιταλία σημειώθηκαν 14.591 τρομοκρατικές ενέργειες, εκ των οποίων οι 359 είχαν θύματα. Από τις 419 δολοφονίες οι 149 οφείλονται στην αριστερή τρομοκρατία, οι 63 στην δεξιά τρομοκρατία, οι 63 στη διεθνή τρομοκρατία και οι 181 σε άτομα ή μη αίτια γνωστά (153) έχει κλείσει οριστικά, αφού οι ίδιοι οι πρωταγωνιστές της έριξαν την αυλαία.

Οι δολοφονίες επιφανών πανεπιστημιακών καθηγητών - συμβούλων των ιταλικών κυβερνήσεων για εργατικά θέματα τα τελευταία τρία χρόνια φαίνεται να επιβεβαιώνουν την εκτίμηση πως μια δεύτερη γενιά των Ερυθρών Ταξιαρχιών που διατηρεί τον ομφάλιο λώρο με κάποια αμετανόητα στελέχη της ιστορικής ηγεσίας της οργάνωσης, άρχισε να δραστηριοποιείται προσδοκώντας στο άνοιγμα ενός νέου φαύλου κύκλου. Παρ’ όλο που αναπτύσσει εντελώς διαφορετικά χαρακτηριστικά από τις ιστορικές Ερυθρές Ταξιαρχίες, συνεχίζει να χρησιμοποιεί την ίδια δογματική και ξύλινη γλώσσα αλλά που για πρώτη φορά όμως απευθύνει κάλεσμα κοινού αγώνα προς τις Ισλαμικές τρομοκρατικές οργανώσεις εναντίον της Αμερικανικής ηγεμονίας.

- 4.6: Η μετεξέλιξη των ομάδων βίας στην σημερινή εποχή

Η τρομοκρατία είναι ένα φαινόμενο το οποίο διαρκώς μεταβάλλεται. Από εποχή σε εποχή διαφέρει και η εξέλιξη της προσαρμόζεται ανάλογα με τις πολιτικές και κοινωνικές συγκυρίες που επικρατούν στην εκάστοτε περίοδο.

(152) www.brigaterosse.org

(153) Vittorfranco S. Pisano, Genesis, Rise and Decline of Italian Terrorism, The Operational Dimension, Conflict, Vol 10, No.3, σελ. 233

Μετά τον Μάη του '68, όπως αναφέρθηκε ως άνω, οι περισσότερες ομάδες ατόμων, ανασυντάχθηκαν και συνέχισαν τον αγώνα τους με ένοπλη δράση. Σε μια νέα εποχή για το Διεθνές περιβάλλον, που χαρακτηρίζεται από επαναπροσδιορισμό των ιδεολογιών, των αξιών, των οικονομικών και των πολιτικών δεδομένων ακόμα και τα είδη των τρομοκρατικών ομάδων έχουν υποστεί μεγάλες διαφοροποιήσεις και μετεξελίξεις την σημερινή εποχή (154).

Έχουν σκιαγραφηθεί τέσσερα είδη τρομοκρατικών οργανώσεων που λειτουργούν σήμερα ανά τον κόσμο και ταξινομούνται με βάση το κίνητρο τους:

- Οι αριστεροί τρομοκράτες, που είναι συνυφασμένοι με το Κομμουνιστικό κίνημα.
- Οι δεξιοί τρομοκράτες που εμπνέονται από τον φασισμό.
- Οι εθνοεθνικιστικοί / αυτονομιστικοί τρομοκράτες, οι οποίοι συνοδεύουν το κύμα της αποαποικιοποίησης, ιδιαίτερα στα χρόνια που ακολούθησαν μετά τον Β'Π.Π.
- Οι θρησκευτικοί τρομοκράτες, αποτελούν την βάση της ιερής τρομοκρατίας, η οποία έχει λάβει ανεξέλεγκτες διαστάσεις στις ημέρες μας (155).

Η μετάλλαξη και μετεξέλιξη του φαινομένου της τρομοκρατίας ξεκίνησε μετά τα γεγονότα του Μαΐου του '68. Αυτό δεν σημαίνει πως πριν από εκείνο το έτος δεν πραγματοποιήθηκαν τρομοκρατικές ενέργειες, ωστόσο τρεις παράγοντες οδήγησαν στην γέννηση της διεθνούς τρομοκρατίας:

- Η επέκταση των αερομεταφορών.
- Η ευρύτερη διαθεσιμότητα τηλεοπτικής ειδησεογραφικής κάλυψης και
- Τα ευρεία κοινά πολιτικά και ιδεολογικά συμφέροντα.

Μέσα από αυτούς τους τρεις παράγοντες, η τρομοκρατία εξελίχθηκε από τοπικό και περιφερειακό φαινόμενο σε μία νέα διεθνή απειλή (156).

Κατά την «δεκαετία της τρομοκρατίας» (μεταξύ 1980 και 1990) καταγράφηκαν μεγάλες επιθέσεις κατά των Αμερικανικών συμφερόντων από ομάδες όπως η Ισλαμική Τζιχάντ, η οποία ευθύνεται για τις βομβιστικές ενέργειες στην πρεσβεία των Η.Π.Α. και στους στρατώνες του ναυτικού σώματος (157).

Με την δράση του γερμανικού τμήματος του Κόκκινου Στρατού και των

(154) Μ. Μπόση, Ζητήματα Ασφαλείας στην Νέα Τάξη Πραγμάτων, κεφ. 1. σελ 23

(155) John Baylis & Steve Smith, Η Παγκοσμιοποίηση της Διεθνούς Πολιτικής. Μια εισαγωγή στις Διεθνείς σχέσεις –κεφ 21, σελ 608

(156) John Baylis & Steve Smith, Η Παγκοσμιοποίηση της Διεθνούς Πολιτικής. Μια εισαγωγή στις Διεθνείς σχέσεις –κεφ 21, σελ 611

(157) Medd R, Goldstein F., “International Terrorism on the Eve of the New Milleniumm”, Studies in Conflict and Terrorism, Vol. 20, No 3, σελ.290

Ερυθρών Ταξιαρχιών αναδύθηκαν τρεις τάσεις:

- Ο ρυθμός εκδήλωσης των επιθέσεων μειώθηκε, αλλά ήταν περισσότερο θανάσιμες και γενικευμένες.
- Οι τρομοκρατικές οργανώσεις γίνονταν περισσότερο ειδικές στην τρομοκρατία (όπως ο IPA)
- Οι τρομοκράτες ήταν διατεθειμένοι να θυσιάσουν και την ίδια τους την ζωή, ώστε να επιτύχουν τους στόχους τους. (158)

Μετά την πτώση της Σοβιετικής Ένωσης, η αριστεριστική διεθνική τρομοκρατία έχασε την δυναμική της, με αποτέλεσμα να εξελιχθεί μια άλλη μορφή τρομοκρατίας με παγκόσμιες διασυνδέσεις και έκταση. Αυτή ήταν η Αλ Κάιντα (159).

Μετά τα γεγονότα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου η τρομοκρατία έχει περάσει και επίσημα στο στάδιο της Παγκοσμιοποίησης. Ήταν τόσο ραγδαία η εξέλιξη της και τα μέσα που χρησιμοποιούνται κατά καιρούς για την πραγματοποίηση των τρομοκρατικών ενεργειών ενώ οι τρομοκράτες διατηρούν και συνδέονται μέσω ενός παγκόσμιου δικτύου συνεργατών και υποστηρικτών.

Η εξέλιξη αυτή που συνδέει την τρομοκρατία με την παγκοσμιοποίηση επικεντρώνεται σε τρεις τομείς με ισάριθμες εξηγήσεις:

- Τις πολιτιστικές εξηγήσεις: Ο πολιτισμός αποτελεί μια μέθοδο ώστε να εξηγηθεί το πώς ο ένοπλος αγώνας χρησιμοποιείται για να διατηρήσει τις παραδόσεις και τις αξίες έναντι στο κύμα Δυτικής επιρροής. Οι κοινωνικές αλλαγές σχετίζονται με την διάδοση του καπιταλισμού και της ελεύθερης αγοράς, η οποία κατατροπώνει τις Εθνικές ταυτότητες και τις θρησκευτικές αξίες των μικρότερων και υπανάπτυκτων χωρών. Σε παγκόσμιο επίπεδο, σύμφωνα με τον Χάντινγκτον υπάρχουν επτά πολιτισμοί (160): Ο Δυτικός, ο Κομφουκιανικός, ο Ιαπωνικός, ο Ισλαμικός, ο Ινδουιστικός, ο Σλαβο-ορθόδοξος και ο Λατινοαμερικανικός. Ιδιαίτερα ανάμεσα στον Δυτικό και τον Ισλαμικό πολιτισμό υπάρχει μια μεγάλη διαχωριστική γραμμή που αποτελεί την «ταπείνωση» για τον τελευταίο λόγω της Δυτικής στρατιωτικής παρουσίας στον Περσικό Κόλπο και της στρατιωτικής κυριαρχίας στην Δύση. (161)
- Τις οικονομικές εξηγήσεις: Παρά το γεγονός ότι η παγκοσμιοποίηση παρέχει πρόσβαση σε μία παγκόσμια αγορά προϊόντων και υπηρεσιών, οι

(158) John Baylis & Steve Smith, Η Παγκοσμιοποίηση της Διεθνούς Πολιτικής. Μια εισαγωγή στις Διεθνείς σχέσεις –κεφ 21, σελ 612

(159) John Baylis & Steve Smith, Η Παγκοσμιοποίηση της Διεθνούς Πολιτικής. Μια εισαγωγή στις Διεθνείς σχέσεις –κεφ 21, σελ 613

(160) Σ. Χάντινγκτον, Η Σύγκρουση των Πολιτισμών και ο ανασηματισμός της Παγκόσμιας Τάξης, κεφ 9, σελ 239-250

(161) John Baylis & Steve Smith, Η Παγκοσμιοποίηση της Διεθνούς Πολιτικής. Μια εισαγωγή στις Διεθνείς σχέσεις –κεφ 21, σελ 614

διαδικασίες ευνοούν την νέα μορφή του οικονομικού ιμπεριαλισμού της Δύσης, ενώ ο πλούτος συνδέεται άρρηκτα με την προσωπική ασφάλεια και την βία (162).

- Την εξήγηση της Θρησκείας. Αυτή η μορφή επισημαίνει την «μεταμοντέρνα τρομοκρατία» ή αλλιώς την «Νέα» Τρομοκρατία και στρέφεται κατά των «άπιστων» στις υποσχέσεις για την μεταθανάτια ζωή. Γόνος αυτής της θεωρίας είναι η Ισλαμική οργάνωση Τζιχάντ. (163).

Είναι εμφανές ότι η τρομοκρατία έχει γίνει πολύ πιο διάχυτη παγκοσμίως εξαιτίας των διαδικασιών και των τεχνολογιών της παγκοσμιοποίησης. Οι δυνατότητες των ομάδων βίας έχουν αυξηθεί και σχεδιάζουν επιχειρήσεις με μεγαλύτερο όλεθρο από ότι μπορούσαν να φανταστούν οι προκάτοχοι τους λόγω του καλύτερου συντονισμού. Σε αυτό βοήθησαν και οι νέες δυνατότητες των ομάδων αυτών στους τομείς του προσηλυτισμού, της ασφάλειας, της κινητικότητας και της φονικότητας (164).

(162) John Baylis & Steve Smith, Η Παγκοσμιοποίηση της Διεθνούς Πολιτικής. Μια εισαγωγή στις Διεθνείς σχέσεις –κεφ 21, σελ 615

(163) Μ. Μπόση, Ζητήματα Ασφαλείας στην Νέα Τάξη Πραγμάτων, κεφ. 7-Δ, σελ 118-120

(164) John Baylis & Steve Smith, Η Παγκοσμιοποίηση της Διεθνούς Πολιτικής. Μια εισαγωγή στις Διεθνείς σχέσεις –κεφ 21, σελ 619

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ:

Ο Γάλλος ποιητής και πολιτικός Alphonse De Lamartine (1790-1869) είχε πει κάποτε ότι «η Ιστορία διδάσκει τα πάντα, ακόμα και το μέλλον. Ουσιαστικά αποτελεί μία διευρυμένη ερμηνεία του αποφθέγματος περί «επανάληψης της Ιστορίας».

Μετά το τέλος του Πρώτου Παγκοσμίου πολέμου, η ηττημένη Γερμανία ξεκίνησε νέο αιματοκύλισμα το οποίο θα περνούσε στην Ιστορία ως ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος. Μετά το τέλος του, όλα τα κράτη που ενεπλάκησαν επεδίωκαν είτε με ορθόδοξους είτε με ανορθόδοξους τρόπους να επιτύχουν την διασφάλιση του Εθνικού τους συμφέροντος και την διατήρηση της Παγκόσμιας Ειρήνης. Τα κράτη τα οποία δεν ενεπλάκησαν άμεσα, προσπαθούσαν να προσαρμοστούν στην νέα τάξη πραγμάτων. Σημαντικότερο ρόλο όμως στην καταγραφή της Ιστορίας διαδραματίζει ο λαός, ο οποίος πρέπει να πορευθεί με βάση τα όσα του υπαγορεύουν οι εκάστοτε κυβερνήσεις. Υπό το φάσμα των διεθνών ζητημάτων που μπορεί να αποτελούν απειλή για ένα κράτος, οι Εθνικές κυβερνήσεις μηχανεύονται τρόπους που θα μπορέσουν να τους προσφέρουν ελιγμούς στις κρίσεις και να του εξασφαλίσουν το ζωτικό συμφέρον της χώρας τους.

Πολλές φορές αυτοί οι τρόποι, αυτοί οι χειρισμοί των κυβερνήσεων, βρίσκουν αντίθετο το μεγαλύτερο μέρος των πολιτών. Ο λαός, όπως έχει δείξει η ιστορία συχνά εκφράζει την δυσαρέσκεια του προς τις αποφάσεις και τις πολιτικές της κεντρικής εξουσίας και την αντίθεση του σχετικά με την αδυναμία της να εκπληρώσει τους στόχους για τους οποίους εκλέχθηκε από το κοινωνικό σύνολο. Αναφερθήκαμε προηγουμένως στα γεγονότα του Μαΐου του '68, τα οποία φανέρωσαν την δυναμική που είχε ο λαός έναντι των λανθασμένων χειρισμών σε εθνικές κρίσεις (πόλεμοι σε Ντιέν Μπιέν Φου και Αλγερία), αλλά και της αδυναμίας της Γαλλικής Κυβέρνησης να αντιμετωπίσει τα εσωτερικά της θέματα.

Μετά από τα γεγονότα αυτά, όπου ο λαός επέτυχε ένα μεγάλο μέρος των αιτημάτων του, αρχικά μερικές ομάδες, επέλεξαν να συνεχίσουν τον αγώνα τους με ένοπλη δράση. Αποτέλεσμα ήταν η επανεμφάνιση των τρομοκρατικών οργανώσεων με νέες εξελιγμένες μορφές, πιο αποφασιστικές, πιο θανατηφόρες, πιο επικίνδυνες, κατευθυνόμενες από μια σαφή πολιτική ιδεολογία.

Μετά την κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού ακολούθησαν νέες κρίσεις ενώ διαμορφώθηκε μια νέα τάξη πραγμάτων στο Διεθνές σύστημα, γεγονός που οδήγησε στην εμφάνιση νέων τρομοκρατικών οργανώσεων και ομάδων βίας με διαφορετικούς προσανατολισμούς και στόχους.

Ορόσημο αποτελεί και η 11^η Σεπτεμβρίου, όπου για μία ακόμη φορά τα δεδομένα αλλάζουν και η τρομοκρατία εξελίσσεται, ξεφεύγοντας από τις

εθνικές και περιφερειακές διαστάσεις, λαμβάνοντας πλέον παγκόσμιες διαστάσεις.

Σήμερα, η παγκόσμια οικονομική κρίση που έχει πλήξει τα κράτη, έχει γίνει αφορμή για μεγάλες διαδηλώσεις που εκφράζουν την δυσαρέσκεια των πολιτών κάθε χώρας προς τις πολιτικές που εφαρμόζουν οι κρατούντες και πολλές φορές περιλαμβάνουν οδομαχίες και συγκρούσεις ανάμεσα στους διαδηλωτές και τις δυνάμεις του κράτους. Αποτέλεσμα είναι και πάλι η εμφάνιση ομάδων βίας σε εθνικό επίπεδο που στρέφεται με σαφή κατεύθυνση κατά της Κεντρικής εξουσίας με ακόμη πιο εξελιγμένες μεθόδους και γνώσεις, επιλογή στόχων, χρήση εξελιγμένων οπλικών και εκρηκτικών συστημάτων αλλά και την έλλειψη ιδεολογικού προσανατολισμού, καθώς η γενική αντίληψη είναι πως στις ημέρες της Παγκοσμιοποίησης η ιδεολογία πλέον είναι ένας όρος ο οποίος δεν υφίσταται. Ακόμη πιο ανησυχητική είναι η αύξηση του ρυθμού με τον οποίο εκδηλώνονται τυφλές τρομοκρατικές ενέργειες, οι οποίες αποσκοπούν στον απόλυτο όλεθρο. Κλασικό παράδειγμα είναι το τρομοκρατικό χτύπημα που εκδηλώθηκε στις 22 Ιουλίου 2011 στην Νορβηγία, όταν ο 32χρονος Anders Breivik Behring εισήλθε στον χώρο διεξαγωγής συνεδρίου του Εργατικού Κόμματος ντυμένος σαν αστυνομικός, συγκέντρωσε τους πολίτες που βρίσκονταν εκεί και εξαπέλυσε εναντίον τους πυρ αδιακρίτως.

Το συμπέρασμα είναι πως μετά από κάθε μορφή πολιτικής, κοινωνικής και οικονομικής κρίσης, εμφανίζονται νέες ομάδες βίας που προσαρμόζονται στο χώρο, τον χρόνο και τα δεδομένα από τα οποία προήλθε η σύσταση τους, διαγράφοντας έτσι τον φαύλο κύκλο της Ιστορίας σχετικά με την δημιουργία των ομάδων βίας.

Δυσάρεστο γεγονός αποτελεί το ότι η ιστορία επαναλαμβάνεται, όμως ακόμη πιο δυσάρεστο είναι το γεγονός ότι κάθε φορά οι ομάδες βίας επανέρχονται με τρόπο διαφορετικό, πιο εξελιγμένο και με περισσότερες ικανότητες και ευχέρεια στην πραγματοποίηση των πράξεων βίας.

Η τρομοκρατία είναι ένα φαινόμενο ακραίας άσκησης βίας το οποίο δεν θα λάβει ποτέ ένα τέλος...

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- Serge Berstein – Pierre Milza, “Ιστορία της Ευρώπης, Διάσπαση και ανοικοδόμηση της Ευρώπης, Τόμος Γ’, 1919 έως σήμερα”. Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, 1997
- Samuel Huntington – “Η Σύγκρουση των Πολιτισμών και ο Ανασχηματισμός της Παγκόσμιας Τάξης”. Εκδόσεις Terzo-Books, 1998
- Ακαδημία Επιστημών Ε.Σ.Σ.Δ – Β’ Παγκόσμιος Πόλεμος.
- Winston Churchill – Β’ Παγκόσμιος Πόλεμος, εκδόσεις Γκοβοστη, 2010
- Bjorn Kumm – Η Ιστορία της Τρομοκρατίας, Εμπειρία Εκδοτική, 2010
- Κωνσταντίνος Ράπτης – “Γενική Ιστορία της Ευρώπης” –εκδόσεις ΕΑΠ, 1999
- John Baylis & Steve Smith – “Παγκοσμιοποίηση της Διεθνούς Πολιτικής. Μια εισαγωγή στις Διεθνείς σχέσεις”, εκδόσεις Επίκεντρο, 2007
- Richard Bessel – «Γερμανία 1945, από τον πόλεμο στην ειρήνη», εκδόσεις Αλεξάνδρεια, 2010
- Rod Kedward – «France and the French, A Modern History», Overlook Press, 2006
- Phillip Thody – «The Fifth French Republic, Presidents, Politics & Personalities», εκδόσεις Routledge, 1999
- J. Mearsheimer – «Η Τραγωδία της Πολιτικής των Μεγάλων Δυνάμεων», εκδόσεις Ποιότητα – W.W. Norton & Company, 2007
- Κ. Αρβανιτόπουλος – Π. Ήφαιστος – «Ευρωπαϊκές Σχέσεις», εκδόσεις Ποιότητα, 2007
 - Αθ. Πλατιάς – «Διεθνείς Σχέσεις και στρατηγική στον Θουκυδίδη», εκδόσεις Εστία, 2007
 - Π. Ήφαιστος – «Ιστορία Θεωρία και Πολιτική Φιλοσοφία των Διεθνών Σχέσεων», εκδόσεις Ποιότητα, 2005
- Anthony Giddens – «Κοινωνιολογία», εκδόσεις Gutenberg, 2002
 - Π. Ήφαιστος – «Θεωρία Διεθνούς και Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης», εκδόσεις Ποιότητα, 2006
- Charles De Gaulle – «Απομνημονεύματα Β’ Παγκοσμίου Πολέμου 1940-1946».
- Θ.Χριστοδουλίδης – «Εισαγωγή στις Ευρωπαϊκές Σπουδές, Τόμος Α’ – Ενοποιητική δυναμική δικαιοταξία –Διακυβέρνηση», Εκδόσεις Σιδέρη, 2006
 - Dell, Edmund (1995). The Schuman Plan and the British Abdication of Leadership in Europe. Oxford: Clarendon Press

- Crozier, Brian; Mansell, Gerard (July 1960). "France and Algeria". International Affairs (International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944–), Vol. 36, No. 3) 36 (3): 310.
- Μάης '68 – Η παγκόσμια έκρηξη 40 χρόνια μετά – Ειδική Έκδοση για την εφημερίδα «Ο Κόσμος του Επενδυτή», 2008
 - Μάης 68, εκδόσεις Πολύτροπον, 2008
 - 40 χρόνια Μάης 68, Πρακτικά Συνεδρίου ΙΣΤΑΜΕ, εκδόσεις Μίλητος, 2008
 - Εφημερίδα «Το Βήμα»: Το αντίο του Στρατηγού Ντε Γκολ – δημοσίευση 28-12-2008.
 - Κ. Γρίβας – «Βία Κοινωνική και Βία Πολιτική» δημοσίευση Οικολογική εφημερίδα, 1985
- Alan B. Krueger, "What Makes a Terrorist: Economics and the Roots of Terrorism, Princeton University Press pp. 77, 2007
- C. Ross – May '68 and its afterlives, University of Chicago Press, 2002
- Μ. Μπόση – «Περί του ορισμού της Τρομοκρατίας», εκδόσεις Π. Τραυλός, 2000
- Jenkins Brian, Combating Terrorism: What Works? What Doesn't? Council on Foreign Relations Policy Impact Panel, Washington D.C., October 11, 1996.
 - Hoffman B. & Hoffman K.D., "The Rand- St. Andrews Chronology of International Terrorist Incidents, 1995"
 - Terrorism and Political Violence, Vol 7, No 4, Frank Cass, 1995
 - Schmid P. Alex, "Terrorism and Democracy", eds. Schmid P. Alex and Crelinsten D. Ronald, Terrorism and Political Violence, Vol 4, No 5, Frank Cass, 1992
 - Brian Crozier, The Rebels: A Study of Post – War Insurrections, Chatto and Windus, 1960
 - Aron Raymond, Peace and War, Wiedenfeld and Nickolson, 1995
 - Prevention of Terrorism (Temporary Provisions) Act of 1974, cited in E.F. Mickolus, The Literature of Terrorism, Greenwood Press, Westport CT, 1980
 - 17 Νοέμβρη. Η αρχή και το τέλος της σημαντικότερης Ελληνικής τρομοκρατικής οργάνωσης. Ειδική έκδοση της εφημερίδας «Τα Νέα».
 - Tom Vague – «Η ομάδα Μπααντερ – Μάινχοφ, η RAF και η ένοπλη πάλη στην Γερμανία, 1963-1993», εκδόσεις Ελεύθερος Τύπος, 1997
 - The Red Army Fraction – A documentary History Vol.1 Projectiles for the people.
 - Richard W. Leeman, Terrorism as Rhetoric. An Argument of Values, Journal of Political science, Vol XIV, No 12, Spring 1986

- Μ. Μπόση, Ελλάδα και Τρομοκρατία – Εθνικές και διεθνείς διαστάσεις, εκδόσεις Σακκουλα, 1996.
- Antonio Negri, Από τον εργάτη μάζα στον κοινωνικό εργάτη. «Ο Ιταλικός «Μάης», εκδόσεις Κομμούνα, Θεωρία 4, 1983
- Strike one to educate one hundred. The rise of the Red Brigades in Italy in the 1960s-1970s by Chris Aronson Beck, Reggie Emilia, Lee Morris and Ollie Patterson, Seeds Beneath the snow publication, 1986
- Luigi Ferrajolli – «Βία και Πολιτική», εκδόσεις Στοχαστής, 1985
- Μαίρη Μπόση, Ζητήματα Ασφάλειας στην Νέα Τάξη Πραγμάτων, εκδόσεις Παπαζήση, 1999.
- Medd R, Goldstein F. – “International Terrorism on the Eve of the New Milleniumm”, Studies in Conflict and Terrorism, Vol. 20, No 3, 1997
- Vittorfranco S. Pisano, Genesis, Rise and Decline of Italian Terrorism, The Operational Dimension, Conflict, Vol 10, No.3, 1990
- The Journal of Counter Terrorism, Vol 17, No 3, 2011

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ:

http://en.wikipedia.org/wiki/Algerian_War
http://en.wikipedia.org/wiki/French_Fourth_Republic
http://en.wikipedia.org/wiki/French_Fifth_Republic
http://en.wikipedia.org/wiki/Battle_of_Dien_Bien_Phu
http://en.wikipedia.org/wiki/Charles_de_Gaulle
http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_ecsc_el.htm
<http://en.wikipedia.org/wiki/NATO>
<http://europa.eu/>
<http://www.fbi.gov/>
<https://www.cia.gov/>
<http://www.telegraph.gr>
http://en.wikipedia.org/wiki/Red_Brigades
www.brigaterosse.org